הרי היא עומדת לתגסא כסאר בנות ישראל הפנויות והבלבי"ד
כתבתי לבי מסכבזי ס"ע
מקאזאל אסר בעדיבה איטליא

שאלה קלה שאלה הגד תוגד כרבני העיר בלחיסה מרבי ידידיה לובא קדם מרת גוטלה אלמנה בת ר' חייב עזריאל דרך שחוק זה עשרים יום ויען רבני העיר קרובי' הם העמידו ב"ד לחקור הדבר וז"ל קבלת העדות בעותב תלתא כחדא הוינא יתבין כחבא בי דינא דחתיתי לתתא כד אתא קדמנא ר' מנשה הכהן ולחר שגזרנו עליו להעיד כל מה שיודע באמת מה שכתבתה בין ר' ידידיה ובין האלמנה והעיד איך יום מ' לפני ערי"ה שנת תי"ב בבית ר' חיים עורילו ואחי"כ כמן שעה שביב בא ר' ידידיה הכ"ל אסר כבר בעוי אשה והיה מדבר עם מרת גוטלה ע"ד ביאה לקליחות ודברים אחרים וביד ר' ידידיה הכ"ל היו שתי מבעות אחד מדיינאנע ואחד מעבר הקום ומרת גוטלה אמרה לו שיראה לה המבעות ול' ידידיה הוליא המבעות' מעבר הקום מידו ונתנו באלבע קטנה של מרת גוטלה הכ"ל ואמר לה הרי את מקודשת לי ואינו זוכר אם עוד אמר לה איזה דברים אחרים על ענין זה ודבי מנשה הנזכר עיל אמר לו אלו היהה המבעות עוגה היתה מקו דשת לך להיות שני עדים כאן ור' ידידיה הביב שהמבעות אינו שוה כלום וכו' בא ר' עוביד וגזרנו עליו כנ"ל להגיד באמת מה שיודע בענין הכ"ל והגיד איך נקרא לבבה לבית ר' חיים עורילו ואינו זוכר בפרט איזה עם היה ועמד שם ורמה איך רמונן לקח מבעת מזבב הקום ושם באלבע קטנה של מרת גוטלה הכ"ל ואינו זוכר מה שאמר ר' ידידיה הכ"ל אל מרת גוטלה הכ"ל רק שמע שאמר מכה לך ועל הדברים האלה התחילו לנחוק והעדות הכ"ל קבלנו בפני ר' חיים הכ"ל אסר בא לפניהם לשם בהו כפי מה שסדרנו בעליו יוג"ב בפני ר' ידידיה הכ"ל והיה זה וכו' עכ"ל העדות ר' ידידיה ומרת גוטלה הכ"ל לוחמים ואומרים שהכל בדרך שחוק לא אולת ומרת גוטלה בפ"ע אומרת שאמרה לו לר' ידידיה בעת שהם בידה המבעת דברי שטות המכחיש' מעשיו ודבריו וכונת הדברים שאין לאיש אחד ליקח ב' נשים וכפי מנהג מקומנו ודרך שטות הסיבה לו יען כי לא נפל שפק בלבה לאמור לחום שיהיו קידושין אם מלד האיש בעצמו ואשה בכבודה אם מפני היותו נשוי ויש לו בנים וגבה עורלה ביניהם ומטעמים אחרים ג"כ עד כי פה אחד כולם יעידון יגידון שלשטות נתכונו שניהם וזה מיבו של ר' ידידיה לנחק עם זאת וזאת עם זה כי אין בדמן הוא ועתה יורנו רבנו אם יש בקידושין אלו ומה הדבה מחכמי איטליא כי להיהר אמנם חכמי העיר כתבו לאיסור ואחריכו בכתב' ופסקם ואחרי פסק האיסור כתבו חכמי העיר ח"ל אחרי שבהבנו כל הנ"ל בא לידינו הלעת המעשה אסר עשה המתיר ורמינו כתוב בה שהאלמנה אמרה למקדש בעת שהם העבעת בידה דברי שטות המכחישים דבריו וכו' ולנו נתברר הדבר שאינו כך כי בעת נתינת העבעת לא אמרה כלום אך אחר שסמעה שאמר הבעל הרי יש כאן ב' עדים שקדשת אותה אז אמרה שכל זה שטות והוא ממש כדון מהרי"ם מלובלין שבתבנו ואמיר נדון דידן שהם החזירה העבעת וכאן לא החזירה הגם כי בעת שהחזירתו לו ברור לנו שזה אינו וכבר כ' מהרי"ם אבוהב ז"ל שאלה לרי"ש בענין שפק קידושין שאע"פ שהבת היתה מסובבת לכהן הלריכה גט ולא חשש לפקלה לכהונה וממנו יש ריוח רב להאמיר בנד"ד אלא שאין מקום להאריך כי הוא בדון שלו לא רצה ליתן מעם לדבריו וכברהה כי חשש שמא מתיכם ילמדו לשקר ולכן קשה דבריו להאמיר בראוי לכל ירא ה' כמוהו היכי דאיכא למיחש שיבואו להקל באיסורים האמורים

ואח"ר תשובתי על הדבר אם רבו כמו רבו ספקות וספקי ספקות שאפשר לספק בכדון הלז מחמה שיבוי הדעות וחלוקי סברות הנמצאים בפוסקים ז"ל ראשונים ואחרונים הלא לנגד עיניכם שורש גדול הסריבוטו רז"ל כל ספק הקרון ידיעה אינו נכנס בגדר ספק ודרך מהראנ"ח ז"ל בראשו ק' כ"ב כ' וז"ל ואפילו היה ספק בעצמה מספקא ראוי לנו להאמיר ואף כי רבו הספיקות כמ"ש יש לנגנס ממ"ש המרדכי בפ' החולץ שלא בכל ס"ק בדאו או בספקא דרבנן כיון דשות להקל שיש כמה מקומות שאף בס"ק ובספקא דרבנן ההמירו ועוד שכ' בהגהת אלפסי הבדפסות משם ריא"ז שבספק פסקי הגאונים ז"ל ל"ש לומר ס"ש וכ"ש בהספק הבוא מחמת שלא ידענו דעת הפוסקים כו' עכ"ל וידענו כמה רב גיבריה ז"ל ואם הוא ז"ל האמיר בינמה לשוק שהוא איסור לאו אכן מה נימא באיסור אשת איש האמור אף שיש לה חזקת פנוי: ובענין המוגדות האריך הרב המהרי"ם ז"ל בראשונות וכלל דבריו הוא וביון דאכן לא בקיאינן האידנא בשיעור האומדנא הוו שהיו בקיאין בהם חכמי התלמוד דהוו בקיאין עפי באומד כל דבר לא נוכל אנחנו לאוליא ממון מיד המוחזק בו בלא ראיה ברורה אלא או באומד שנזכר בתלמוד או באומדנא דמוכח עפי דליכא למיהלי בה בשום מילתא אחריתי עכ"ל בדי"ח ע"ב והרב החסיד גדול זמננו כמהר"ם אבוהב ז"ל בת"ם ס' ס"ו החזיק בדבריו אלו בהם בודאי חזקים כראי מולק ודן מיבייהו שאוא לענין ממונא ואוקי באתרין שהוא איסורא שאין לנו להקל בו מחמת אומדנא. הראיה לנו דמי יימר דלא חשקה נפשה בו והמתין עד שתמות אשתו וכאותה שסביבו בקדו' דף ס"ב האומר לאשה הי"א מקודשת לי לאחר שתמות אחותך ותשא כדשיא ליה בה רב אחדא לרבא עשר שנין בדאיש' בד' אחין דל"ד אף שהיתה לרבא אשה אחרת כמ"ש התוס' שם ואף שכתבו בשם ר"ת ז"ל שהיתה מנשה שתתקיים נבואתה דפיק דב"ב אפשר שגם לזו רוח זכוכים התעה ליכנס בספק זה או שתבנית קטנה בביתו של זה עד ב"ה לגרש את אשתו ויתיוי תיכר רבים ובעיקר הדין רואה אני דהך מילתא תליא באשלי דברבי דה"ר בפ"ב דכתובות דכ"ג שנים אומרים נתקדש' ושנים אומרים לא נתקדשה הרי זה לא תנשא ואם נישאת לא תצא כו' ואוקמה אביי בע"א אומר נתקדשה וע"א אומר לא נתקדשה הרוויהו בפנוי' קא מנקדי ואתי דאמר נתקדשה הוא ליה חד ואין דבריו של א' נמקום שנים והתוס' ז"ל הק' תימא אמאי לא תיבשא לבתחילה דהו"ל לאוקומי אחזקה וי"ל כגון שאנו יודעים שזרק לה קדושין כו' והרב בעל ת"ה אחר שבאה בדעתו ז"ל לדמות אחד אומר נתקדשה בפני ובפני פלוני ואותו פלוני מכחישו לאחד אומר קרוב לא ואי אומר קרוב לו דקי"ל לא תנשא אח"כ חזר בו מכח דברי תוס' הנזכרי' וגם הרא"ן ז"ל תי' כעין דברי התוס' דמיירי שפני העדים מודי' שזרק לה קדושין אלא שהם אלוקים אם קרוב לה או לו והוסיף בטעם דעבידא איכא דטעו בין קרוב לו לקרוב לה והבא דברי הלמדים ז"ל בפ"ע מה' איסורי לדעתו והרואה ירואה כמה מהדוחק יש בפירושים אלו דשתמא קאמר תלמודא נתקדשה ולא נתקדשה ואי כדברי התוס' הוא ליה לפרש דדוקא בדידעינן שזרק לה קידושין או בנרוש דולקות ואי כדברי הרא"ן הו"ל דדוקא בשאלוקין בין קרוב לו ללה דבעידי איכא דטעי בהכי והרמב"ן ז"ל הביאו הרא"ן ז"ל כ' דרב פפא (דאיכא ז"ל הוו גרסי ר"פ תחת אביי בנגרסתנו וכן משמע בהרב המגיד) לטעמיה דס"ל דהמקדש בע"א חוששין לקדושיו ואי לאו דמכחיש ליה חד קאדא הוא אמרי' תלא ואוא ז"ל הק' עליו אמאי לא תנשא לבתחלה והיא קו' התוס' ואין כפק בדעת הרמב"ן ז"ל דמשום חומר אשת איש אפקום רבנן מחזקתה והיא היא בדעת הרמב"ם ז"ל' לפי הבנת הה"מ ז"ל שלבל ענין ס"ל להרמב"ם אשה א' אומר נתקדשה וא' אומר לא נתקדשה שלא תיבשא לבתחלה והיינו ע"כ בשאומר הבעל שנתקדשה בפני ב' אחרי הרמב"ם קובר דהמקדש בע"א אין חוששין לקדושין כמ"ש בהדיא בפ"ד מ"ו בשאומר אחד נתקדשה בפני ב' עדים או בפני ובפני חברי ואותו אחד מכחישו והיינו הא דא' אומר קרוב לה ולא עיד אלא שהוא סתוס' להאמיר דאף בהאשה מכחישתו לא תיבשא לבתחלה ועיין טעמו שם בהרב המגיד וגם בעל מגדל עוז כיון לדעתו והראב"ד ז"ל אף שהוא מולק על הרמב"ם בהכחשת האשה מודה הוא בכל אופן שהם אלוקים א' אומר נתקדשה וא' אומר לא נתקדשה לא תנשא וכתב הה"מ נראה דעת הרמב"ן והרשב"א ז"ל ומשמע מלשונו שבכל אחלוקות הם מקבימי' לדעת הראב"ד שבכל אופן שנחלקו ב' עדים א' אומר נתקדשה וא' אומר לא נתקדשה אף דליהנתא לאנך אמתלאות דהתוס' והרא"ן ז"ל ומ"מ לא תנשא לבתחלה ודבר ולדבריהם (לדברי הראב"ד והרמב"ן והרשב"א) אפשר שהיא מקופקת בדבר כיון שהיא בחזקת פנויה ואין שם עד שנתקדשה אלא א' ואי' מכחישו אם נשאה לא תצא עכ"ל ואי"ת הרי כ' הרא"ן בפ' האשה שנתארמלה בשם הרמב"ן דר"ש לטעמיה דאמר אתם המקדש בע"א חוששין לקידושין הילכך אי לאו אידך דקא מכחיש ליה וע"א בהכחשה לאו כלום הוי דינא דאפי' בשאת הלא עכ"ל משמע דוקא לטעמיה דר"ש דס"ל דהמקדש בע"א חוששין לקידושיו הוא דאמרי' אבי הא לאו דס"ל דהמקדש בע"א אין חוששין לקידושיו אבשא אפי' לבתחלה

הא לאו קושי' היא דאיכא דהרמב"ן לא אתי לתרוצי' קלא דלא תקשי' אמאי לריבנן בחלוקה קלא תלא בחכמתא הכי תיבוק ליה דבלאיה לא תלא כיון דקייל דהמקדש בע"א אין חוששין לקידושין ע"ז הירן דר"ש לטעמי' אבל בחלוקה אחרת אחיא לא תיכשא אבא לא תיכשא לכתחלה וכיון שלדברי העד הא' נתקדש נפני בנים ואריל בחתיכה א' ע"א. אומר חבל ע"א אומר שומן דלא תאכל ולא דהתם ליה לא חזקת כשרות והכא אית לה חזק תפנוי' ע"מ מקום תומר אמת אים עדרבנן לא תיכשא וגדולא עזו מלאנו לחריאי"ז בפ' האשה שנתאלמנה דבתרי ותרי אף דאית לה חזקת פנוי' איל קפקא דאו' ואם ניפלאת תלא כראה דס"ל דלא קייל כדיחוייא דהלמודא ביבמות ובני למיתר דהרי נמי קפקא דרבנן הוי ומדמי לה לנכסי דבר שריא דאין רא"י מנכסי דבר שריא. אמר חבל ע"א אומר שומן דלא תאכל ולא דהתם ליה לא חזקת כשרות והכא אית לה חזקת פנוי' ע"מ דינא הכי דלעולם בכל קפדא מוקמינן נכסי בחזקת אחרי קמא דומיא דרובא דאו' ונמעוטא לא חזלינן בתר רובא לאסורי בקדושין דבקפדא הלא והלמודא לא חש ההם ביבמות לדחות הראי' דבר בע' וגם הרין הביא בקרא זו דהרי ותרי קפדא ועשו לה קמוכות מתחיל דהבא עליה בחשש תלוי קאי שהיא לבאורה רא"י מכרח' מדלא קאמר בחטאת קאי אלא שהרין דחאה בדיחוי קל מכח ההיא ביבמות ולפי מה שבארנו אהיא ביבמות לא מכרעא והכי משמע ליפני דהרין והרמב"ן דבל עיקר לא קפיא אלא אמאי אלטריך לטעמא דתרוייהו בפנוי' קמשהדי לענין שאת נישאת לא אלא תיפיק ליה דבלאיה אפילו אין כאן עד המכחישו כמי לא תלא דהא איל עד א' וכן תילולו של הרמב"ן דר"ש לטעמי' אינו אלא לענין זה אבל בעלי דלא תיכשא לכתחלה אינו ענין להתיא דחוששין לעד א' בקידושין דהא אף ע"ד חוששין מודה הוא דעד א' בהכחשה לית ביה משמע והכא אמאי לא תיכשא וכדפריך הרין בחמת אלא ע"כ הא דלא תיכשא בע"א אומר בתקדשה ע"א אומר לא בתקדשה מעמא אחריכא אית ביה ואינו ענין למקדש בע"א דכיון דהא' אומר שנתקדשה בפני בנים אף אחא' מכחישו משום חומר אמת אים שוויה רבנן כהתיכה בפק של חבב אלא הרין לא ניחא ליה בחזי שבדא אלא דוקא בחד דהא אומר קרוב לה כו' כמבואר בדבריו ואל תביבני מהשו' הרבב"ם שהביא הרב בב"י ס' ע"ב אותו העד בהביד שנפניו בהקדשה כיון שהאחרי' אומרים שלא בהקדשה בפניהם אין חוששין לו דלא הוה אלא חד וקייל המקדש בע"א אין חוששין לקידושין הרי שהשוה דין בנים המכחישים ז"ז למקדש בע"א והתם ודאי תיכשא אפי' לכתחלה ועוד דמיכח מדסקיל ועדי א' אית לן למיחש לשמא יחזור העד ויאמר שקר' ותשמא זו ע"כ אינה אלא לשלא תיכשא לכתחלה דברבנה לא נפקינן אית' מבעלה דייל דתתם מיירי שהעד המגיד לא הביד אלא שנפניו לבד בהקדשה אבל לא הביד בגם מבריו ראו הקידושין וגם מבריו לא תבמיסוהו לומר שלא בהקדשה בפניו אלא שהם לא' ראו הקידושין אבל הוא אמר שראה הדע דאל"כ הקשה למה לית להרמב"ן לבא עליה מהורת המקדש בע"א תיפוק לי' דהיל ע"א נגד בנים או שלשה עדים מדבריו - בעלים לבל דבר ולכ"ע והמקדש בע"א אית ביה עלונגתא אין כדאמרן הכך רואה שלבעת אבות העולם אסל מיעיתם אבו שוה' הוא הרמב"ם והראב"ד והרמב"ן והרשב"א ופשטת של שהועתבו נראית בדבריהם וגם אם תדין את הבדים הללו המכחישים ז"ז לא תיכשא לכתחלה ובדבר ברור שאלו ראה חרב בעל תחיד בכרות רבותיו הללו זיל שהיה מחמיר ומוקר בפת מלא כראה מדבריו זיל שם כיש שהאוה לע"ד שאין כאן תבחשה כלל שאינו זוכר אינו מכחיש דברי חביבו אדרבא נראה שהיו שם עוד דברים אלא שהוא אינו זוכרם וכאותה שבאינו בפע"ז דאחלית אינו הוא קרובה מעיתים אותה ויבאה שבים שבה ואמרי' עלה בגמ' דבמתות דיב ע"ב אמר רב חבדא ע"מ אמי' בחדותא עד שיתין שנין מידבר מפי לא מידבר הי' דאמרי' אף דאפשר דהיה שם בפל מעון בגל וידוע הוא לבני אדם נשתבח מתם אדבר ועתה אינם זכורים ואמת אמרים שאינם זב ריש אף בהמליאות הוא האמת והם ידעוהו ובהכי ניחא דלא תיקשי הא דאמרי' התם אמר רבא ע"מ אדבר יוחנן הני בי תרי דידעו בחדותא ומנשי חד מיניהו מדבר חד לחברי' דמשמע אפי' אמר בפני ב"ד שבכח ואינו זוכר אפי' אחר בדי דיבור מדבר חד לחברי' ואי ב"ד אומר שבחתי או אינו זוכר כמבחים דמי הכי אינו מלי אדר ביה ולאתקולי

כיון שבבר בפר והבחים את תבאין אין אינו זוכר כמו בפירה והבחתה הוא בלל ומתיישב מני עובדא דרב אמי ורב באמא דאיתיבין התם שבתפק בו הערדבי אי מיירי בפני ב"ד אי סבי לן בין טורבא מרבנן לאחר בעלי דלאו. דבעיבותה ולפי פירוש אינן טורך לבל זה כי אינו זוכר אינה הבחתה בלל וגם הערדבי יודה בזה אלא שבתפק בעלי דקאמר בהר הבי לא ידענא דאמאי לא יחשב בעדי' שאמרו אין אנו יודעים דבוב אינם יכולים לאור זלהודות ואינן בזה בי תיבולי' או דסבי לן בין טורבא מרבנן לאינם אחרינא או הוא לבי"ד אוה ולדידי אין טורך דהאי לא ידענא דקאמר על לא דבר אר דלעיל קאי ולאינו לא ידענא כי לא דבירנא בחושן הבדון דידן הוא כאלו ע"א אומר בתקדשה בפני ובפני פלוני ואין אבירו ובאמיתו דלבים לא היבשא ועוד בעתוך מה שהביד העד הפני עיבא שהיו שם עוד דברים שהרי הוא מעיד שבמשא מלת לך וזאת המלה יחידית אין לה ענין אלא בגילוף דברי' אחרים וכיון שביב היו שם עוד דברים אחרים אלא שהוא לא שמעם או שמעם ושכחם אית לן למיתר מבתמא גם ענייני הקדושין שיש כאשר יגיד עליו ריעו אלא שבכחם עתה אף דים לחלק בין מילי דבדי דלא רמי אנפשיה לאחבורי למילי דקדושין דעליה דידיה רמיא לזוכרם אפשר דהעד הפני בדברי הבאי והיתול הוי בעיליו מעבעם העד הראשון שאמר לפי דעתו ליה הבעבעת שרא כמו שהביד בפי' ולכך שבחם זה הפני ואבחנו תיובעים שגם שניהם מעבדים אינם בקיאים בשומת פרוטה כי מעבע מזעיר הוא ואם תרלה להתירה מעבע הבחתה האשה שאמרה להמקדש דברי שטות המבחישים דברי וכו' יש בדבר להקל ולהחמיר להחמיר לפיי דקליק אדעתייהו דרבנן הנזהירים שבחישים זא"ז ואיב לדעת הרמב"ם לא תיכשא לפיי שפילשו דברי הפיי ובעל מגדל עוז דבאיכא עד המעיב לא גרינהו עפי ואין הבחתה מועלת להתירה לאשה לבהתלה אם שיש לשקפק בזה מעבע שאין העד אומר מעבע כדברי והויל מעיב שאין בו ממש ולהקל לפי רוב הפוסקי' דקיל בבחישים ז"ז הבחה כאמנת ותיבשא. לבתחלה אמנם רואה אני את דברי רבני הגיר המומרים שבתבר לאם כי בעת בתינת הבעבעת ביד האשה לא אמרה כלום כי אם אחר שמעה את דברי העד שאמר הרי יש כאן שני עדים שקידשה אותה ועיב דבריהם לריכים אנו לדון דקים בהו שפיר הך מילתא דעלייהו דידהו רמיא מילי דשמיא ומילי דמתא ואיב הדבר ברור שאין דברים אחרי קבלה הבעבעת מעלין ולא מורידין אפי' תיך כדי דיבור ביש אחר כ"ד ועוד לריכין אנו לחוש לזה שאשה הרשב"א שנא יחזור העד ויזכור מה שבבה ויעיד כדברי חבריו ואחרי הוא זו ויקודשת ובניה ממזרין שאחרי כבר הוכחנו ובירונו שהאומר איני זוכר יכול הוא לאחר זמן לחזור ולומר. נזכרתי דהריני מעיד ואף שבניו רים ביה דמשי מהרות הבבר והאפרדע ברש"ר וכו' ר' עקיבא מעמא ומכמים מעיתרים ופי' זיל דאף דקיל לרי"מ דבפק עוממא בריתיר מתור הי"מ כשעבה מהרות כיון דאין לאם תקנה כשנמעלו אבל לגבי גברא לאריכו מעילה ומזאה קיל דלריך מעילה ומזאה שמא יחזור לו מחר יהבבר הדבר שנמעמא ואכן קייל כאחרים דלא חיישינן להבי ומדאתיב משמע אף בדאיכא קלא דאפשר לבבר לאחר זמן אשת אים שאני דשא קייל כאחרי ורבא דפליגי עליה דר"מ בהאוא דקדיש בתבנא דבוחלא ובני למיתר רב חבדא דהייבי אחיא דר' חביבא דאמר עדיה. בגד - אקפן ותיאסר ואחיי ורבא לא ס"ל הכי דאם אמרו בשנויה דמבוחלא נפשה לאמרו באשה אים והכי קייל דאם איסתאיר מהיא ונשפחה בבורא ופרשו רבנן מיבא וכן פסקו הפוסקים זיל סוף דבר דעתי מסכמת לדברנים המחמירים אסר בתוכם אחבוף המרומם הרב הוריק נבן בל קדושים אחה נפשם כמאריר משה מגיז נרי"ו והבלע"ד כתבתי. תלמיד לבי הילם

בתרב המובהק כמוהר"ר יעקב זלבה"ם אסבבו ס"ם

שאלה קלו בבא קמא דף ·"· בתוס' ד"ה בחבור חייב בו פסולי המוקדשין ואית ליל שור ולא

אדם תיל מוהמת יהי' לו מי שהמה שלו כדפעריכן שור פקחמיק דמת אבור בהבלאה מקשים דבפ' הפרה דכיג ע"ב פריך בגמ' ומיפיך אבא ומשני מסתבדא פטור גבי בור תולל ופטר בו את הבלים והבתה אי לא כי רחמנא שור אלא חמור לחוד הוא מיקמיקן חמור למעוטי אדם ולא הוא מלין למיתר מיקהבדי פטור גבי בור תולל ופטר בו את הבלים דהא בלים גופייהו לא הוא ידעינן ולא אתיל דהוא מוקמיקן פטורא

בפר

בור אומא ופטר בו את האדם אבתי לא הוי ידעי' פטורא רכלים בבור. וכ"ל דמעות הוא בידם דאם לפי קבורת התוס' דהבאתא דומעת יהיה בעין לאוקמי נמי באדם עיקר קו' איפך אבא דלקמן ליק כלל דאם א"ל לן למיתר כלל דומעת יהי' לו דבור תיינו לפטור את מי שאין המת שלו דאם אדם אין המת שלו ואפ"ה חייבים רחמנא בבור ודוק: לבי אפכנזי ס"ט.

שאלה קלז בהקדמת ס' ע"ז הק' על מ"ש התוס' בקידושין דק"ב וז"ל התוס' סס בד"ה וקסא ואם כל הבאי כו' וכאן הוא לאו כו' וי"ל דאם לא שכב אחיב הן כו' כך אנו רולים שיהקיים בלא שכב כו' וי"ל ע"ז הימא דבתי כו' אתקין שמואל בגיטא דש"מ כו' ולפ"ד התוספת כו' ביון שהוא הולא שלא יעות ולא תתגרש ע"כ ובהקדמת ק' קדה"כ אחר לתרץ ודבריו אינם מובנים כלל גם מ"ש בנו בהגה"מ מעוס דאנקי הוא הן אבל גבי גט כו' ולא איכפת לן בזמה קרוצה כו' מעמ"כ גבי קיומא לף שביקר אנקי הוא בלא לא מ"מ אחיב הן מעוס דקיים אנקי אלא באנקי שרולה אינו נכון שהרי אנקי הוא מעמ' ואינו אנקי ואנן אנקי קפדי' דלאו הן קודם לגלו אבל אחר המהילה מכ"ת כלם לא ידלו לעומק דברי אנקי שכונתם דלו' דלעולם קיום אנקי אבוד הן בין שהוא בקום מעמ בין בשהוא"ה דרך מעל הבותן מנת לאבדו על מנת שילך למקום פלוני לריך שיאמר אם תלך שם תקנה ואם לא תלך לא תקנה והיא איפכא אבותן מנת לאבדו מ"מ שלא ילך למקום פלוני לריך שיאמר אם לא אלך למקום פלוני תקנה מנה זה ואם אלך לא תקנה דלעולם קיום אנקי שבו אלו קיום המעשה לריך להקדים וגבי קומה המעשה הוא ונקתה ונזרעה זרע דעד עכשיו היתה ממאה ואסורה לו ונתטהרה הוהרה ונזרעה זרע וזה המעשה אלו קיום אנקי דהייבו אם לא שכב אבל גבי גט המעשה הוא נתינת הגט והגרושין והקיום הלוי בקיום אנקי שהוא אם ימות ע"כ לריך לאקדים אם ימות יהא גט אחר לאפוקי אם תאמר אם לא ימות לא יהא גט אין כאן אלא בטול אנקי ובטול המעשה ולבטלן זה אין לורך לנתינה הגט כלל ולא לאנקי ומ"ש התוס' מה שאנו רולין אחיב הן ר"ל אותו לד מאנקי שאנו רולים בדי לקיים המעשה הוא נקרא הן לאפוקי הרלון הפסול שאינו לקיים המעשה אלא לבטלו אין מיקרי אנו רולין אחרי הוא רולה לקיום הגט ולגרשה עכשיו שהוא אולה אף שיאחר היה אפן שלא יאבה ושלא יעות מ"מ קיום המעשה הגט הלוי בלא יעות

וזה פשוט וברור בדברי התוס' כ"ל: לבי אפכנזי ס"ט

שאלה קלח ס"ד אי"מ ס' ל"ב הק' על התוס' דבדברי דהאומר לעבדים ויעידו שקר פטור אף מדיני

שמים מתחיל דפריך בגמ' דהאיש מקדש מכלל דה"ק אבר אפי' בדיני שמים נמי פטור ומשני אלא דינא רבא ודינא זוטא איכא ביניהו ומ"כ הכביב דלעולם אינ בדיני שמים כדברי הריטב"א שכ"כ ואם דבשלא ביד פיקח פטור ואפילו בדיני שמים הייבו משום דבבר נשתלם הניזק מן הפקח מכא"כ בשוכר עדי שקר דלא איתהלב ניזק ואם ולאי איכן אלא דברי תמה דמאי פקחא דבשוכר עידי שקר לא איתהלב ניזק מניזקו מי לא נשקיכן דהוו תעדים שהעידו שקר או שהתיבב הודה אלא שיש לדומה לומר דמילתא דל"ש הוא משא"כ בהמבעיר את הבערה דמשתלם על כרחו בנקים שיש רואין אבל עיקר רלייתו בל הש"ך איכא כלום דאמו מי לא עודו התוס' דאף שאינו מחויב לשלם נלאת ידי שמים בערה היא בידו שהרי החזיק ידי עוברי עברה ומשום לפ"ע לא התן מכשול נמי איכא ובודאי יש עליו עון אבר חטא ועונש מחמילי אדם בדבר אלא שאינו לריך לשלם אף נלאת ידי שמים כיון שאלא שכרן ונתשונה בעלמא קגי ות"ל ל"ל לרבנן דשמאי שהם בחאים מקום דהייבו דינא זיטא דלא מיעבם כתורא עלמו אלא בגורם ה"ל לא מיעבם אפי' בידי שמים כתעיד עלמו או בגוזל אלא בגורם לגזול וכל כי הא בתשובה בעלמא קגי תמהני על הש"ך דלא נהיה לעומק אלו דברים בחיות דברי רש"י לפנינו אלא דמיגז גייז להו ודברי התוס' נכונים וברורים והרלאי שהבאה בהגה' שם מתכחש איכא כלום דהכחש לא היה מלוה שלא לחסיל וכן דחה הרלאי לענין שכל הסיל אינו יכול לטעון ד"ה ודהיה דמ"ש יעיש אבל רא' התוס' נכונה מדנקט השוכר כו' ומ"ש הש"ך דהרי לא עבידי דחוטאין כו' חד נמי אי"ל חוטא ולא לו ואפ"ה קתני שלא ביד פקח לאסוניי' דיבא ודוק

לבי אפכנזי ס"ט

שאלה קלט כי הרא"ש בפרק קמא דפקחים יש

מן הגאונים שאמרו שהמוציא חבלו אבל גוי מו אבל ישראל חבירו וקבל הנפקד עליו אחריות הנפקד חייב בנזיעורו ולא המפקיד אעפ"י שהוא שלו כיון שאינו ברשותו וכו' ואי"ל יוכ ז"ל הים לומר דלעולם ברשות המפקיד וחייב לבבירו מה"ת כדאמר' בפ' ערוכה וגונב מביה חבים ולא מביה החקדש כך מלאתי בשם הי"ר יוכה ז"ל ולא הבנתי דאייתו עכ"ל הרא"ש ז"ל וטרלות נפלאתי על הרא"ש ז"ל איך נעלם' ממנו דאיות ה"ר יוכה ז"ל והיא ברורה מדאמרי' בבי"ק דפ"ו ע"א אמתני' דרש"ל קדשים שחייב באחריותן מקבל ד' וה' איפכא מיבעיא ליה אמרי ר"ש אמילתא אחריהא קאי ותבי קתני אין הגנב וכו' הגונב תקדש מביה בעלים פטור מ"מ וגונב מביה חבים ולא מביה החקדש רש"ל קדשי' שחי' באחריותן חייב מ"מ קרינן ביה וגונב מביה חבים ע"כ וכך היא דאייתו על הרי' יוכה מדאמר' לרבנן דפליגי עליה דר"ש הסובר בקדשים שחייב באחריותן שהגנב חייב ד' וה' דכדאי היא קבלה האחריות על הדיוט לשיקרא אמו עליו וקרינן ביה וגונב מביה חבים ורבנן פליגי עליה וס"ל דאף שהדיוט קיבל עליו אחריות אין זה כדאי להפקיע שם בעליו שהוא של גבוה ממנו כדי להייב לא הגנב השלומי ד' וה' כי שם הבעלים עיקר אף שהנפקד קיבל עליו אחריות שהרי הנפקד הוא הדיוט והמפקיד הוא גבוה וחלי' בחר המפקיד ולא בחר הנפקד דאמר' פטרי' ליה לגנב מד' ה' ממילא נעשה דגבי אמן נמי אעפ"י שקיבל הנפקד אחריות עליו אמר"ה לא אקנה שם המפקיד שהוא עיקר מן האמן ההוא וכיון שהנפקד בהוא הפסל עובר עליו בב"י וב"י כ"ש המפקיד שהוא עיקר כך היא רלייתו של הי"ר יוכה ז"ל ואין לומר דקשה ליה לרא"ש על רא' זו דשאני הקדש דכל היכא דאיתי' בי גזא דרחמנא איתי' אחא דבפקדון נמי אף הנפקד קבל עליו אחריות קיי"ל כל היכא דאיתיה בדבוהא דמריה איתיה כל זמן דלא כפריה ועוד דמשום דקשיא ליה על רא"ש הי"ר יוכה לא הרל למיכתב ולא הבנתי דאייתו אלא היה לו לדחותה מאיזה טעם איהיה ולי"ע: לבי אפכנזי ס"ט

שאלה קמ שאלה יין למוקים אם מותר לנגוס בו בשעה כביין גמור:

תשובה הרב מהרי"ש בתשו' ס"י ב' כתב בשם הרב ר' דורלאן שהוא כיין גמור לענין מי פירות שאין מחמיצין כי המים כשתנו מבריתן אחיכ כמו המים של גשמים שנשתנו בתוך הענבים ובהרב אבין ז"ל הביא ראיה לדבר מדאמרינן בנכבים יין של למוקים לא יביא ואם הביא כש' יין מזוג לא יביא ואם הביא פטול ש"מ דיין למוקים אינו מזוג עכ"ד ונראני שם דחויים מעיקרא כי ראייה הרר"ד אינה כלום דמה ענין מעשה המים שהשנה פועל ומשנה הנלמיים למעשה ידי אדם שהם המים הניתנין ע"ג הלימוקים שאין בו כח לשנות עלה המים וגם ראיית הרב המבי"ט אינה דיין לימוקים הנמוי בבריתה שאם הביא כשר לנשקה בלוקח למוקים ועלרם בקורה והולאת מהם יינם בלי הערובות מים מייני אלא דקדי"ל שעכ"ז יהא פטול כי היכי דשקיל מתוק מעושן ומבישל קמ"ל דלא אבל ביין לימוקים כמו שאנו עושין שבולו מים אלא שקולא טעם הלמוקים הילה להכשירו לנשקים ודאי גרע עיבא מיין מזוג ודבר הלמד מענינו הוא דבלי מים מייני חוטי בונת רשב"ם שכתב לימוקים פרכילי ענבים יבשים ונעשה מהם יין לאמעינן דמגופן נעשה יין בלי הערובת מים ולכן כשר לנשקים בד-בבד אבל בזה שאנו עושין שיעשה דשקול וכן נראה הלכה למעשה שיין למוקים שלנו אסיר לנגוס בו בשעה כי אין דינו כיין גמור אלא כיין מזוג וגרוע ממנו והבנתי"ד

כתבתי: לבי אפכנזי ס"ט

כ"ה תמוז הלי"ק לפ"ק שם בידון

שאלה קמא עד מפי עד מהו שיהא נאמן להתיר שבויה לכהן:

תשובה גרס' בפ' חבית איבעי' לה עד מפי עד מהו

לעדות בבור רב אמי אמר ורב אסי אמרי אל רב רב אמי לרב אסי ואם תמלא דבי מנשה אין עד מפי"ע כשר אלא לעדות אשה בלבד אימא לעדות שהאשה כשרה לה בלבד רב יימר מנשיר עד מפי"ע לבבור קרי עליה מריימר יימר שרי בוכרא והילכתא עד מפי עד כשר לבבור ממלאת לעד דלמאי דפקקינן הילכתא כרב אסי דשרי לא קגי דלא מוקמינן לי' לאמנא דבי מנשה אלא כדמוקי' לי' אביו דהייבו לעדות שהאשה כשרה לה דחד מיבייהו הוא עדות שבויה כדתנן מיר שבבשה בלכוס כל כתבות שנמצאו בתוכה פקולות ואם יש

לאו

להן עדים חפ"י עבד חפ"י קפהה הרי חלו נחמנין ומ"ל דכיון דחין בנה ובתה נחמנין חינה בכלל עדות שהחשה כשרה לה דחטו בחשת חיש נמי מי ליכח חמש נשים דחין מעידות חותה חטו מקו"ם ניחמ דחינה בכלל כל עדות שהחשה כשרה לה ובבור נמי החיכח חשתו דחינה נחמנת חלח דקתם נשים דעלמח כשרות להעיד הרי זה בכלל עדות שהחשה כשרה לה ומתיומח על הרב"ו בח"ם ס"ו ס"כ וד"ל ומס עד מפ"ע מעיד עליה שלח נמחמח חפשר שתח נחמן כמו בעדות חשה שמת בעלה עכ"ל כתב בלשון חפשר דבר שתח תלמוד ערוך וכן תמיהני על הרב מהרי"ם דמדינה בח"ם ס"י רכ"ח שלח רלה לכמוך על דברי הרב"ו חלו כיון שכתבם בלשון חפשר וכן נקתפק הרב מוהר"ר שם טוב עטיאה יע"ש בוב הלחה לי הרב מהר"ר יעקב שטרימר ז"ל בחדרילטפולי שהרב מהרח"ם ברחשונות ס"י כ"ב דמ"ג ע"ב הביח רח"י זו ודחחח וז"ל שם חיברח שחין זה חכרח ומין לחיכים מכחן חלח דכל היכח דעד מפ"ע כשר דחשה נמי כשרה כו' ומפשר שלח בחח חברייתח חלח להחמיר ולומר דחין שום עדות שהחשה פקולה ועד מפ"ע כשר כו' חבל ליפכח לח הני ולח הידוק מינח שבכל עדות שהחשה כשרה עד מפ"ע נמי כשר וכדתנן כל הכשר לדון כשר להעיד ויש שכשר להעיד ואינו כשר לדון עכ"ל ותנח חותה דכל הכשר לדון כו' חינה כדחי לקפק עליהו דהתם נח מפרש החלוקה האחרת ואדרבח חי מהתם ליפכח הוח לן למיגמר דבלח מפרש ההפך שהמח כפירוש דשניהם שוים חלח שהרב ז"ל לדוגמח בעלמח נקטה ומלד מבע הלשון בעלמו הוח דמשפקח לי' ז"ל חבל רוחה חכני שבעלי התלמוד ז"ל הם עלמם דייקי כיולח בזה על לשון המשנה הקטייה בשילהי פ"ק דר"ה זה הכלל כל עדים שחין החשה כשרה לה חף הן חינן כשרין לה ובגמרח הח חשה כשרין לה ח"ר חשי זחת חומרת גזלן דדבריהם כשר לעדות חשה וחמחי לח דחינן נמי שלח בחח המשנה חלח להחמיר ולומר דחין שום עדות שהחשה חינה כשרה וגזלן דדבריהם כשר וזה הכלל לחתויי כל מינו עדות שחין החשה כשרה לחן שגזלן נמי פקול חבל ליפכח לח הידוק מינה שכל עדות שהחשה כשרה גזלן נמי כשר ח"ו ס"ל להגמי דחי לחו דהחלוקות שוות ומתהפכות לח הר"ל לחתנח למיתליכהו זה בזה ס"ל דכוותה בחופן שתלמוד ערוך הוח לחכשיר עד מפ"ע בבנויים ומה שנקתפק עוד מהרשד"ם שם דחזינן מילי דקתרי חחדדי דחיכח דוכתח דמקילינן טפי בשנויים כגון בניקחת עפ"י חשה ובח ע"ח כשר דבחשה חיש הלח חבל לח בשנויים ובנה ובתה כשרין בח"ח חבל לח בשנוי לח קשיח דבח"ח עתוך חומר שהחמרה עליה דדיקח ומינכבח ומילתח דעבידח לגלויי לח משקר חינים הכל נחמנין להעידה חפילו בנה ובתה שהרי הית עלמח נחמנת חון מה' נשים שמתכוונות לקלקלה חבל בשנוי' דהית עלמח חינה נחמנת דלח החמרת עליה בשופח וגם לח הית מילתח דעבידח לגלויי חינה נחמנת וכן בנה ובתה ושפחתה דכניפה דמיין וכן בעלה דחין חדם נחמן ע"י עלמו חבל בחינך כיון דמדרבנן בעלמח הוח דמדחו' הרי הית בחזקתה חף שנשבית הימכינתו רבנן בדרבנן ולהכי חם נשחת עפ"י חשה כבר פקע לי' חיקור דרבנן ונשחרת חדינח דחו' דמוקמי' לה לחזקתה שוב חין ע"ח נחמן להולילח מחזקתה ולחיתי להרח"ם בהשו' כלל ל"ב ס"י ח' כ' דחי גוי חלי"ת נחמן בנתי' דמר שמואל חמחי מיקמיכו לשבויים חברחי לעייני ריסיכו לפ"ת שלח נעמלו ולח הבנתי לח"י זו דשמח חין רלונן להיות עומדות בספק ע"י חחר ובמח לח יבח"ר לפ"ת ועוד דבנח לב"ד לח מיקרי חלי"ת ומי משום הח לח קשיח דבפירוש שמעינן לי' להרח"ם ז"ל כלל י"ח ס"י ט' דכל שמשיח לפת חפי' בב"ד מהני חלח הח קמייתח מיהו קשיח דקבלח חליומי' הית דהח כ' התוס' בכתובות ד"ח ובקדושין דמגו בבי הרי לח חמרי כיון דחין הכל תלוי בדעת מ' ומהם ח"כ דכוותי' ועוד דנמידי דסייבי בגוו' לח מהימני כדחמרינן בגיטין שמע מקומטריקין של גוים פ' כחרג לח מהימני כיון דסייבי בגוו' ח"כ שבח הוח להם חבל מ"מ מקחברח להח דרבינו ז"ל דכיון דסרס נכרי שקורי ומשקר חייס' שוח הית שכרתו ביקים לפ"ת ובעל ח"ח כ' עב דברי ההגה' חפפ' נפי' שחינן נחמנות בעדות הלשה נחונחה בשבוי' וז"ל ל"ע הלח הרח"ם מחמיר בנכרי המל"ה בעדות שבוי' וכ"ל דשבוי' גרועה מחשה שמת בעלה וח"כ כ"ש לחת הוציל עדותן בשבוי' עכ"ל ולפ"מ שכתבתי לעיל על דברי הרש"ם חין כחן מקום עיון דבח"ח כיון דהחמירו עליה בכופחדהנח מזה ומזה וכל הדרכים

תחלו בה חיי"ם דמתכוונות לקלקלה חבל בשבויים הרי כבר בהחללה ולי מקום ולד חחי לחו קלקול גדול הוח ועוד דספקח נמי הוה ועוד דלחן כל הילודים ליכשח לכהן הם עומדים ומכחת' מרובה מלבר שיגיע להן לכשיודע ובפרישה כ' חדברי העור דבשויה חפי' לפ"ת חינה נחמנת על עלמה ח"ל והה דחמרי' לעיל גבי הרוח' דנחמן לפ"ת הכם לח חיתרע חזקתה דכהן חלח דלח ידעינן מי הוח חבל הכח חיתרע חזקתה כיון דהיתה בין הנכרים ודבר תימח הוח דחדרבח הכח לית לה חזקה דכשרות ובכהן לית לית חזקה דכהן כלל חלח כ"ל דהתם לתרוח' דרבנן נחמן הכח לחיקור דחו' לח מהימנח ולף דבשבוי' הקילו הכ"מ בעדות כל דהו חבל מפי עלמה ובעלה חין כחן עדות כלל והח דבעדות בבור חפ"י בנו ובתו נחמנין משח"כ בשבויה ז"ל דמשום כיקופח עבידי דמשקרי חבל בבבור ליכח כיקופח כולי חחי ועוד ז"ל שחני בבור דקבקח בעלמח ח"ח הבלע"ד כתבתי: הלעיר לבי חשבכזי ס"ע

שאלה קמב מלן דדמיק ליה עלמח ומין לו מקוב לעבוה קיבה לעלמו חלח במקום לר שחין רחבו

חלח שמה טפחים חבל חרבו יותר מד' חמות ממו:

תשובה הרב בב"ח כ' בסי' תרכ"ד דלהרח"ם במזבח חין לריך שיהיה הבית מרובע ד' חמות על ד"ח חלח חף מורסי דקרכתח מלטרפים לביעור ד"ח ולהרמב"ם לריך ומכח זה ביבב דברי הטור דגם בקוכה בבי בלירוף מורסי דקרכתח כי היכי דלוקמי בחד שיעה הטור ולהיו ז"ל ונהטוך הוח שבפירוש כ' הרח"ם ובבו הטור ז"ל בשמו דבמזבח לריך ד"ח על ד"ח מלבד מורסי דקרכתח וגם חליבח דהרמב"ם לקיימ דודחי בז' על ז' לריך מלבד מורסי דקרכתח דחלי"כ חיבו רחוי ליסיבח חדם רחשו ורובו ושלחבו חמנם קשה על הרמב"ם למ"ד ד"ח על ד"ח בעינן בקוכה חמחי חין מורסי דקרכתח עולין בקוכה מן המנין ומ"ם ממזבח וכבר הק' עליו הרח"ם מכל הכך דפ"ק דקוכה ומש"ע הב"ח דכן מבואר בהוקפת דקוכה שחין ברחבה בבעה ואלוכה עובח כשרה גם בזה לח דק יפה בדברי הבוק' דהרי קשה על הבי' מכין להם דבר חדש בזה עד שהם כותבים לו בפסיעות כ"כ ומי מכח קו' רש"י הח חין לוכך בדבר כמו שבבאר בעזה"י ועוד חפ"י היה הדבר ברור להם מכח חיזה רח"י מה להם להביח דבר שחינו לריך כלל לקו' רש"י שהרי בפסיעות היו יכולים לחרץ דמיירי בקוכה שחינה רחבה חלח ז' טפחים והמ"ד דלעיל בעי טפי מז"ש ומין לומר דק"ל להתו' דלהמ"ד דלעיל דוקח בז' על ז' ויל דפקולה למעלה מד' חח ברחבה ז' ולהוכה יותר מז' כיון שחם תרבעבה תהיה יותר מז' ע"ז כשרה למעלה מד' דח"כ חבבי תקב' מלי מהבי לבי חומרם שחין ברחבה ז' הח לח עיחתו חלח טפח דבבדח בחמתח יהיב ועי"כ היתרון כל המוכך הוח הרבה ממנו ח"ו ס"ל להתוקפת דבבי להבסירה למעלה מד' לריך שהיה רחבה ממש יותר מז' ולח מהבי לה המוכך להבלים מקדון הרוחב והיבה חחה חקרה מהתוקפת וכן ל"ל שחין ברחבה חלח ז' ומיח ברור ומוכרח ממלינו למדין דלכ"ע לריך שהיה רחבה ז' ומין המוכך מבלים מקרון הרוחב שוב רחיתי בכפר מגיני חרן שבדמ"ח שגם הם הרגיבו בדבר וכן רחוי לחיות חבבה למעבה שחין יולחין בקוכה כלל חם היח פחותה מרוחב שבעה חעפ"י ביש בה מוכך כמה

ובלח כדעה הב"ח והבלע"ד כתבתי לבי חשבכזי ס"ע

שאלה קמג חמר בבי רחיתי להרב ב"ך ז"ל מבגח לפונה ויומה וקרבי מידו לו לביבן הרבי עד ובירוח

ספהיו על רביתינו הקדמונים כ"כ ידבר בפלחות בחמור לח עולחו כל חכבי חיל ידיהם בשיטה חמר לפביבו תן לי בדיבר פירות יבופף יהו על חלבות קביעות לתתם בית הכלח ותהיבה לרוכות מבומר להם עוביים חהם פיו לח חבך וידיו לח חבורות ותוח לבדו בירר לו דרך יבר בעיבו וקבע בה מבמורות וחבי בעבבי הביבתי חת לבי לייבר דברי רבותיבו הקדמונים ז"ל כי ופיהם חבי חיים והיו לבו למחורות ועיד הרב ב"ך בביתי דיק חבים עלי מבורות וחת חחלי בעבר לורי וגוחלי ומ"ם על פ' הרחביד דבבחוחו רבבן לבעיבתי' ה"ל פ' דחיק מחד לפרש בריש' שחפירו' בידו של בעת"ב וסיפח בבבורין ומוכחים עכ"ל ולעב"ד חין כחן מקום קו' דבדי תתבח ביחר דבריו בריבח ובתן לו דהיינו לבע"ה ובביפח לח תבן ובהן לו כלל ורבי יהודח דבריתח פ' יוחר וחמר חימתי בזתן בחם לבורים וכו' ומים עוד וגם קבח מחוד בומר דר"י דקחמר חימתי קחי חבביפח ומח"כ קחמר חבבל הפקול קחי חריבח וכו' חבבל חימתי כזה ממקלתו קחי

על הקיפה לפרס ומקלתו קאי על הריפה לחבוק לא מצינו בש"ס עכ"ל אין כאן טענה כלל כי התיק אמר אבי דברים שיבנו בע"ה בהפסילן ושיבנו חבוטי בלבורין וקאי"ל בחדא מודינא לך דהייבו בלבורין ופליגנא עלך בחדא דהייבו בהפסילן וכן בהיא דאביר דחכמים אמר ג' דברים דאביר נשבע בין שהודה בע"ה בתקלת בין שכ"ד ור"י מודה לחו בע"ח ופליג עלייהו בב"ג ואיתתי כזה ודאי מתייבב הינב על הלשון והאיתתי דלעיל מעונה מזה דבחד בנא מודה ופליג דקאמר איתתי בזמן כו' והוא אמר התקבלת מהן ד"ז ובזה ודאי רבנן מודי והא דקאמר לו אמר ג' קבלת כו' בהא פליגי רבנן ומ"ש עוד ואבתוב לקמן קושיא נכונה כביגיבני הש"י לפס אבאר בחין בטענתו ממש אבי מבואר דשיטת הראב"ד ברורה ונכונה וזה יצא לאמתו:

וזאת שיטת ר"ש ז"ל ולא מדבריו שתומין דאפשר לומר דר"י דקאמר איתתי בזמן בלבורין יבנו בע"ה פליג אהיק אבל לתיק ס"ל דבלבורין יבנו חבוטי ואי"ל אי ס"ד דבלבורין ס"ל לתיק דיבנו חבוטי מ"ל לרש"י לומר דלר"י ס"ל יבנו בע"ה דע"כ כיון דס"ל לר"י דאין דרכו של חבוטי שאינו מקיף למהדוד עד שיקבל דיבר ממילא עדיף כוחות דבע"ה מחבוטי אבל לתיק לא ס"ל אך קבר' דאין דרך חבוטי וכו' ולכן נבנו חבוטי מעמא דאין הך פי' בדברי רש"י דהא לא אמעיבן טעמא דאין דרך כ"א בדברי ר"י מעמא דלתיק לית לי' הך קבר' והוא אתי' ניחא מני דבקיפה דריפה יבנו חבוטי מייבי בלבורין והייבו טעמא דיבנו דאי ביבנו בדבוטו ומחבוטו מעם מ"ט דתיק דאי"ל מעום דאין דרך וכו' דזוחי ס' ר"י אבל בלבורין בר"ה ניחא וקס לי' רש"י בשיטת הראב"ד בהך מילתא וכך הוא מיבותיו וכך יפה לנו להשוות בין הדעות ולא להרבות מחלוקת כל היכא דאפשר ולא אבי' בחתכיתין דר"י פליג אריפה אבל לא אקיפה אין מזה קהירה דתיק ר"י דמתניתין דקאמר כל שהפירות בידו ידו על העליונה ע"כ לא פליגי אלא אריפה דהא אקיפה ל"ש כלל לומר הא' ליבנה אבל בברייתא אח"כ דפליג נמי אקיפה ויש לנו כיולא בה בדרים ערובין גבי תרחב מי' אמות ימעט אמר אבי פליג בברייתא והדברים קיו דשם לי' לריך להאריך ואיה יכול לומר מבוי שהוא גבוה ד' ימעט והרחב מי' ימעט ור"ל א"ל דמשמע אתרוייהו ואפי' יאמר בכל אחת א"ל ליבנא קלילא הוא כ"ש הכא שהיה לריך להאריך עכ"ז ע"פ מדותיו של הש"ך תריצי מפיב על דבריו מ"ש לתרץ למה כתב דר"י פליג אריפה מעום דבקיפה ל"ש שאין חבוטי מקיף שהרי פירותיו בידו עדיפא מיניה הוליל השתא ומה בזמקום בחבוטים מחיבין את בע"ה שבועה בהפסילן לאחוריו ר"י פטר לי' מעטם אין דרך כו' בזמקום שחבוטים מחייבין את חבוטי ליבנא לכ"ש שיחייבנו ר"י שבועה שהרי לקח את הדיבר ובכשיו לא נתן לו פירות אלא שאומר שנתנה לו קודם שנתן לו הדיבר זמן רב והולכים להוך ביתו דאין זה דרך חבוטי וע"כ יבנו ואחו קיו שאין עליו השבועה ומ"ש עוד דהכ"ל אין דרך חבוטי להקיף כבר תק' זה הראב"ד וגם התוס' והירלו בטוב טעם ומתתיומה על הש"ך שלא שם עיניו עליהם ומ"ש עוד דש"ל לבדר דבריו אריפה גדולה מזו יש לנו בקוף ערובין ר"ש אומר מקום שהתירו לך חבמים ומשלך נתנו לך שלא התירו לך אלא מקום שבוה והרבה כ"ב יש לנו בתלמוד ומ"ש עוד ועוד אבתוב וכו' שם יתבאר דלק"מ ותב' בזו דברי רש"י ז"ל מחזורין כשמלה ושיטתו נקיה מכל פקולת לגולה ועוד הקשיי הרי בא ה"ה פי' התוס' בשם ר"ת ואיני כ"זקק להביב על מה שבבר תק' התוס' בעלמם כ"א על החדשות שחידש הש"ך מ"ש דתיל לפרש בכל כי אלי ודאי אמרי יגיד עליו ריעו ומ"ש עוד מ"ש דרבנן לא עדיף מחולחני דודאי ל"ש בחליות אלא דק"ל אבשי שאין דרכו להיות נותן מיקר וכו' איתרמי ויהיב ומ"ש עוד דאיכ הוי"ל לבשות לריפותא דאי אשמעינן ריש"א מעום דקתם חבוטי דרכו להקיף פשיטא דאלי דנקט בש"ס עדיף דעיקר מילתא בטעמא נקיט מ"ש חבוטי דרכו להקיף מעום דהפירות בידי דמרקבי ומ"ש עוד לריבותא לאידך גיסא בהא קאמר ר"י וכו' שהי תשובות בדבר חדא דאורחא דמילתא למיעבד לריבותא במילתא קמייתא דמני למעבד ועוד דכבר פירשנו דאף רבנן עודו בחולחני דאין דרכו להקיף וקתם חולחני חבוטי שאין דרכו להקיף דמי ומ"ש עוד ועוד אבתוב קושיא גדולה לקמן יתבאר בעזה"ה ועל רביעים אמיבה ידי ה"ה הרי"ף והרעב"ם וקיעתם מ"ש חדא

ונתן לו משמע שנתן לו ממש וכן ר"י דאמר בידו משמע בידו ממש כבר ת"י הרי"ן ז"ל כיון דאין דרך לתביחם בר"ה עד אחר מכירה בידו מיקרי ומש"ע ומ"ש כיון דע"כ לפי' הרי"ף כו' דבקיפה ג"כ בע"ה נשבע ונוטל כו' דהא איכא למיפני כו' דחבוטי מקרי פירות בידו הא ודאי ליכא למפני כיון דע"כ ר"י לאיפלוגי אהא ומש"ע וגם לא אולי ליבנא דכל שהפירות דהאי כללא ל"ל אלא הולי"ל בקיצור ר"ל יבנו בע"ה עכ"ל אומר אני יש לנו כיו"ב בתתני' דרים הזהב ר"ש אומר כל שהכסף בידו ידו על העליונה והתם לא אתי לאיפלוגי אלא אמאי דאמר ת"ק נתן לו מעות יכול לחזור בו בין מוכר בין לוקח וקאמר ר"ש דוקא מוכר חוזר ולא לוקח והוא עכ"ל ג"כ בקיצור רש"ל לוקח אינו יכול לחזור בו ודוק כי ראיה זו נכונה עד מאוד וקותרת גם הקושיא שבאפיה דהא איכא למיפני וכו' ומש"ע דלא הוי"ל הפסילה בקופתו לאחוריו אלא הוי"ל אבל הכיכיס לרשותו המע"ה ודאי ליק דקר"ל עד שיוליכם לביתו ומש"ע דהן לי הפירות דבקיפה לא הוי דומי' דתן לי הדיבר דשיטה כל שאינם ברשותו ולא זכה בהם שפיר אמר תן לי ומש"ע ועוד אבתוב קושיא גדולה לקמן יתבאר בעזה"ה אמנם פי' הסמ"ג הוא תמוה מאוד שפירש דקיפה דמתני' מייבי בשניהם אדוקין בדיבר ושפיר קמותיב הרב ס"ך למה יהא כה אחבוטי יפה יותר מכה בע"ה ונלע"ד דהסמ"ג רוק אחרת אתו דש"ל דחבוטי ושולחני שניהם דרכו להקיף ולכך כיון שילא הדיבר מעט מרשות בע"ה נראין הדברים שבבר לקח הפירות לו אאיר"ם ומש"ה עדיפא שבבתיה דחבוטי ושולחני אף דלא מהני לתו היכא שהפירות ילאו מרשותן ומונחים בר"ה כיון שבבר זכה בהם בע"ה בהוליאו אותם מחבות לר"ה ור"י כי פליג בפירות אריפה לחוד פליג ובשולחני פליג בין אריפה שבע"ה פטור משבועה וכן בקיפה אין השולחני בשבע וכיון היכא דשניהם אדוקים בדיבר ולכך שיבה לשונו ומעתה אשונה אראה דרכו של הרב ס"ך ז"ל היתכנו דבריו אם לא ואומר כי ראיותיו ז"ל לא די שאינן מכריחות אח פי' עוד א"ל לאומרו כי מ"ש לאיזה לורך האריך התנא באומרו ונתתיו באוכפלי שלך יש לנו דוגמתו בפ"ק דכתובות מת מינו של א"ש זה כהן הוא וכן אחי אבא הוא אע"ג דלא נפקא לן מידי כי אחי אביה הוא או בן רבקא הוא אלא דתרוייהו מילתא יתירתי נקטי כדי לאמת דבריהם ותנא אורחא דמילתא נקט ומש"ע ל"ל אמר התנא שהחבוטי מכחישו כמו דקתני גבי חבוטי בל פנקסו הוא אומר נתתי ואן אומרים לא נטלו וכו' אלו דבריו ז"ל ואינן אלא תמה דמה לו להנא לבטיל דברים שהרי כבר אמר שהחבוטי והשולחני בואלין הדיבר וכיון שכן ודאי לא נטלוהו לאפוקי בחבוטי ופועל ע"כ לריך להשמיענו פ"א שהם מכחישין זא"ז ואלמלא אין לנו על הרב ס"ך אלא זו בלבד הארכתי אבל עיקר דרכו בהתרה ממני סליאה בשגב לא אוכל לה דהאיך אפשר לומר דמתני' מייבי בשעת שמא ומקום דבעודה בחבות היו שעבותיהם ולא הקפיק בע"ה לאוליכם לביתו אף שפירות מופסלין בקופתו לאחוריו ואין לחבוטי עליו אלא טענת שמא מכ"ז ישבע דא"כ תקשי לרב הונא ור"י דאמרו בפ"ק דכתובות ובפ"ב דקמא מנת לי בידך ואלא אומר איני יודע דאיב דברי עדיף ומוכח בכתובות דבטל בלא שבועה מדבני לאוקמינהו כר"ג דאמר נאמנה במ"ש כל הפוקקי ז"ל ואין סברא כלל לומר דאבי דבני לאיתר הכי בהדדגה קאמר ואיהו נמי אחזקת גופה קמייך והיק מדל"ל לר"ג דבאיכא חזקת גופא בוטלת בנ"ש בדליכא חזקת גופה בשבועה מיהא יעול דאין זה כלל בשמעתא הש"ס כמבואר לעיין שם וכן מוכח בהשואל דבני לאיתר אמתני' דהמשל"ל אומר שאולה עתה ואלה אומר איני יודע מיב ש"מ מנה לי בידך ואלה אומר א"י מיב דאוא תיובתא דר"י ור"ל אבל לר"ה ור"י ניחא ומוכח התם בהדיא בגמ' דהאי מיב דמתני' הייבו בלא שבועה דהא כי מוקי לה בשאיב בוילי"ן ע"כ בלא שבועה היא ר"ה לר"ה דהא בשמעתא המשנה בענין חייב ל"ש ועוד ממתני' גופא מוכח דריש"א בלא שבועה היא ודקתני בפיפא יפבע המוכר משמע דריש"א ליכא שבועה ועוד בל"ה מוכח שפיר ודאמרי קתם חייב דברי עדיף משמע בל"ש בכל חייב שבש"ש בשלא הוזכרה שבועה אלנו ואיה פטור לדעת כל המפורסים וא"כ תקשי לאו הך מתני' דחבוטי ובע"ה הפתא ומה במקום שזה מוחזק בחזקה גמורה ואין לחבירו עליו שום ראיה הגיבעת חזקת ממונו אפ"ה אמרי' דטוטל בל"ש בבר' ושמע גבי חבוטי דכבר יצאו הפירות מרשותו לגמרי ומונן שמע אינו דין

שיעמוד בע"ה בשלו בעמנת בני דידי' ולא יקבע בעמנה שמא
של החטוטי ובודאי להקשות המלו הנשבעין בעמנה שמא דהתם
מפרש מעמא בגמ' מעוס דמורו בה תחילה וחזו ודאי קושיא
גדולה שאין עליה תשובה ועוד קלא עזו ל"ל דהוא למיהבא
בין תנשבעין שלא בעמנה אף שזו קלה להביא ולדחות מינו
האמת יורה דרכו שפי' של הש"ך אי"ל לאולמו והרא"ש ברורה
שמלא הרב ש"ך ז"ל בירושלמי לפע"ד איכה מכרעה כלל דידוע
דהירוש' ליבנא קלילא נקיט ואי"ש ר"ח בנחלוקת אר"י אימתי
בזמן שהיתה הקופה מונחת בין שניהן ר"ל דבר זה קאי על
מחלוקתן של רבנן ור"י בנהני דרבנן בהני מחייבי שבועה
ור"י פוטר או שדבר זה נחלקו בו דוקא אבל אם היתה יוצאה
מתחת ידו של א' מתן עוד הוא במחלוקת פי' בהמי' וכי עדיין
יש מחלוקת בדבר הזה ודאי דלא דאין קברא כלל לומר
שיחלקו חכמים ביוצאה מתחת ידי הא' מתן ודבר זה ידוע
למורגל בלשון ירוש' שהוא מדבר בקברא ובלי בהמי' וסימך
על המבין וגזה מדוקדקת הלא עוד האמורה בירוש' לאפוקי
לפ"ד הש"ך היא איותרת ולא עוד אלא קותרת תכוונת שהרי
בלבורין ומונחין בין שניהם אין כאן מחלוקת ולא אלא בהיתה
יוצאה מתחת ידי א' מתן וגם קוף דברי הירוש' קיהרין מה
דבריו לבאורה דשמעא פירות ומצות נעשה א' לשניהם שהרי
מפרש הדא דאימר באבבאי כו' אמ"ל דקליק מיני' דהיינו
קופה מונחת בין שניהם אבל רוחה ברבי' הירוש' היתה עזר
כנגדו והמהני על הש"ך ז"ל איך אלא לבו לומר שנעלמה
מעיני רבינו הגדול הרי"ף ז"ל גמרת הירוש' דמרגלא בפומי'
כל היום הוא שיחתו ובפ' זה גופי' הוא מבילה וכן רבותינו
בעלי התוס' ומאר הגאונים ז"ל דבתירין לתו שבילתא אלא
כיון דלית מהך ירושלמי לא תיובתא ולא סייעתא לא' מפירושיהם
לא הביאוהו ומש"ב וגם מהתוספת' קשה מ"ש הרי"ף וכו' דהא
לא קתני בתוספת' ר"א כל שהירות בי ו וכו' יש לבו כיו"ב
נאלו עיבדין דמ"ח אלא שהק לית בברייתא ומהדר לית בתני'
הכ אומר שהיה לי' בתני' ומהדר לית בתכילתא אחריתי
שהמשניות והברייתות קיבות ז"ל פעמים שזו מאריכה וזו
מקצרת ופעמים מיפכא ובוהר נוקמת זו התוספת'
דמוכח מתוכה דלאו דוקא הוא שבזו כתב ר"ח אומר אבו
שאין פוטלין בשבועין אלא בהמה מבוי ובגמ' דמ"ז ע"ב מסקנא
בחדא דהגירסא לא כך הוא ואי"ת שזו אחרת הוא אמאי לא
הביאוה הכמי התלמוד לראיה שרי קיבל דברי ר"ר אי"ז לאו
דוקא הוא ומש"ב וגם על פירש"י קשה מלשון התוספת' והירוש'
וכו' אי"ת אמאי נקט ר"י אבל אם היתה יוצאה מתחת ידו
של א' מתן המע"ה וכו' דאלי"ב לא הוליל יוצאה מתחת ידי
הא' מתן דמשמע אינה שיתי' וכו' וגם ליבנא דהמע"ה יהי'
אינה שיתי' עכ"ל כבר הבאתי ע"ז לעיל דכיולא בה שיבנו ברים
הזהב רש"ל כל שהכסף בידו וכו' אף דלא קאי אאל
המוכר ולא על אלוקח אם משך ומ"ש וגם ליבנא דהמע"ה
משמע יהיה אינה שיתי' אישהמיעת' הלמוד ערוך בפ' המדיר
דע"ו ע"ב דפריך אחא דאמר שמואל כל הנולד קפק ברשותו
עליו הראי' מאחא דהני מחב שמואל בעובי ב"ה וכו' לא
תוגלד פי המבת המע"ה ואי דלא יהיב מבא דמי בעל בהמה
בעי לאתויי ראי' ואמאי קפיקא ברשות מבא אינתיליד דיהיב
מבא דמי ואמאי פקקא בהאא דמילתא כמה דלא יהיב אינים
זוזי לא יהיב אינש חיותים הא קתן דאמ"ג דאפי' אי לא יהיב
מבא דמי עליו להביא ראי' אע"פ שאינו הוא המוליד אפ"ה
נקט ליבנא דהמע"ה משום קשמא דמילתא וכו' אהיד ואיא
הראי' בנ"ד כיון דס"ל לרש"י דקאי אריסא דאיל הן לי בדינר
פירות ונתן לו ע"ב ביד בע"ה הוא או מונחת בינתים ואיל
הוא גופא מכ"ל דקאי אריסא ולא לקיפא ומקומו הוא מוכרע
מדנקט ר"י בדא בזמן שהקופה מונחת בינתים אבל לא היתה
יוצאה וכו' פי' הקופה המזכרת דאי אפירות הוו יוצאות מיבעי
לי' או היו יוצאים ומ"ב ע"ב אריסא קאי דאי אקיפא אין כאן
קופה ולא המחוי בהרי החטוטי הוא אי"ל נתתים לך והולכתם
לתוך ביתך ובבשיו אינו רוצה ליתן כלום וקופה זו מה עושה
ומש"ב וגם על פי' הרלב"ד קשה וכו' מ"ב לאיזה צורך תולרך
ר"י לומר אבל לא ר"ה יוצאה מתחת ידי א' מתן וכו'
ולא הוליל רק לא היתה יוצאה מתחת ידי בע"ה פטור עכ"ל
ממילא נפל מכח החיא דרש' דפ' הזהב והחיא דהמדיר דלעיל
וקי"ל וכיון שבבר פירשנו היו כל דברי רבותינו קיימין חזרה
עמרה ליבנא אבל הרב ש"ך ז"ל מ"מ בדבר זה נוטל מה
שחידש כיון שכל חכמי ישראל חלוקין על פירושו וגם תוכחתו
למעלה בא"ח בקיומו ממילא חדרין לבללין שאין משנינין כלל
בעמנה שמא אלא באותן שמני חכמים ובפרטי הדינים העקתנתי'
אין כאן מקום להאריך ותבלע"ד כתבתי: לני אסכנזי ביע

שאלה קמד שאלת סר אחד ביקש הלוואה מהיהודים
המשועבדים לו על מנת לשלם אחרי שנה
לו שנתים וכן עשו והלוו לו סך עשויים אים לפי ערכו נגם
אה שבבף ונהגיע זמן הפרעון ונתו אנשי הקהל לתבוע אינש
גבר בהם והיליאם בזיפה ואמרו היעים באופן שאנשי הקהל
נתיאשו מן אחוב אהוא כי מי יכול לדון עם שתקיף ממנו
ובהמשך הזמן עשירי עם שהוליאו מכיסם ממון הרבה לעורך
ההלוואה המגורה ירדו מנכסיהם והרבה מנייר נתעשרו כדרך
הגלגל המוזר בעולם ויהי בימים הרבים ההם ויהת הבר הוא
ויקם על כנו ירש עצר בנו היושב על כסאו ומלא רחמים
על היהודים המשועבדים לו גם כי אמר לא יאות שהיהודים
יאמרו על אבינו לוה ולא ישלם ע"כ קרא ליהודים ויאמר אליהם
לשלם להם ההוב אהוא בניכי המס שהייבים לו עבדו בנו
והלך מידי שנה בשנה ולוהדו רבינו מי אזיכים בפרעון אם
העשירים אבר בכפל יבנו עתה כיון שמכיסם יצאו מעות
ההלוואה או העשירים לעת כזאת אף במידה לא היתה ההלוואה
הם זוכים בפרעון הלז מן ההפקר כיון שבבר נתיאשו הנשלים
הראשונים:

תשובה דבר זה נשאל עליו מהר"ר בעו' ג' והשיב שהדין
עם העשירים עתה והאריך בדבר זה ומהרמא"י
הביא דבריו לפסק אלבא דפ' קמ"ג מעבי חולק ואני אעתיק
לשואל מה שכתבתי זה לי כפרים שנה על הדבר ואוא שהרב
בע"ז בחוה"מ הק' עליו חיל והמתהי שהדי מליו בכ"ר קי"ל
ק"ג דבגזל אנש אה בני חורין אינו עורף ממשעבדי עפני
שבעו' בעלי זרוע ליפול ופוף שיגבה חובו הרי דאלימא קברא
זאת שבשבילה אנו מעכבים את הפרעון של המלוה שים שמ"ה
בידו קיו שבשביל קברא זאת נימא שלא לאפקיע ממון היהודים
שהלוו מעותיהם ואולי יקבלו הפרעון ולמה נאמר שלא יתנו
ליהודים כלום מהמת שנהאיבו אין זה אלא המוה והו דלפ"ז
מי שיש לו חוב אצל א' והעני הוא כיומא דהוא יאוש כיון דאינו
ראוי לפרוע כעת וכ"ה לגזלן גרע מפי' זיל דהא בפ' הי
דמ"ד מיהה דעפי' מלוי להוליא מגזלן הגזילה ממה בעלוי
לאוליא חוב ממי שנעשה עני ויעשה עשיר שהרי אמרי' הכא
ולוקמא בגזלן פי' שלא יעיד הבגזל לגזלן הפוש שבוותא להוליא
אחי"כ הגזלה מידו ואלו בנעבה עני אמרי' שם בדמ"ה בתוק'
ד"ה מאי בפקיע דשפיר מעיד לו ולא חייש' שמא יתעשר והו
דאפילו בישוש גמיר אי' ק' רבי"ע דלאוי להחזיר מכח דינא
דמלכותא קיו בזה ולא לענין מעשה בזה להפקיד הנחידים
עכ"ל הר"ז ולעד"ב דלקי"מ דהתיא דקי' קי"ל שאני דמיירי
בקרקע דאין קרקע נגזלת ולא שייך בה יאוש כלל ואדרבה
תמה אני על הרב ר"ז ז"ל אדפריך לה למהרי"ק הקשי לי'
אהלמוד ערוך פרק הגוזל בהרא נטלו ליקטין את כסותו
ונתנו לו כסות אחרת הרי אלו שלו ומפני שהנעלים מתיאשי'
וכן בגליל מן הליקטין וכו' אלא דמחלק בגמ' בין ליקטים
כותי לליקטים ישראל לענין שהוא אבל בדשמעינן דאיאש
כ"ע מודו דהוה יאוש ואפי' רבנן דפליגו עלי' דר"ש בשהם
גזלן וז"ב שם בגמ' ובהכי אזדא לה גב הקו' הסנית דהתם
מי בקרקע אייר אבל בפרה ועליה הכי דמברה הי' דהרי
יאוש והתם גופא מוכח דיש חילוק בין קרקע למטלטלין גם
מה שהק' מכי' רש"ע לא ידענא מאי קו' דשם גזר המוכל
לאחזיר וכאן המוכל גופי' הוא הגזלן אבל לדידי קשיא לי'
בעיקר דינו אל מהרי"ק קו' עלומה אם דנלע"ד דבאוב לא
מהני יאוש כלל וכשהמות לשון רבינו בנימין דמייתי מהרי"ק
ואף דקאמר אין זה יאוש לגבי הוא מלת זה לאו דוקא ואף
שמהרי"ק בנה עליה דיק אינו גופי' רפיא בידים כמבואר
שם בתשובה ומאי דאתי עלה מדין קיו מאבידה ודאי קיו
פריכא הוא לענ"ד דבאבידה גופא הא אמרי' פא"מ נטלה
לפני יאוש ע"מ להחזירה ולאחר יאוש נהכוין לגזלה עובר
הכוס הסב הסנים ס"ע אף דבהתירא אתי לידים ואח"כ נתיאש
מוכה אפ"ה מהויב להחזיר שהרי מצות הסבה חלה עליו ומשעה
שנטלה עד שיבינה וכן בפריעה ב"ח שהיא מ"ע כמו קוכה
ולובב הלה עליו מבעת הלוואה עד שעת פרעון וזה פטור
בכולי הלמודא דאף שנתיאש הגזלן לא נפטר הגזלן עד
שיבינ ואף לר"י שהביא הטור כי' שכ"ח בס"ע דאל
להחזיר כלום היינו הלוקח מגזלן אבל גזלן גופי' ליכא למ"ד
ונהדיא

ובהדיא אמרי' פ' חיה דמ"ד כתי דמיילם מגופי' מדמי מ"
מיילם ע"ם נרשנים וכן מוכח מתני' פ' ח"מ סם דכ"ו ד"ה
מתכם בעצמה דלף לאחר יאום צריך להשיב מקום והביא את
הגזלה ורוצה אבי הדבר קו בכדון מוהר"ק דבגזלה הפך
ממון קודם יאום ולף דרש"י כ' דלא צ"ל גזלה אלא בשעת
נטילה אל כתנו התוס' דלף מ"ד דהסב הביאם נמי תיקן
בחזרה ולף בשנטלה ע"מ להחזירה מוכח בגמ' דלעיל דלף
כשנתיילם לא"כ לא סקע מיבי' מיוב ההשבה וא"ב בתלוה
וכיון שמוטל על האדון לפרוע לף לאחר יאום וכשתבדו
נכליו א"כ מה שפרע' הדוכסות אחרי מה בעלה דינא הוא
ואין זכיה מן הספק ובודאי דלא דמי למליל מן הליקטים
ששכיבו שם בהגזל בתרא אם נתיילם הבעלים הרי אלו שלו
דש"ס" כיון דכבר נתיילמו הבעלים מחפץ זה ככל שאר ממון
הליקטים ואין לבעלים שום זכיה בו יותר מבשאר ממון הליקטי'
והמליל מהם הרי הוא זוכה בממון הליקטים אבל הליקטים
מיהו מחויבים לשלם דאלת"ם למאי דאמרי' הכא בהגזל בתרא
אלא מי אתמר וכו' כ"ם אלא כותי אבל ליקטי' ישראל כיון
דאמרי' מיער מיילם דבגזלן ישראל קתמא הוי יאום א"כ למאי
הולרך רבי להקן בהגזל קמא דל"ד ע"ב דהגזלנין שהחזירו
אין מקבלין מהן הא בלא"ה אין מחויבין להחזיר ואין לחלק
בין בא להחזיר מחמת הסרתם כדמוכח בתוס' ד"ה ביאי ר'
נסנים דר' בתרייתו תיקן ואין לומר נמי דהכי פריך המקשן
מדמחזיקן דאם לא רצו לעשות תשובה דהא ליכא למיחש שמא יתנצ
דאח"ב אם לא החזיר מרצונו אין כופין א כא למיחש שמא יתנצ
דבמציאתו הוא מרוח שהרי אין כופין אא"ל כופין מאי יהוה
במציאתו הא יכשותו ב"ד ויולילו ממנו ע"כ שלא בעותתו הא
ודאי ליתא דודאי שמים הרבה אין יכולה ביד ב"ד לשבר
מהלבות עול וכן מוכח מהאוא דגזל אפדנא דתרי מחברי
דמייתי התוס' בדבור זה ומשנה שלמה שכיבו כל הגזלנין משלמין
כשעת הגזלה אין הדבר ברור כשמש דלף אי אמרי' דיילום
קבי וכתם גזילה הוי יאום הייבו לענין שלא להחזיר אותו
הדבר בעין אבל דמיו מחויב לשלם ומגילה ה"ה בחוב דלא
נקתלקה מעליו מלות פרעת החוב בשום אופן יאום בעולם
בין היכא דאמר ווי לחקרון כ"ם לו אחר מיכי תוכחות שבעול'
ולף קרוי להתיילם ובלקטים נמי אם החזירו החפץ ל"ד אי
ואיל קבל זה לשם פלוני שגזלתיו ממנו פשיטא ופשיטא שזכה
בו הבגזל ואין זה צריך לפנים ומש"ב מוהר"ק לחלק בין יאום
ליילום דבחוב כיון דכל אמרלי שפק אחי ולפעמי' המלות
קונה שהלות עני לו אלם ואין דעתו לפורעו ואינו כך אבל
בדבר שקתמא הוי יאום ואיל גילוי דעת הבעלים פשיטא דמהני
בי יאום מהאי דהגזל בהרא הוא היוצתי' דהא קיי"ל בעולא
מחלוקת בשתם אבל בידוע ד"ה יאום קבי ופי' רש"י בתחי'
דאם נתיילמו הייבו דאמר ווי לחקרון כ"ם והא הכא דבשתם
לא הוי יאום וא"כ צריך גילוי דעת ובודאי כל גזילה מקופק
יותר אם תבא אם לא וגם הגזלן אלם הוא ואע"ג דקיל
דבשתמא לא הוי יאום מ"מ מהני גילוי דעת ואמירת ווי לא"כ
ולף דאיכא למיתלי הא דאמר ווי לא"כ הייבו מקום דאיכא
אבל אמתלאי דקפק אתא והגזלן אלם ואפ"ה מהני ואיל דהיא
הבוחנת כיון דבאמת איכא ריעותא שהגזלן אלם הוא בחמת
לכך מהני ווי לא"כ הא לאו אליבתא הוא דהא חזינן דהאי
ריעותא לא מהני בעשותו יאום מאיליו דהא למ"ד מקתמא
לי' יאום קיימינן ואי"כ קשיא ביבכ"ם לפ"ד מוהר"ק ז"ל הקתא
ומה התם דלא היו כ"כ לדדים לומר ווי לא"כ שקתם אלות
מכלם הוא אפ"ה תלינן אמירת ווי לא"כ באמתלא כ"ם הכא
דהאמתלאו לפנינו דדין הוא דלא תוציל אמירת ווי לא"כ
חוטי ודאי קו' עצומה כלפי סנאים דמוהר"ק ז"ל וע"כ דהא
בזוכה בזכיה גמורה ביאום ושיבוי רשות אמרי' בגמ' אם בא
להחזיר מחזיר לבעלים הראשונים דמדת חסידות הוא להחזיר
לבעלים הראשונים הגם עצמך הרי שהחזיר ליד אחר שיחזירהו
לבעלים הראשונים האמור נאמר שיזכה בו הבא זה ודאי לא
עלה על הדעת ומה לי כותי או ישראל בענין זה ובודאי
בלא"ה קי' נמי כיון שהדוכסים לא כיבתם אותן המעשה אלפים
אלא על דרך פרעון החוב ולא בתורת הפקר ומתנה המיזה
מעם יזכו אחרים שלא הבוו להאדון כלום בפרעון ובהבי
חזקה לי' הכל ע"ם מוהר"ק ז"ל לעיל והאריך לחביא הביא
שלהתא דר"י ור"מ בנתן ממון לחבירו שיפרענו לכותי ושכחם
ומסור הביאו בשיטת קפ"ג ושלפל הרב ז"ל מי שיך לאמר

מדבתא דהוכם לאוד לאפקרינהו ע"ד כל התשובה ואחרי בשיקת
עפרות זהב לו אני בענין לא בתהי לידי מידה זו דמה ענין
מדבתא דדוכם בענין ההלוה בהלוהו ודאי דכל מלוה מלוה
ע"ד שיעשה בי הלוה כל מה שירצה ואם אח"כ נתיילמו וחכמה
בהב הדוכם כפ"ד פשיטא דהלוקה מן הדוכם זכה כפ"ד ודאי
דמי' הך פלוגתא דרבינו אפריים ור"מ לשיטת דמיכהא דמיא
רצוני להחזרה שהחזירה הדוכסות ופרעה החמשה אלפים בשביל
חוב בעלה דודאי בתורת חוב פרעה ולא בהורה מתנה והפקר
ואי"כ לא מצבי' לר"מ דלריבין לתה ליחידי' חלקם כמאן בשעת
הלוה דמדעתא דהבי פרעה וכיבתה אמם אלא אפ"ה ר"ל
ור"ק מודי' בזה שהרי היחידי עומדי' ולוחי' ורוצי' אה שלהם
ובמה יזכו' הקהל בממון היחידי' היכא כשפרעה הדוכסות זכו
הקהל לגורך היחידי' והוי' הקהל כשלוחי היחידי' דישראל נעשה
שליח לישראל מבחו לקבל מעותיו מן הכותי וזה שטוב והדר
הוה ל' אף לפ"ד כישראל שלא להתחבר ולהחזיר להבגזל
אחר יאום ושיבוי רשות והחזירו ע"י שליח ואי"ל זכה בו לשלוחי
דזכה ובודאי אין סברה כלל לחלק משום דלא אמרה הדוכסות
זכו בו להיחידים שהרי כל הלשונות כסרות שווה בפרטון
כדאי' בר"ם קכ"ח לגבי מהחזיר שפקפק בי ואין כאן מקום
לאריך בשופן דהכא מילי דמוהר"ק ז"ל מרפקן לאיגרי ועוד
קשי' לי קו' עצומה בדאי' אחרונה שבגיא מוהר"ק ז"ל מהשמ"ג
שבתב בחלי מקח וממכר דכ"ח ע"ד דהא דאיצריך למעוטי
שטרות מאוכלה הייבו במולא שטרות לאחר יאום שזכה בהן
המולאן וחזר ומוכרן לבעלים הראשונים דהמכירה היא דאו'
כין שהשטר ככתב על שמו וכ' עליו הרב ז"ל וזה"ל ואני לך
בחדי' דמהני יאום לענין חובות ע"ל ואשתומם על המרלה
פה קדוש יאמר דבר כזה דמה ענין יאום השטרות ליאום
הביא לעולם אימא לך יאום בחוב לא מהני מהשטרים שכתבנו
למעלה אבל בשטרות הלוה ומנו ובהיאם מן השטרות
ומלאם אחר יאום פשיט' דזכה בהן המולאן אחרי בהיתרה
בחו לידו והע"ג דאינו יכול לגבות בחם מ"מ הרי הם שלו
ויכול לעשות בחם מה שירצה לגור על פי לבותיו וכיולא
והמלות לקחם מנכו לרבו' ולע"ק מלקוחות ולא די שאין
לו ז"ל ראיה מכאן אדרבה מכאן מוכח בהדיא דאדרבא יאום לא מהני
בכל וכלל בחוב לפ"ד דמיירי שבתיילם מן החוב דודאי קבל לחו
ברשיעי עשיק שרוצה לגבות הם שלהם ואי כדברי דמיירי
שבתיילם גם מהחוב ולכך זכה המוליא בהשטרות ואי"כ אמאי
קבי לחו המלות לגבות בחם ולעולם מ"מ מעשבדי הא היו יכול
לגבות בהן בלבד מן הדין כיון שבתיילם מהחוב הי' לף דבתיילם
לא מהני אלא לענין השטרות ולא לענין החוב ודוק היטב
אשר על כן כ"ל הבכה למעשה שהדין עם הבעלים שהלוו
המעות להשר הבוא הים לפי ערכו יקח את הבסף ודלא כמוהר"ק
ומהרמא"ז והבלע"ד כתבתי: לבי אשכנזי ס"ט

שאלה קמה

בוגרת שנתעברה ואמרה שפלוני הוא שבא
עלי' בחונם והוא מכחישה ירלה שאין כאן
מעבה אונס כיון שבעיר היתה ע"ד אשר לא לעקה
אמרי' שברצונה נעשה ומחלה על הכל ואן הכה דברי הרמב"ם
בפ"ח מה' נערה וז"ל כל הבעלה בשדה היא בחזקי אונסה
כו' וכל הבעלה בעיר הוא בחזקה עשותה עד שיעידו עדים
שהיתה אונסה והרא"ש השיג עליו ואמר חזקה זו איני יודע
מה תועלת יש בה כו' א"כ ירלה שאף הרא"ש עודה דבעיר
היא בחזקה עשותה דאינו משיג רק דלבדרתו הוא בלא צורך
להשמיענו דאין יולא לנו דין מזה לענין דאיירי ביה וכן אשת
איש שאומרת שנאנסה בעיר נמי דינא הכי שאינה נאמנת
עכת"ד החכם השואל וזאת השובתי אליו בענין האשה שזינתה
כתיר קתם הדברים ואני אצרף מאי דפשיטא ליה לכתיר
דהואיל והודית שבעיר זינתה אינה נאמנת לומר נאנסתי ותלה
עצמו בהתיא דהרמב"ם דקתם עיר עשותה אין דעתי מקבלת
לזה אלא אפילו בעיר היא נאמנת לומר נאנסתי אע"ג דאונס
לא שכיח בעיר וחזקה עיר עשותה היא לדברי הרמב"ם אמו
לעולם לא הוי אונס בעיר אף שאפשרי רחוק הוא מ"מ איכ"ל
דהיא נאמנת לומר נאנסתי תדע דהא קיי"ל רובא וחזקה רובא
עדיף ואלא אפ"ר ברוב שקולין קיי"ל כרבנ"ג דהוא נאמנת
כ"ם הכא אינו אלא חזקה ואף לדברי הרא"ש שהביא הב"
סי' ס"ח דס"ל לבעולם רוב ברלון הוא הא תשובתו בלידו דאף
ברוב נאמנת ואף אתיל דבעיר איכא תרתי חזקה ורובא מ"מ
היא נאמנת שהרי יש לה חזקה לדקת נגד חזקת עיר והיא
מוענת ברי נגד הרוב והאיך תוליאנה מספק ויותר אם יש

לא מיגו לאמר לא זכיתי ובזיקה הדין לחידא נמי היכי קיי"ל כהרמב"ם דאמר קתם עיל מעותה מדרבא דברי הרא"ש נראין יותר ואכלתה שלחם הקכים הטור ז"ל וגם מאותו המחלוקת המובא במרדכי הכתובות והביאו הרי"ח בתג"ם על אמת שהלכה בדרך ומובנת שבאנקה עוכח דלא ס"ל הא דהרמב"ם בשתם קדם אחוקה ומעילא הים בשתם עיר מעותה ומוד יש לחלק הרבם בדברי הרמב"ם ואין הפלאי עסקי" עתה גם נריך לעיין היטב לענין כאמנותה שלא כמשנה אחכונה דהייטינן לעיניה נחמה נאחר וגם מולא מתנאו עובדי דבלתי בדרים דמוקמי לתו אומרפי" נאמת כהן ואנאו ודאי בעיר חוו ואי ס"ד דכל שאומרת זכיתי בעיר שוב אינה נאמנת כלל לומר נאונם היה מ"ב בעיר היו מלי לאוקמי אנך עובדי אף באמת ישראל ואם דאמו אקורי מי היו מהימני אינו מקום דבעיר אף אמת שראל אקורה ודוק היטב ובענין גנייה הכתובה דפסיטא ליה למעב"ת דעת הב"ח שלריך ליתן לה כל הנכסי שקיבל ונסתפק מעב"ת בענין ההוס' אין דבריו כך אפי' לפי"ד כתיר היה לנו לפסוק כדברי הרב הגדול בעל מ"מ דבהר' הוא ובעל חולאה מופלג בדורו כאשר אבותי הקדושים הגידו לי פמ"פ ע"כ אוקי ממונא בחזקת מריה אבל בעיקר הדין נלע"ד דלא עלה ע"ד הב"ח שלפרך הבעל לבלם המעות שקיבל בכתובי" אחרי תלמוד עדוך הוא הפסידה כתיבה והוא בין מנה ומאתיי" וכתובי" ותוס' וזה עבוע בכל הס"ק וכל הפוסקים אין חולק בזה אלא שאמרו בגמ' זיכתה לא הפסידה בלאותיה הקיימים דוק בגמלת בלאותי" שהוא הבלים והתכשיטים שהכניסה לו שלריכים להיות תמיד בעין וזהו שאמרו הקיימים ופשטא דתלמוד עשמע דמיירי בי"מ אלא שראל"ם ז"ל כ' דלף בגל"ד הדין כן עסקינות ליבנא דהלמודא אבל בעמיה דלאולאה ניתנו ובדין תוליאם אחרי לכך ניתנו לו שיוליאם ולכך תוקים שלים פשיטא ופשיטא דא"ל ליתן לה אפי' פרוטה א' וכ"ש אתוק' שלים הכתוג ביניהו שא"ל ליתן לה כלל ודוק בדברי מהרי"ק בחשוב דע"כ לא קאמר שלא לקנסה אלא דוקא בקטנה דלאו בת קנסא היא וממילא אין לקנסה בנעות שהכניסה לו א"כ לפי"ד הי"ב בתים שלים הכתוג בגדולה שקנסות חכמים שאלבד נ"ב שלה פשיטא ופשיטא דהבעל פטור ליתן לה אפי' פרוטה א' ומכל המעות שהכניסה לו ומכ"ש מהתוקפות שלים

שהוא פטור ומותר וזה ברור והבלע"ד כתבתי:

תלבי אשכנזי ס"ט

חת הסכתי שניה על האמור

שאלה קמו כתב כתיר וז"ל מה שמשיק מעבלתו דמעבנת לונם מעבנה אף בעיר מכח חזקת לדקת גופא ומעבנת בריא דידה אמינא אלא כיון דלא לעקה איתרע לה חזקה לדקה כו' והן הבה דברי רבינו שמחה כיון דבתיחדה הפסידה אמיגו אשר ע"כ כאן בעיר ע"ד אשר לא לעקה הפסידה חזקת לדקת דידה ואין בעבנת בדי מעשא נגד חזקת הבעיר לאפוקי לענין הכשר בהה אין נפקיתא אם עשתה בדלון או באונס אשר בזה לא ידעתי מה הביא מה רא"י לקתור לקתור הרמבנים מרי"ם ז"ל שיש לה ג"כ מיגו כו' אין בזה שעבר' הפסידי' המיגו בזה שבתיחדה כ"ש החזקה עביל והבהקתיו כדי לתביב על פרעיו תמה אני הא"ך יאמר דבר בזה דהמיגו הפסידה וכ"ש החזקה כאלו המיגו היא יותר עובה מהחזקה ואם הפך המפורסמות דכל מעבנה שאין אנו מאמינין אותה אלא במיגו היא מעבנה רעועה אבל החזקה כשהה כן היא חזקה כראי מולק מובה ויפה ומ"כ לף אם הפסיד' המיגו שהיא מעבנה רעועה למה הפסיד החזק' שאנו מאמינין אותה בה אף בלא מיגו אאפי' אם היו כאן עדים רואים מרחוק בשדה שבוודאי נבעלה ולא היו יודעין לם אנוכה אם עפוהה בודאי היתה עותרת לתרמב"ם עכח חזקה שדה אף שאין לה שום מיגו ולמה יאא דיבורה שאמרה נבעלתי יותר גרוע מאלו רואה עדים שנבעלי בהדיא דאז היתה נאמנת בלי מיגו ובאומרת נבעלתי לי נריכין למיגו כדי שתהא נאמנת דאף דבודאי לפי"ד רבינו שמחה שאומר בחפי" אין עדים שנבעלה אסור' כיון שבתיחד' כ"ש בשם עדים אלא שאין יודע אם באונס או ברצון אלא שכך היתה הוכחתי מדנקט ר"ש הפסידה המיגו דמשמע דאי אלו דעבדא איסורא ונתיחדה לא היתה נאמנת אלא מכח מיגו הה נאמנת אינו לתרמב"ם דס"ל דחזקת שדה אסורה הוא דאף בלא מיגו נאמנת ובאמנת שאני לא מדבינו שמחה לבד הוכחתי דלא כתרמב"ם אלא אף מהמתירין ויעיין כתי' בכתבי הראשון וירלה שכן כתבתי ומאותו המחלוק'

שבנין המרדכי עוכח דלא כתרמב"ם דהייבו אף מהמתירין שהרי כתבו טעם לדבריהם עשום מיגו דאי בעיא אמרה לא נבעלתי משמע הא בדאיכא שדי היתה אסורה ולתרמב"ם אף בשדי מוחרה והוחק לומר דאף המתירים הבו לומר דבעבדא איסורא ובתיחדה ולהבי לא אאמינוה אלא במיגו ומעתה כשיב עב ראשון ראשון מ"ש כתי' כיון דלא לעקה איהרע לה חזקת לדקת אשאל נא מעבלת כתי' מהיכן הא יודע אלא לעקה ואמי אומר דבלילה היה והשכנים היו ישנים ואין עוכח ואין קשב ואפשר שהיה בעיר בעיר אף עקים שכל הלוקה איבו נעבה או באונס אחר דבשלמא הרמב"ם שפיר אוקמוהו רבנן בראות עדים שלא לעקה אבל בבדון שאין יודע לנו מלאותו אאיך נאמר שלא לעקה ואפשר שלעקה והיה כאוב מאדן קולה ולא נכמע בין החיים ואדי היא מוענת בלעקה ולוחה ככרוכיא ואין שומע לא ומע"ש בה"ר וז"ל לאפוקי לענין הכשר בתה אין נפקותא אם עשתה בדלון בדלון עב"ל כבראה שאוא רבנן לקתור ראייתי שהבאתי הרשב"ג דפ"ק דכתובות ומגגה היא בידך דאדרב' על עלמה היא נאמנת יותר מעבל בהה כדאמרי" בחדיא אם בגמ' דבה ל"פ אלבא דר"ד נאמנת כי פליגי בבתה וכך היתה ראייתי דמתהם כילף לכ"ד דכבם דההם דאין הדבר הלוי בחוכ ולא בדלון אלא בפסולים וכשרים וכשים רוב פסולים אף דרובא עדיף ואלים טובא שהרי רובא עדיף ומחזקה אפ"ה היא נאמנ' הפך הרוב אפי' בבתה דליה לה חזקת כשרות לר"ד הכי כ"ש וקיו בכ"ד דאינו אלא חזקה אחת גרועה מן הרוב שהאמה תחת נאמנת כיון שהיא טוענת בדי היפך החזקה וזהו ודאי קיו שאין עליו תשובה ומ"ש כתי' וז"ל הכה בלי בפק מר קמך על הכמתו הגדולה ולא הביא אל המראה כו' שהרא"ש אינו חולק על הרמב"ם רק שאינו יודע מה תועלת כו' כאשר ידאה מר בתשובה אשר ערכתי כו' אבל בזה הוא מפכים דהחזקה עובה היא דמקרא מלא דיבר הכתוב ע"ד אשר לא לעקה עכ"ל בודאי אשתומם על המראה שהרי בפה מלא הרא"ש חולק ואומר דהעיר והעדה שוים הם ולענין ג' דברי" אם יש טענת ביניהם זה כלל גדול בדין המע"ה ואינו לרמב"ם בשלה עליו הרא" ונעיר עליה הראיה וניותר לפ"ד כתי' בהרמב"ם דאפילו בין עדים בשדה היא נאמנת הרי יש כאן תועלת גדול ומרחק רב בין העיר והשדה לענין תביעת ממון ותליך יאמר הרא"ש הרם שוים והמקר' מלא בכ' כתי' אינו רא" כלל לפ"ד הרא"ש כי דבר הכתוב בתוה וזה ברור והרא" מבדרים מהיא דאתלוי ונפטוי שהבאתי לא לקתור דברי הרמב"ם היא אלא לקתור דברי כתי' שקיבר דלהרמב"ם לא שאני לן בין עדים רואין לאין רואה אלא היא אומר' נבעלתי וכך היתה ראייתי דבשלמא לרמב"ם לפי פי' הפוסקים דדבריו דדוקא בדאיכא בדים שנבעלה ואינה לועקת ויכולי' לעמוק בעיר כתמא מפותה א"כ לק"מ מהיא דבדרים אבל לפ"ד כתי' בהרמב"ם דאף שאין רואה מ"מ אפילה ואין אנו אומרי" שמא לעקה ולא נשמע או שהם פיה אין רואה אם עשתה בדלון או באונס אשר לוקה בעלה אלא בשמעת או שהם פיה או אמתלא שבעורה היתה שהיא בעלה אדרבא אמתלא זו רעועה וגרועה

מעשאר אמתלאות ודוק היטב כי היא רא" ברורה:

עוד ראיתי כתי' עוסק בקיגרון לדבריו הראשונים בענין גבית הכתובה ואם כי בעיני היא מעשבות הראשונות ולא הייתי לריך לכפול הדברים שכבר כתבתי בכתבי הראשון אשר הוא ביד כתי' ואחר שהם דברים ברורים כשמש ואין שום חולק בעולם עכ"ז לתתים דעת כתי' ולהראות חיבתו אלבי אפרש מ' לא' על קדר קיבדריו מ"ש כתי' דהחיב אינו חולק אהב"ח אינרא דודאי חולק הוא לפי הבנת כתי' בהב"ח שהרי הוא כותב בפי' אבל אם מכר כ"א שלה כו' ראין לו שיכות בקרן של נכסי מלוג עכ"ל הרי בפי' דדוקא בכ"א עכשו דהיא כגזלן וכאינם דעלמא כמ"ש הרב ז"ל בס לאפוקי בנ"ל דאחריהן עליו ואם פחתו או אותירו פחתו ואותירו לו בודאי יש לו שיכות גדול וזה אין לאחריך כי הוא ברור אמנם האמת היא כאשר כתבתי מקדם דגם דעת הב"ח אינה שיהא חייב לשלם מעות כדוכי" שקיבל ואפי' אם היתה דעת הב"ח דגם מעלמל נ"ב שמכר וכילה בבת אחת שלא כדין היה חייב לשלם היינו דוקא מעלמל נ"ב עשום ממכרן שלא ברשות לאפוקי מעות הכדוכי" שקיבל שברשות הולילן ולכך

הוא

הוא עוסק בלים ברור כלתרים שאינו משלם לה כלו' כשזינתה
ועי"כ לא תולדך הר"ן לומר דמשמע שאינו משלם כדונינא שאינה
בצין אלא בנטלטלי בל"ג שמכר וכילה וכ"כ הרמב"ם בפ"
בפכ"ד מה' אישות ד"י וכן העור בי' קרו והש"ע וכל הפוסקי'
אבל המעות בצין שניתנו לו מתחלה ע"ד להוליאם לא עלה
על לב אדם ונעולם לחייבו בהן כשזינתה ואמת הוא שמעולם
לא עלה על דעת הב"ח לחייב בבל"ג כשמכרן או כיבן בב"ח
דא"כ תקשו מנ"ל לחב"ח שבדא זו שלא תזכרה בתלמוד ולא
בשום פוסק בעולם ולא די לנו זה אלבד אלא שאינו הבית
שום ראיה לדבריו וכותב ואומר כמעט עפי' הגבורה א"ו דברי
הב"ח אינן אלא בב"מ ואוא לקוח מדברי הגמרא דאמרה ב"מ
ברשותה קיימי וגם הרי"ף והרא"ש והעור בי' קי"ו קעיף ה'
כ"כ בפי' דאם כילה אותם של ב"מ צריך לשלם ופי' הב"ח
דהיינו אם נגנבו ונאבדו וכלה הקרן לגמרי או כגון שכיבן
בב"ח שמכרן ואכל הדמים אבל בבל"ג אפי' אם נגנבו ונאבדו
או שכרן ואכל הדמים לגמרי א"ל לשלם ואין הן דברי בפי'
קי"ח וז"ל ומיהו אם כיבן בב"ח כגון שמכרן ואכל דמיהן דאזו
קרנא מיקרי חייב לשלם עכ"ל דוק במלת קרנא דלא שייך
אלא בב"מ וגם מרמז הב"ח לעין לעיל בי' קי"ו ותייבו הך
שהבאתי לעיל וכל דברי הב"ח בג' מקומות הללו אינן אלא
ב"מ ועל יקוד א' בבייס ובאמת הב"ח אינו חולק בכל במ"ש
הרב בעל ח"מ דדוקא ב"מ אם מכרן ואכל דמיהן חייב לשלם
משום דהוה כגזלן וכאינם דעלמא לאפוקי בל"ג דודאי אינ'
כוחי' מאינם דעלמא ובדשותו ואחריותו הן וכל זה דלא כדברי
כתי' בראשונה ובסני' ומעתה כל מה שטרח כתי' בהבאת
דעת הרמב"ם בסני' איני יודע לו מקום לענייננו גם מ"ש
כתי' אגב חורפי' וז"ל ועי"כ מוכרח לומר כן לבעל ח"מ כו'
ומשיב מזה אתו' דחייב ליתן לבני' כו' אז אינ' יכול לירש
אתוק' ע"ש וז"ל אם קו' כזו איתא בהרן דמ"ש בל"ג מהו'
ות' דמתנה הוא ובענין יפה יהיב עכ"ל א"כ דילמא א"כ כן
הוא עכ"ל ואגב ריהטא לא עיין בה כתי' ואדפריך ליה מהרן
תיקשי ליה מהרב בעל ח"מ גופיה דאיהו גופיה קיהיב טעמא
בקעיף שלבני זה דעל חיבת בילה ליבה הראשונה קיהיב ואין
הן דברי רש"י ז"ל אלא דהרב בח"מ אבי קא קשיא ליה בפ"ד
רש"י דאפי' הב"מ שאבל אלא בדין ואמרי' בחדיא אי דאיתנהו
אידי ואידי שקלא אפ"ה כיון שאינם בצין אינו מחויב לשלם
לא אף שבשה אלא בדין ואינו מעשה שיכול לומר אייתי יורשך
אף שבזה ל"ש לומר דאדעתא דהבי לא נתחייב שהרי אין
בידו להוליאם בכלל ואם לא היה מוליאם הרי הוא נוטלהן
כמ"ש בגמ' בחדיא אי דאיתנהו אידי ואידי שקלא אעפ"כ
אמרינן כיון שבבר הוליאן ואינם בצין אינו מחויב לשלם לה
בלום ומעשה ירושה כ"ש בתוק' שהוא נתחייב לה אף דאינה
חיבת בילה שהקנה לה מחמתה מ"מ הרי הוא ירשה ולמה
עדיף כוחה בממון שהוא נתן לה במתנה ממנון עצמה שיש
לה מבית אביה ודו"ק בדברי הרב בח"מ ותשכח כדברי ובידאי
היא קושיא אלימתא ראויה לרב גדול שבמותו ואינה ענין
לדברי הר"ן ודלא כתבנת כתי' ומעתה בל מה שהאריך כתי'
בענין זה אין צורך להשיב עליו ומש"ע כתי' ואנה אין לנו
לקנוק אותה יותר ממאבת כו' גם מ"ש כתי' וז"ל והנה עתה
בדבר גם מענין הבדוניא הנה אף שניתן לו רשות להוליאן
לאחור בבדוניא אפ"ה לא נתנה לו לבלותן ולאכול עד גמירא
קבלא אלונית הוא זו אפך תלמוד ערוך וכל הפוסקים ומה
משיב עליה בללא דמלתא דבר פשיט הוא בבולי תלמודא
וכל הפוסקים מבלי שום ה'לק בכל המעות שקיבל בבדוניא
וגם בל"ג שכילה ואפי' אם מכרן ואכל דמיהם פטור מלשלם
לה אם זינתה וגם אתוק' פשיטא ופשיטא שפטור ממנו ואפי'
תוק' אתוג וכל דברי מהרי"ק בהשו' פ"ח מוכיחים כן לענייו
שם כאשר כתבתי מקדם ונטוח אני בענות כתי' שלאחר
הענין בדברי יודע על אמת ומעתה אבוא לתשובתו הרמתה
אחלה דברי פי כתי' וז"ל ובדבר בוסת ופגם ולעור בשאוא
מכחישה בנערה כתב הרמב"ם שישבע היקה והרא"ש חולק
שפטור אפי' מהיקה כדאי' בעא"ה פי' קנ"ז ובבוגרת אם היא
מעותה פטור מכל מפני שמחלה על חבל כי בוסת ופגם דידה
ולעור אין לה עכ"ל כתי' ואינו מדוקדק בעיני כי באמת
בעא"ה אינו מביא שהרא"ש חולק אשבועת היקה אלא אמודה
מקלת בהודה בפיהו אף כי יש ללמוד כן מכלל דבריו אלא
שבב"מ הביא אמנה הר"ן עכ"ל ובעיני דברי הרא"ש בלתי ברים
בשמע והנה אורן של יראל הפלא ממנו כל דבר בתלמוד

בים לה אב לאפוקי בנערה שאין לה אב אף הרא"ש מודה
דבשבע היקה אף שחולק אפי' ביתומה בעוונת אנקת ואוא
אומר פתיתי וקובר שאין כאן מודה במקלת שהרי לפי דבריו
שהיא מפותה הרי מחל על הכל בין בוסת בין פגם בין קנס
וזהו פי' הב"ח שמלא בב"מ וז"ל ואי מיירי ביתומה אין כאן
מודה במקלת כיון דמפותה היא וכו' וכו' עליו ז"ל אינו יודע
איך כתב כן שהרי הא תובעתו בוסת ופגם ולעור ואוא מודה
בבוסת ופגם ובופר בלעור עכ"ל ושגגת גדולה יאלה מלבני
תשליב ז"ל דודאי הא אינו מודה בכל דלדבריו שמפותה היא
אין לה בלום כיון דמדעתה עבד וזה פשוט ואפשר שאיזה
תלמוד עוועה ב"ב ותלה ברבו ז"ל ומש"ע כתי' וז"ל רק על
דא צריך למיידינא כמו כ"ד שהיא עוונת אנקת אותי ואוא
מבחישה דלבאורה יש לומר שישבע היקה כמ"ש הרמב"ם ולפ
שהרא"ש חולק שם מודה הכא כי היא עוונת בדי עכ"ל ולא
הבנתי דברים אלו כי משמען כאלו הרמב"ם מחייב שבועת
היקה אף בעוונת שמא וזה לא עלה על הדעת והכי ה"ל
לחלק בין יש לה אב לאין לה כמ"ש אני למעלה ומש"ע
ורחה שאין כאן עוונת אונס כיון שבעיר זיתה ע"ד ל"ב ירחה
שאף הרא"ש מודה דבעיר היא בחזקת עפות' דאינו משיג רק
דלבבתו הוא ללא לורך עכ"ל כתי' ואנכי הרואי' שהרא"ש
חולק בודאי בין בעיר בין בשדה וכן היא דעת כל המבאים
דברי הרא"ש ומבואר הוא בדבריו כאשר כתבתי לעיל בתשובתי
הראשונה ואשר כי כתי' א"כ יראה כו' איני יודע בזאיזה
מראה ראה כתי' זה ובעיקר הדין שמעבי' הבין דברי הרמב"ם
שאי אפשר לא לעוון עוונת אונס בעיר בלל וכלל אף שמשמעות
דברי מהרי"ק ז"ל לפוס ריהטא כך הם אמנם הוא ז"ל לא
סמך על דבר זה לבד כמבואר בתשובתו וכיון שכן לא ירד
לדקדק בדבר שהרבה ראיות אחרות הביא לפסרה אמנם הביקר
בעיני הוא שאין הדברים אמורים אלא בעדים רואים שלא
לעקה בפיהם הב"מ וגם הפקוק ע"כ כן מיירי בעדים רואי'
וכמ"ש הרמב"ן ז"ל בפירושו עה"ת ומדוקדק לשון הרמב"ם ה"ז
בחזק' מפית' מפני שלא זעקה ומתיכן אנו יודעים שלא זעקה
אם מפני שלא שמענו לא הו"ל מפני שלא זעקה אלא מפני
שלא שומעו את לעקתה אלא הדברים כפשטן דדוקא בעדות
רואים שלא זעקה וגזה אתו כפשטן דברי הרמב"ם אנקתני
או אנקת את בתי דמשמען אפי' בעיר כל שאין שם עדים
ולא בשדה דדוקא ואוא אמונת הבורר בעיני וכעת תמיהות
מתיישבות בזה ונפלאתי על דעת המבינים דברי הרמב"ם
כפשטן האיך יעלה על הדעת שהרמב"ם יסבור שאם אמה
תטענו על איש לומר אנקתני בשדה ואוא אומר לא כי אלא
פתיתי בשדה שיערך הבועל לשלם בושת ופגם ולעור ע"פ
עצמו וכי אין אדם עשוי לפתות בשדה אדרבא עיקר זנות
בפיתוי בשדה שבים לא ולמד מיהודה ותמר דקרא ובוד מעובדא
דאמי' בסוכה ואדי אוא מפתה אותה שתלך עמו בשדה ותזנה
שם או אם ימלאנה שם בעקרה וכי אינו עשוי לפתותה כל
האומר דבר זה בעיני אינו אלא מן המתמיהין אף שיודע אני
שדעת האחרונים כך היא לא דקו בה ומ"ש כתי' להשיג על
הש"ך ז"ל ועוד אפי' לפי פי' רש"י לאו דקמכא הוא למפסק
בשביל זה דהא כאן משמע דר' נחוניא בן הקנה ליתא כלל
אפי' אם תאתרו בו כו' עכ"ל שגג כתי' שגגת גדולה דאם
התרו בו אעו ר"ב היא ולא רבנן הא ק"ל דאף לרבנן משום
רשעה א' אתה מחייבו כו' וגם דברי ר"ב אינם אלא בלא
התרו בו שהרי כן היא אומר שהיה עושה יה"ב כשבת ודו"ק
ומש"ע כתי' שאינם לא יהא בותן לה ג"כ לער חבטה אע אין
זה אונס עכ"ל והיא שגגה גדולה בעיני דמי הגיד לכתי' שאם
חבטה ע"ג קרקע שאינו בותן לה ג"כ לער החבטה אלא כלפי
שהי' שבור לומר שאין לער אלא בנחבטה ע"ג קרקע שפיר
פריך לי' ומקיק דאיכא לערא אחרינא אפי' בלא חבטה ע"ג
קרקע אמנם אם חבטה ע"ג קרקע אה"כ דבותן לה לער
חבטה ע"ג קרקע וז"ב לכל מעיין בלדק גם ראייתו מעמשון לא
הבנתי הגע עצמך לומה לא שלף עלי' חרבו אלא לאחבטו
אותה או שאין אדם דר עם כחש ומש"ע כתי' שבעלם מהרא"ש
גמ' דכתובות וגם הב"מ פליג עליה ממתני' דר"ש בערה עוד
השיג עליו הב"מ במ"ש הג' במפותה אם מת האב למה שלא
וכי יורשת אביה היא עכ"ל וכי עליו ושותא דמרן לא ידענא
שהרי משנה שלימה היא עכ"ל ובעיני דברי הרא"ש בלתי ברים
כשמע והנה אורן של יראל הפלא ממנו כל דבר בתלמוד

וכך פי' המעכה לפי"ד הרלב"ד מעמה בדין עד סלא בגרה קמי מע"ם והגער בתפיסה וי"ל דהלוכם כותם ג' דברים הכ"ל ונוסף עליהם עוד הגער הפייך לה ועל הג"ד כל לוכם הוא לוער מעמה בדין מעמת הלב הרי הן סלה דכיון דלוכסה היא ובדין הוא לתת לה כל סלרבעה דברים הלא סתתה זכתה ללב עסום דלי בעי מכר לה למכוול ומוכה סמין וכיון דליתי' ללב הרי לא זכתה הכולה לחמין וכיון סכן הרי הוא מחוב לתתם לה כלו לכסה מכסה עכסיו לבל בעפיתה דמדעתה עביד הלא סמין בידה למחול זכות הבית וכל זמן סלא מעמה בדין בחיי הבית הרי לא זכה בהם הבית. והיא סרולה לזכות בין בלוכסה בין בעפיתה ללו עסום ירוסת הבית היא בלה סהרי היא הינה יורסת הבית הלא דבלוכסה כיון דלא מעמה בחיי הבית לא זכה בהם הבית לירוסים לבניו הלא הם סלה

כלו הכסה עכסיו מה סלי' לומר בעפיתה ודרק:

ועל קו כה"ר על הרלב"ד מהגמ' דפ' דלעיל כ"ל דלהרלב"ד בעירוסה דסמעתה דלעיל דל"ע סיסה לחרת סהיא עמוקה ונכונה בעיני עד מאד דקי"ל קונים התוך לחמי דקלמר בגמ' לער דמלי וכי לינו יודע סלער גדול לבתולות לע"כ דה"ק דלי"ל לומר לער לער בילה רלסונה דל"ל מן הדין הוא לבית הלער סל לב סהרי בידו למוקרה לבילה רלסונה לעי סירלה והוא יסלם ללב מחיר לערה וכ"ת ה"כ דהלכר סל לב לי"כ הקני לחמי בעפותה כמי לינו עסלם הלער סהרי לין מחילתה מועלת כדלתה בגמ' דסירלי"ך סל לבית היא כיון דע"כ יהא לה לא לער זה בבילה רלסונה והעקדסה עסלם לבית לער זה ולהבי' עסני לער לער סחבעה עגי"ק דבלמה לער זה לין לבית רסות בו סהרי לין בידו למוקרה לבבעה עגי"ק ולכן לוכם חייב ונותן לה ומפתה פטור סהרי מחלה ופריך לים והדר מקיק הלא לער פיקוק הרגלים וקי"ל להרלב"ד דה"ינו דוקא לער סל בילה רלסונה בפקיעותיה קלרות ורגלים הכופות כדלמרי' בעפסתה לחת סהיתה בירוסלם ופריך ל"כ מפותה כמי ר"ל ל"כ יהא חייב הבועל הלער ג"כ בעפותה ומעילא יהא סל לבית ומסני מלה"ד לומר קרע כו' והפטר ופריך כיון דע"כ בעפותה כמי לית לה לער כדחזינן בתוס בכל הבתולות הנבעלות לבעליהן ולתיא בפיר טוגא ליבמא דגמ' ואא חזינן דלית לה דלי על פיקוק הרגלים בעלמא היכי חזי' לף פיס לדחות מ"מ הלמת יורה דלכו וע"כ כיון דבעפותה כמי לית לה לער ובילה הלב למוקרה למכוול ומוכה סמין והוא יסלם לו בוסתה ופגמה וגם לערה יסלם בוודלי יסלם להלב כיון פיס לה לער ולי"כ לין בילה הלב לערה לבולם סהרי כיון סלרלוה נבעלת לו לין לה לער ולי"כ הלוקחה מן הלב לף סהוא מכוול ומוכה סמין לינו מכסם ללב ללא מה סהוא מביישה ופוגמה לבל לער לינו כיתן סהרי לין לה לער כיון שברלוה נבעלת לו ודוק כי הוא חיק ותכון עד מאד וזו היתה דעה הרלב"ד ז"ל לוכן סל ישרלל וכיון סכן רלייה הרלב"ד גדולה סהרי לא זכתה הבורה ללב חבלות הלא כל מה סיכול ליקח כסמוקרה למכוול ומוכה סמין והנרלה לי כתבתי הלב"ד הסכנזי ס"ט:

שאלה כמו רלוכן נתן לסמעון מלה ר"ט ונתן סמעון ח"כ לרלוכן על המלה ר"ט על זמן ורלוכן מכר הח"כ לערל בניכוי ריבית וגם סלם סכר הבקרקרות מכיסי וקודם זמן התסלומים סל ח"כ הבזבר כתגלגל הדבר סהלכי רלוכן וסמעון לפליטה למקום אחר ולקחו כתב חירות מתסרל' אסל גרו החתיו סלא יוכלו קום ב"ח להבוע אותם ולאחר זמן תבע סמעון לרלוכן בב"ד סחייב לו כוין ר"ט בע"פ ותסיב רלוכן לאמת סאני חייב לך חמישים ר"ט רק אני אתפוס אותם על חוב מלה ר"ט שמתה חייב לי על ח"כ ותסיב סמעון כיון סאתה מכרת הח"כ לערל בניכוי ריבית כיון סאני מכרתי הח"כ לערל ונהתי הסקרקרות מכיסי וגם דינא דמלכות בדין ח"כ שהבע המלוה הסני למלוה הרלסון לכתחילה לגבות ממנו מה שנתן לי ולינו מחויב לחזיר לל המלוה מלוה הרלסון לכתחילה אם לא סאינו יוכל לפרוע ממנו אז יוכל לתפוס לוה הרלסון שלוה מרלוכן עי' ח"כ ולי"כ עדיין לא נפטר סמעון הלוה מרלוכן המלוה בעעות שקיבל מהערל ולי"כ זכיתי אני בעעות בעמון של ערל ואני לא מניח אותך לשלם לערל כל החוב כיון שבלא"ה מתחייב אתה להשוות עם אחרי ב"ח שאתה חייב לערלים לאלפי' הרבבות ונתגרע בזה היעוטתך ולי"כ גם חוב זה אל תשלם דק אני מחויב לעמוד אותך מהערל לעת וזמן שאתה יולא לחילות מסאלי ב"ח שאתה חייב לערלים ולא יתעכב לך הדרך בגיני ואם אתה רוצה לקדם ה' תקדם בשלך והשיב שמעון מה אכפת לך אם אפשר אותך מהערל והערל יתן לי ח"כ בעתנה כיון שאתה כבר קיבלת המלה ר"ע של ח"כ מהשוחר ילמדנו רבנו הדין עם מי כי בהשקפה ראשונה נראה שרלוכן לא זכאי בדין דלא והגע עצמך אם אחרמי מילתא שידעינן שנשרף הח"כ אצל הנכרי הדעת מכרעת מצד קבלה שזכה רלוכן בהמעות של גוי ושמעון מחויב לשלם לרלוכן כל החוב אע"פ שאין בידו הח"כ כיון שידעינן שנשרף הח"כ אצל הנכרי א"כ בעת נפטר שמעון מרלוכן מהחוב כי לא נגרע שום ח"כ אלא לראיה וא"כ כיון שידע' שמעון הית חייב לרלוכן בח"כ ולא נפרע ממנו רק שרלוכן מכר ח"כ לגוי בזה שמעון מרלוכן לא נפטר כיון שרלוכן לא נפטר מהנכרי אבל אם התעות בקיבל ממנו רק כאמר ג"כ בע"ח של נכרי וא"כ זכותו של רלוכן גרם שנשרף הח"כ ונפטר מהנכרי ושמעון מחויב לשלם לרלוכן ורלוה ברורה לזה הש"כ הטור בשימן קפ"ג בשם תשו' מוהר"ם מרוטנבורג רלוכן שלא לבמעון שיקנה לו בגדים מנכרי בהקפה וכשהגיע זמן הפרעון נתן רלוכן המעות לשמעון לפרוע לנכרי ונמלא שהמוכר שכחם גריך שמעון להחזירם לרלוכן ולינו יכול לומר אני רוצה לקדם השם ולהשיגם דבשלו יוכל לקדם ה' ולא בשל אחרים ע"כ וא"כ מה בדון של מוחר"ם הנ"ל ששמעון הקיף מהנכרי וא"כ שמעון ב"ח של הנכרי ושמא היוס לו מהר יזכרם הנכרי ויתבע לשמעון שישלם לו אפ"ה זכה רלוכן בהמעות כיון שזכה הוא מתחילה בהמעות הנכרי אע"פ שלאח"כ מכר רלוכן המעות ביד שמעון קודם שנודע לנו שנשרפו הנכרי אפ"ה זכה רלוכן ולא יצאו מזכותו מכ"ש כאן בכ"ד שלא בא מעולם השמעון של נכרי ליד שמעון וגם רלוכן הוא ג"כ ב"ח של הנכרי שזכה רלוכן בהמעות של נכרי ולא נפטר שמעון מרלוכן מחוב שלו ואע"פ שהר"ר אפרים חולק על מהרמ"ם בשלה דעתו נגד כל הפוסקים ראשונים ואחרונים ובלע"ד באפילו דבינו יונה מודה בדין זה למוחר"ם מדכתב דבינו יונה דוקא בהשעה בהשבון הכל בשליח שהרי אם גנב וגזל והשעה את הנכרי מה תיבו שלב"ח מסמע דוקא בהשעה שהבעה

לא לגרשין כמי אם שתפסד הנכרי אחוב עם שכנגין שזכה שמעון דשל"ם דלא בא המתנה להישראל מהנכרי מחמת ישראל חלוה מנכרי שהרי אם לא הלוה הישראל מנכרי דשביעת היה יכול ליתן הנכרי המעות עצמו לישראל אחר מה שהלוה לישראל וא"כ לא בא שום הנאה לישראל העקבל מחמת ישראל הלוה משא"כ בנ"ד שאי לא נתן לו ראובן מעות לשמעון לא היה חיב לראובן למכור לנכרי ונשרה לר"ת דקבר דהכל לבעל המעות זכה ראובן כמי בנ"ד בעינן של נכרי ויוכל לתחות בשמעון שלא יזיק לו להתפסד עם הנכרי ואפ"ל לר' יוסי דקבר היכא שהשליח הפעה לנכרי בהשנון הכל לשליח שא"ה דשם הכל השליח מדעת המשלח והפעה לנכרי הפרה יוכל לומר השליח מה שיעך לזכות אחה בהפעות דלף אם אתה הלבת לבד לא היית מרוויח כלום מנכרי רק שאני בהמתי ובחרלתי הפעתי לנכרי ומה אכפת לך אם גזלתי לנכרי משא"כ בנ"ד שראובן בעל המעות עוחה בשמעון להשהדל עם הנכרי להתפסד עמו רק שהוא עצמו לא לפסד עיון בשבר שידוע לכל שהשוחרי" המפסדים בנקל עם בעלי פליעות ומוסדים מה שהלו מהם כאלו הלו מחרי ומתפסדים בכל מה שאפסד להם וא"כ זולת שמעון כמי היה מפסד הנכרי עם ראובן מודה ר"י דהכל לראובן בעל המעות רק לאחר עיון יש לפקפק אם לא נגע בנ"ד דין של יחלוקו כיון שהנכרי מחויב להכניס בפסדה מחמת שמעון הלוה מראובן הלך ג"כ לפליטה ואם לא הלך שמעון לפליטה לא הכניס הנכרי בפסדה עם ראובן בשבר שיכול לחוליה כל אחוב משמעון לקבפטאנט של א"כ בליל בדינא דמלכותא וא"כ נראה לדמות דין זה לחא דאי" בעא"ח בס" קפ"ג הי" הסכר ידוע וקבוע ונתן המוכר דבר הקבוע והוקף לו מדעתו חולקי" השליח והמשלח וא"כ אין להר"ף וקיעתו סכי" הטעם שיחלוקו הוחיל ונאת הנאה ע"י בעה"ב וכתב הרי"ן על טעם זה דמשמע מלשונו דדבר שיש קצבה אפי" נתן המוכר לשליח בשירום כיון שבאת הנאה לשליח ע"י בעה"ב חילק עתו א"כ בנ"ד נמי כיון שבא הנאה לראובן שהנכרי מחויב להתפסד עתו בגיל שמעון הלך ג"כ לפליטה ובלא"ה לא התפסד הנכרי עם ראובן בכזכר הדין כותן שיחלוקו ואפ" לרש"י שכתב הטעם שיחלוקו דמקפקא לן אם להשליח נתן לו לבעל המעות מודה רש"י בנ"ד כיון שידוע לנו שהנכרי הכניס בפסדה כיון שבשיחס הלכי לפליטה שיחלוקו וכ"כ הירוש' והיבא בס" בס" קפ"ג וז"ל בשליח שבינה א"ר דוקא כשקיים השליחות בתכוין לזכות לבעל המעות לא קיים שליחותו בתכוין לזכות להשליח ולנה חולק עמו הוחיל ונאת הנאה על ידו ע"כ וכן מוכח להדיא בתשובת הגאה מיימוני בסס תשובת רב למח והיבא בהרמ"א סי" קפ"ג אבן יש מקום לומר שיש לראובן זכות יותר משמעון כיון שהוא בא לזכות מהרי טעמים למעליותא אחד מלד שיש לו דין בעל המעות ואחד מלד כיון שאם לא הלך ראובן לפליטה ג"כ לא התפסד הנכרי עם ראובן שמעון כיון שהיה יכול לחוליה כל הא"כ מראובן כדינא דמלכותא בא"כ בכל השולה מזה שעכ"פ לית דין ודיין שלא יזכה ראובן בעל המעות בהאי שהרויח מהנכרי אף ששמעון עשה הפסדה עם הנכרי ולקח א"כ שלו מידו וגדולה מזו מליטו בתפו' מהרי"ם אלשיך סי' ח' והובא בס"כ סי' ע"ב א"ר בס" קנ"ז וז"ל ראובן שלוה מעות מנכרי ומלאו שמעון ואמר תנם לי ואני אעלה לכותי ריבית כדרך שאתה מעלה לו וכן עשה ונתן לכותי ריבה תמיד בחוסנו הכותי שהוא שליח של ראובן ומת הכותי ע"ד לעפ"י שטורת הדין כך הוא ראוי לתת לשמעון חלק מהמעות כיון שמלאו בידו ויצאנו תמימים ע"כ ואי"כ מה התם שמעון לא מעולם ב"ח של ראובן לבד ואפ"ה פסק מהרי"ם שיחלוקו מכ"ש בנ"ד שמעון הוא ב"ח של ראובן וראובן הוא ג"כ ב"ח של נכרי שיוכל להבוע אותו אם לא ישלם לו שמעון ואדרבה בדינא הלך אחר ראובן תחילה מכ"ש שזכה ראובן בהאי ואם שגיתי יורני מורי נפלאות מתורתו ע"כ דברי

החכם השואל:

תשובה עם כי אין דרכי להשיב בדיני ממונות ליחיד השואל להתבת כתי"ר אמרתי אעלה על כפר הנלע"ד להלכה אבל למעשה לא אחליט הדין עד יבואו דברי שני בעלי הריב או הדיינים הממונים על ככה ואומר לא מן הסס הוא זה ואין כאן ענין לשליח שהעה ולא למחלוקתן של רבנו אפרים ור"ת מרוטנבורג כי בעיני הדבר ברור כיון שהנכרי זכה בא"כ הוא לא מיבעיא למ"ד מכירת שעדות דרבנן כאשר הוא מבואר בשוכקים ז"ל בלי חולק אי"כ. מאי קילטיא דראובן המוכר הא"כ הא מסמעון כיון שבבר מכרו לנכרי ונתי דאמר שמואל המוכר שדה לחבירו וחזר ומחלו מחול הייכו עשוה דאכתי נשאל לראובן המלוה הראשון שיעבוד גוף על המלוה כי היא דבר שאינו ממכר הו. משום שהמכירה אינה אלא דרבנן לכל חד מהבוותא כדאית ליה אבל מעולם לא עלה על הדעת שיש אדם שיוכל המוכר לבטות ההלוה הבוב כיון שבבר זכה בו הלוקח אי מדאו' אי מדרבנן הא אמר הא אין כאן כתובת קנה לך אינו וכל שיעבודא דאית ליה כתחזיל בהא מילתא לא בייך לאפלוגי בין לוקח ישראל ללוקח נכרי וכי היכי דבלוקח ישראל בודאי אין המוכר בעל דברים דהלוה מעשה שבבר נשתלק המוכר מן הלוה בא"ה בוב אין הכל והכל הבחות מדינא דמלכותא שבבר קיימו וקבלו היהודים היושבים בכל מדינות הלכו עליהם ועל כל הנלוים עליהם ויתר הוא שלא המיר גם בלוקח נכרי הדין כך בלי ספק וא"כ אין לראובן לתפוס המעשים ר"ל הלו בכל וכל ואין כאן ענין לקדמים מלבד דבלא"ה לא איקרי זה קידום הסס אם פורע אלא מיה"ם אם אינו פורע לנכרי ובדור הוא כי מן הדין הנעור מחויב ראובן הלוה הראשון לשלם לנכרי הלוקח מה גם כי הרשות בזכרוני בדיניהם א"ל לתבוע ולגבות את ראובן האינדילנט עד שיעשה תחלה פירוע"ם על הלוה הראשון שהוא האקסיפטיט כמנלא שאין ראובן המוכר אלא כעין ערב והלוה הראשון הוא לוה גמור זה הנ"ל בנחילה רבה ובדוב שדרה עד שבמעבר לא יכלתי לעיין בספר בשה כותבי זה: לבי השכנזי ס"ט

חזר החכם הבואל וכתב אלי ואלת תשובתי אלא סיית

שאלה הבא ידיד נפשי החכם הש"י. עם היותי עדוד מאוד לא נמנעתי עלהשיב לכתי"ר כי בעיני הדברים ברורים בשמש ורואה אני אותך מפשך הדברים ותוקה מן הלוה ערב ומן הערב לוה ומ"ש כתי"ר כי אין המלוה האחרון ומחויב לכוף את האינקפטאנט אלא כותב פרוטי פטור"ש ומוזר על האינדיילאנט דע ידידי שאין מזה ראי" שהאינקפטאנט הוא ערב שהרי הרשות ביד המלוה האחרון לכוף את הלוה הראשון אם ירצה אלא שהוא אין רצונו להפסיד את עצמו מן האינדיל"אנט הא אם המלוה האחרון רוצה לתפוס ולכוף את האינקפט"אנט תבא אין ספק שהרשות בידו תדע שיש מוכרים את הא"כ בלי אינדל"אנט שקורין פריי"א פרין אינדיליע"ינט היעלה בדעת שהאקפט"אנט פטור משום זה שלשלם לתקונה הא"כ הא ודאי ליתא ועוד ראיה מכרעת הגע עצמך שהקונה הא"כ לא עשה פ"אט"ש כלל משום זה לא נפטר האינקפ"טנט אבל האינדיילאנט נפטר בדיניהם הרי לך ראיה מכרעת שהאקפ"טנט הוא הלוה והאינדיל"אנט היא הערב ומה שרצית להכריע ממה שיכול הקונה הא"כ לגבות מן המוכר שהוא האינדיל"אנט קודם שיתבע את האקפ"טנט אין זה כלום דאשכחן בגמ' איכא בתר ערבא אזלי וכי בשביל זה נאמר שהערב הוא הלוה והלוה הוא הערב אבי דלענין דבית אמרי" דגם הערב לוה יקרא אבל הלוה ליבא למ"ד בלא יקרא אלא ערב ולא יכלתי כלל למלוא טעם לדברי כתי"ר שדימה דין זה לדברי ר"מ מרוטנבורג ומבח זה רצה לזכות את המוכר ולוחה אבי הדברים להיפך שאם תלמדנו מעשה כיון שבאמת הלוה הראשון הוא החייב להגבי הקונה הא"כ אף אם המוכר בבר נתפשר עם הגבי בשחות אין על הלוה הראשון לשלם להמוכר שהוא המלוה הראשון אלא אותו הסך שסילם הוא להגבי ולא יותר שהרי בעיתר החוב זכה בו הלוה הראשון שהוא המשלם לדברי ר"מ והלוה אינו חייב לשלם כלל וכלל להמוכר שהוא המלוה שלו ובדור בעיני שאם נפרע הא"כ או מת הנכרי שהלוה הראשון פטור מן המוכר שהוא המלוה הראשון ואין להמוכר עליו שום טענה בעולם שהרי כבר מכר שדרו ודברי הגיר שום אינם ענין לכאן שלפניהם כלל דהתם בפורע חובו של חברו היא אבל זה חוב עצמו הוא פורע והיא מחויב לפרעו וכ"ד להדדי כי לוכלא לדנא ומעתה כל מה שדרא כתי"ר להביא מחלוקת ר"מ ור"ת ור"י בהנם שדה כי אין כאן ענין לשליח שהעה הנכרי מעצמו עמו או הטעה הוא את הנכרי אלא אבל חוזר לעיקר אחר שהלוה הראשון הוא חייב להנכרי חוב גמור וא"א להמוכר להשתלם מן הלוה בכל וכלל כיון שהנכרי הקונה הא"כ זכה בחוב הכתוב בא"כ שהוא ואף שנשאר להמלוה הראשון שיעבוד גוף על הלוה הראשון אין זה מועיל לשיוכל לחזור ולגבות חוב שבבר מכר חכם בו

הלוקח

דאורייתא אלא אפי' למ"ד מכירת שדות דרבנן כאשר הוא מבואר בשוכקים ז"ל בלי חולק אי"כ. מאי קילטיא דראובן המוכר הא"כ הא מסמעון כיון שבבר מכרו לנכרי ונתי דאמר שמואל המוכר שדה לחבירו וחזר ומחלו מחול הייכו עשוה דאכתי נשאל לראובן המלוה הראשון שיעבוד גוף על המלוה כי היא דבר שאינו ממכר הו. משום שהמכירה אינה אלא דרבנן לכל חד מהבוותא כדאית ליה אבל מעולם לא עלה על הדעת שיש אדם שיוכל המוכר לבטות ההלוה הבוב כיון שבבר זכה בו הלוקח אי מדאו' אי מדרבנן הא אמר הא אין כאן כתובת קנה לך אינו וכל שיעבודא דאית ליה כתחזיל בהא מילתא לא בייך לאפלוגי בין לוקח ישראל ללוקח נכרי וכי היכי דבלוקח ישראל בודאי אין המוכר בעל דברים דהלוה מעשה שבבר נשתלק המוכר מן הלוה בא"ה בוב אין הכל והכל התחות מדינא דמלכותא שבבר קיימו וקבלו היהודים היושבים בכל מדינות הלכו עליהם ועל כל הנלוים עליהם ויתר הוא שלא המיר גם בלוקח נכרי הדין כך בלי ספק וא"כ אין לראובן לתפוס המעשים ר"ל הלו בכל וכל ואין כאן ענין לקדמים מלבד דבלא"ה לא איקרי זה קידום הסס אם פורע אלא מיה"ם אם אינו פורע לנכרי ובדור הוא כי מן הדין הנעור מחויב ראובן הלוה הראשון לשלם לנכרי הלוקח מה גם כי הרשות בזכרוני בדיניהם א"ל לתבוע ולגבות את ראובן האינדילנט עד שיעשה תחלה פירוע"ם על הלוה הראשון שהוא האקסיפטיט כמנלא שאין ראובן המוכר אלא כעין ערב והלוה הראשון הוא לוה גמור זה הנ"ל בנחילה רבה ובדוב שדרה עד שבמעבר לא יכלתי לעיין בספר בשה כותבי זה: לבי השכנזי ס"ט

חזר החכם הבואל וכתב אלי ואלת תשובתי אלא סיית

שאלה הבא ידיד נפשי החכם הש"י. עם היותי עדוד מאוד לא נמנעתי עלהשיב לכתי"ר כי בעיני הדברים ברורים בשמש ורואה אני אותך מפשך הדברים ותוקה מן הלוה ערב ומן הערב לוה ומ"ש כתי"ר כי אין המלוה האחרון ומחויב לכוף את האינקפטאנט אלא כותב פרוטי פטור"ש ומוזר על האינדילנט דע ידידי שאין מזה ראי" שהאינקפטאנט הוא ערב שהרי הרשות ביד המלוה האחרון לכוף את הלוה הראשון אם ירצה אלא שהוא אין רצונו להפסיד את עצמו מן האינדיל"אנט הא אם המלוה האחרון רוצה לתפוס ולכוף את האינקפט"אנט תבא אין ספק שהרשות בידו תדע שיש מוכרים את הא"כ בלי אינדל"אנט שקורין פריי"א פרין אינדיליע"ינט היעלה בדעת שהאקפט"אנט פטור משום זה שלשלם לתקונה הא"כ הא ודאי ליתא ועוד ראיה מכרעת הגע עצמך שהקונה הא"כ לא עשה פ"אט"ש כלל משום זה לא נפטר האינקפ"טנט אבל האינדיילאנט נפטר בדיניהם הרי לך ראיה מכרעת שהאקפ"טנט הוא הלוה והאינדיל"אנט היא הערב ומה שרצית להכריע ממה שיכול הקונה הא"כ לגבות מן המוכר שהוא האינדיל"אנט קודם שיתבע את האקפ"טנט אין זה כלום דאשכחן בגמ' איכא בתר ערבא אזלי וכי בשביל זה נאמר שהערב הוא הלוה והלוה הוא הערב אבי דלענין דבית אמרי" דגם הערב לוה יקרא אבל הלוה ליבא למ"ד בלא יקרא אלא ערב ולא יכלתי כלל למלוא טעם לדברי כתי"ר שדימה דין זה לדברי ר"מ מרוטנבורג ומבח זה רצה לזכות את המוכר ולוחה אבי הדברים להיפך שאם תלמדנו מעשה כיון שבאמת הלוה הראשון הוא החייב להגבי הקונה הא"כ אף אם המוכר בבר נתפשר עם הגבי בשחות אין על הלוה הראשון לשלם להמוכר שהוא המלוה הראשון אלא אותו הסך שסילם הוא להגבי ולא יותר שהרי בעיתר החוב זכה בו הלוה הראשון שהוא המשלם לדברי ר"מ והלוה אינו חייב לשלם כלל וכלל להמוכר שהוא המלוה שלו ובדור בעיני שאם נפרע הא"כ או מת הנכרי שהלוה הראשון פטור מן המוכר שהוא המלוה הראשון ואין להמוכר עליו שום טענה בעולם שהרי כבר מכר שדרו ודברי הגיר שום אינם ענין לכאן שלפניהם כלל דהתם בפורע חובו של חברו היא אבל זה חוב עצמו הוא פורע והיא מחויב לפרעו וכ"ד להדדי כי לוכלא לדנא ומעתה כל מה שדרא כתי"ר להביא מחלוקת ר"מ ור"ת ור"י בהנם שדה כי אין כאן ענין לשליח שהעה הנכרי מעצמו עמו או הטעה הוא את הנכרי אלא אבל חוזר לעיקר אחר שהלוה הראשון הוא חייב להנכרי חוב גמור וא"א להמוכר להשתלם מן הלוה בכל וכלל כיון שהנכרי הקונה הא"כ זכה בחוב הכתוב בא"כ שהוא ואף שנשאר להמלוה הראשון שיעבוד גוף על הלוה הראשון אין זה מועיל לשיוכל לחזור ולגבות חוב שבבר מכר חכם בו

הלוקח

הלוקח כרחוי אלא לענין אם חזר ומחלו וכדשמואל לא זיל בתר ובמ"כ אפי' הא נמי ליתא שהרי אם מכר ח"כ וחזר ומחלו בודאי אינו ממול בדינא דמלכותא ובזה אנו דנין ונוטין מעשה בכל יום בלי פקפוק ופלוס כנפש הלב"י אסכנזי ס"ט:

שאלה קמט שאלת כמה ריוח לריך להניח בין קבר לקבר ובפרט בבית הקברות של אמסטרדם שהעפר רך ותיחום:

תשובה דבר זה נשאל מרבנו חלי גאון ותשובתו באורכה ה"ה כתובה על ספר הורת האדם להרמב"ן בשער הקבורה דל"ח ע"ג והמליה דברים שא"ל שיהיה בין מת לחבירו שמות מעשה מפחים שלשה מפחים לתפיסת מת זה ומקום מפחים לתפיסת הת זה ואף שיש דחק ומרחא לקבור אה המתים אם יחיקו קבר מקבר ששה מפחים ולמרכו בשביל זה להוליך המתים למקום אחר רחוק מעט עכ"ז לריכים הם להרחיק ששה מפחים קבר מחברו ומוכח לה מתחני' דהמוכר מקום לעשות לו קבר בשבילתי המוכר פירות וכ' דכל שאינו עושה כן גרוע את המתים ואף לרשב"ג דאמר בשבילתינו הכל לפי הכלב ופירשב"ם שאם הקרקע חזקה אין לריך הפרש אמת בין כוך לכוך בביה"ק שבאמסטרדם שעפרה תחוח ורך מאוד כ"ע מודו דאין למעט הזרע שבין קבר לקבר שמות מאמה א' שהיא ששה מפחים אדרבא לפי דבריו הי' לריך להרחיק באמסטרדם יותר מאמה שהרי כ' רשב"ם ואם כלב הבא בידי' ירחיק יותר מאמה ואין כך כלב הבא בידים יותר מקרקעית ביה"ק שבאמסטרדם באופן שכל מי שיש בידו למחות בקברני' שבאמסטרדם שלא יקרבו קבר אל קבר בשמות משמה מפחים שלא יהיו גרחלין את המתים ואף שיש קהלות אחרות כמו כן שמקרבין הקברות בפחות מאמה מעמה מעט שאין להם מקום אחר לקבור בו וביה"ק שלהם לר ודחוק ועוד שעפרם קשה אבל בביה"ק שבאמסטרדם שהוא גדול ורחב הרבה ועפרם רך אין להם טענה לקרב הקברות בפחות מפיעור הכיל אלא שהעולם מזעים בזמה שלהו בש"ע שבין קבר לקבר כתוב שהם עד שתהא דופן הקבר משביק ביניהם ובשני קברים זה כ"ג זה כתוב בפירוש ששה מפחים ומשבו שבין קבר לקבר שני בהפרש כל שהוא ומעות הוא בידם דהש"ע שיפשא דליבא דבריתא נקיט וכונת הברייתא ברורה וידועה שהוא על פיעור הדופן הסכוי במשכתנו שהוא אמה בת ששה מפחים וכמ"ש רבנו חלי גאון ז"ל שא"ל בכלל לקרב שני קברים בפחות משמה מפחים הפרש ביניהם ובהמקרבן בפחות מזה הוא גוזל את המתים ואף אתיל שלבך שהם בש"ע וכתב דופן הקבר מבלי הת קבנה לדבר מסוים דשקא כרשב"ג אף שהוא נגד דעת הרמב"ם שבא' מכירה פשק כת"ק ולא חזכיר דברי רשב"ג עוד לא הרוחת בזה דבקרקע רכה ועפר תיחים ושלב הבא בידי' כקרקעות ביה"ק שבאמסטרדם לא שני בהרחקת ששה מפחים אלא לריך יותר לדברי רשב"ג וכמ"ש למעלה בשם רשב"ם ס"ק דבר אלו שמקרבין הקברים באמסטרדם בפחות משמה לא יפה הם עושים ולריך למחות בידם ובמקום אחר יתבאר באורכה בעזה"י והשומע לדברי מכמים תבא עליהם ברכת טוב:

לבי אסכנזי ס"ט.

שאלה קנ אשה שהודית שזינתה וגם עד אחד אומר שהוא זינה עמה אם זה כדאי לאוקרה על בעלה

תשובה אסר בקשה נפשו לדעת מה אתי ע"ד אשה שהודית שזינתה וגם אם ע"א מעיד שזינתה עמה עם כי אכל בכתובים כת"ר יגא לאלק ולהקל וע"ז הרבה ברחיות והפליר בי לחוות דעתי הקלוסה לעשות רצונך חפלתי ואבא על קדר קונדריסך מה שמתה כת"ר על הרשב"ם ס"ר הקנ"ב וז"ל כת"ר ובאמת מאוד תמוה והוא קושה לדברי עצמו בס"ר אלף תל"ז דשם חילק בין אומר זינתה עמי לאומר זינתי עם אשתך ואין לומר שכם מיירי בשפך ממ"ש אלא מיירי שאומר זינתה עמי דמנ"ל להרשב"ם לפרש כן דברי השואל עכת"ד כת"ר ובאמת אין הנוקחא בדברי הרשב"ם בס"ר הקנ"ב שהעתיק כת"ר אם הודה החשוד שזינתה עמה אלא כך הוא הנוקחא אם הודה החשוד אם לא כאמיכותו יחזור ויעיין כת"ר בשני הדפיסים בנוסחא והעתוות ויראה כדברי ואי"כ אין כאן המיהא ולא קתירה אלא שבמקום א' קילר ובמקום א' הרחיב וכך הם ד"ת ענייש במקום א' ועשירים במקום אחר ואף שקיים השואל ואין דנין אותו כאילו הוא בעצמו בא עליה אין רצונו שכך היתה הגדתו אני באתי עליה אלא כך היתה העדתו אשתך זינתה או נטמאת עמי וכן מעמעות לשון הבו הרשב"ם שאשה מקתבת דאמרי' בית פלגינן דיבורא ואין אנו דנין אותו כאילו הביד שאוה בעצמו בא עליה אלא כאילו הביד שזינתה ומעמעות שאינות לשונו שלא הביד לא בנוקח אני באתי עליה ולא בנוקח זינתה אלא כך הוא נטמאת עמי ואשר הוקשה לך על מה זה שאל תילכה' למשיחא אף אמ"ן זה מן המתמיהין שכמה וכמה שאלות יש בהשו' הרשב"ם דלא נשקא מיכייתו מידי לענין דינא ואפי' למשיחא אלא למיכבר קרמי לו מתני' לו שמעתתא עוד יש נשקותא בזה לזמניו וכגון שנשקתה בע"א והחשוד הוא אפי' כשהחשוד אומר שנמו אבל לא נטמאת בודאי אין כאן אתיה ואינה מפקדת כתובתה שהרי לא נשאר לנו אלא ע"א על הבתולה ואפי' אומר שלא נטמאת בודאי דלא קיימא לן כרב פפא בבתובות פ"ב ד"ש דאמר תרוייהו בשטרא מעלי' קמשהדי והאי דאמר תנאי תויל חד ואין דבריו של אחד במקום שנים אלא כרי"ם ברים דר"י דאמר אני למיעקר קהדותייהו קאתו לאפוקי כשהחשוד אומר נשתרה ונטמאת עמי אי אמרי' פלגינן דיבורים מהימן ותנא שלא בכתובה ואי"ה דהוה מלי למיבני בנשתרה עמי לאוד אלא דאורחא דמילתא בחשוד המעיד על הבתולה שא"ל מעיד גם על הטומאה שהוא יהודע ובד ועוד דלא בריא ליה מילתא שיקרא רשע בשביל היחוד לאוד שהוא מעיד עליו שבתייחד עמה אף אם היחוד מן התורה ועוד דעדיפא מיני' בני מיני' דבא על אשת איש פשיטא ובריא לביע שהוא רשע גמור ודקשי' לי' לכת"ר כיון שהשואל ידע דפלגינן דיבורי' אאי קמיבעי' ליה גם הרשב"ם מה חידש לו לדידי דבר גדול שאל השואל צד שאני תמה מנין לו להרשב"ם דין זה וזה שהדבר ברור שכדי שהעד המעיד בטומאי' יהא נאמן לריך שיעיד שנטמאת מאותו האיש שקינא לה ולרשיז"ל בפי' משנה מי שקינא דל"ל דוקא מאותה שהיה שהעדי' מעידין בה ואי"כ איך אפשר לומר בכאן פלגינן דיבורים ולומר שזינתה אבל לא ממנו הגע עצמך שהעיד בפירוש שזינתה מאחר ע"כ זיתה שותה ואחרי בכאן אי אתה יכול לקיים עדותו אא"כ תאמר שלא זינתה עמו וכיון שאין בה עד על האיש הלזה שקינא לה שוב אין עוף הפורח נאמן בה על אדם אחר וזה באמת פלא אם לא תאמר שקינא לה מב' בנ"א ושנשתרה עם שניהם והודה הא' ועז"ז לא שאל השואל וגם הרב לא הביא ככה ומה שתמהת על תשו' להרמב"ן למה לא אמרי' פלגינן דיבורא הרואה שם יעלא שאותו האיש משוד היא בלא"ה ומ"ש כ"ש בלאיש הזה שהעיז פניו וכו' הוא לרוחא דמילתא ואשר מלא כה"ר בתשו' להרמב"ן כי' קל"ב וז"ל כה"ר יהודאי שלא נעלם ממנו ח"ו דפלגינן דיבורים אא"כ דקיל להרמב"ן ג"כ הני מילוקים שכתבו הרשב"ם והתוס' ובזה מבואר מיש כל הנ"ל שמרחא מקום בו' וכתב בפי' קנ"ו וז"ל ואיה בתשובה להרמב"ן בו' משמע דקיל להב"י דקיל להרמב"ן כהרשב"ם ואד מעמא ק"ל עכ"ל עוד כתבת וז"ל ואפשר שזה ג"כ טעם הרמב"ן בפי' קל"ב אבל בבדא זו לא ק"ל להרשב"ם עכ"ל כת"ר וזה כולו סגנה כי אותה התשובה להרמב"ן בפי' קל"ב הוא היא תשו' הרשב"ם עצמו וכך ירלה בפירוש מלשון שני התשובות שהוא שוה אלא שבתשו' להרמב"ן הוסיף קילר קוף התשובה וזו היא כוונת הב"י ז"ל שכ' ואיה בתשו' להרמב"ן בו' רצונו שזאת תשו' הרשב"ם עצמה היא היא התשו' המובאת בפ' התשו' המיוחסות להרמב"ן וכן הם רוב רובי התשובות שבספר הנוא המיוחס להרמב"ן אינן להרמב"ן כי אם להרשב"ם ולכן בכל מקום שהרב"י מביאם הוא כותב להרמב"ן מבא"ם על שום פוקא אחר משום שהם מיוחסות להרמב"ן אבל אינה לו כי אם להרשב"ם וא"ב ואשר בקשה לחלק בין מהרי"ק בו' קפ"ט ובין הרשב"ם הכ"ל דלמהרי"ק שכתב שם דאין בדברי האשה האחורה הזאת ממש אע"ג דהלכתא כרבא בו' הייבו דוקא לגרף עם אחר אבל בלא גירוף אחר פשיטא דאפילו עד כשר לא מהימן וכ"ש האשה האחורה הזאת ע"כ דברי מהרי"ק וכ' עליו כת"ר ומשמע מדבריו דאם אין עד אחר עמו אפי' במקום שאין לריך כי אם ע"א כגון אחי קינוי וקתירה אפ"ה לא פלגינן דיבורי' דאל"כ הול"ל בקילור דעד א' לא מהני ואפשר דכ"ז הוא מטעם שכתבתי כו' דלא פלגינן דיבוריה אלא כשיש אחר עמו דאז אמרי' דעדותו על זה כמו זה ועוד הלריך כת"ר בדבר זה ואני אומר על החלוקין אנו מלטערין אלא שבאת לחלוק עליהו את הסוין דמלבד דקשיא לפ"ד הרגתיו הנשא אשתו דיחיד הוא ופלגינן דיבוריה עוד נלעלך לומר דדוקא כשהעד האחר מעיד בהחילה והרשב

יודע בו ובא לחביו וזה דבר ברור שמעבו ולא רחיבו לא בתלמוד ולא בקום מ׳ מתפוקקים לדרבא הפבו מבוחר בתלמוד ופיקקים ועוד עכין לו למהרי״ק לחדש דין כזה ועיד אין מדרך הפוקקים לחבית דין חדש בפשיטות ודרך אגב בלי קום ראיה אבל עיקר כוונת מהרי״ק היא סם להרבות זכותו על אוכו ר׳ אחרן אברדם ולהגדיל אמונת אותו הק״ק קרדפוס חנם ועל קיבוץ זה קובע הולך כל לפון התקו׳ בדרך ק״ו בן ק״ו וזו דרך כוחה וקבילה ודעת מהרי״ק קום לכל הפיקקי׳ ומה שהאריך כתי״ר בענין אם רשע דאו׳ נאמן להעיד על אחשה שנשתרה שבועתה והרמב״ם כ׳ בפירוש דאינו נאמן לא רציתי להאריך כיון דלא נפקיל מידי בזמן הזה לפי עובר מהלך פשוטי הדברים ודברי הרמב״ם ברורים ופשט לפון הגמרא ומה צורך ראיה מדברי רש״ל לדברי הרמב״ם אמנם מה שנשתפק כתי״ר אם גזלן דאו׳ נאמן בגבול ובשבויים בעיני הדבר ברור דאינו נאמן בכבר ולדעת מקצת הש״ל גרוע מנכרי דאף בנקבלים אינו נאמן אלא דלא קיי״ל הכי אבל בהכרין להעיד אינו נאמן בכבר:

מה שלא כתיר להוכיח שדעת הרמב״ם שבראל נאמן מה״ת בעיגונא כבר האריך הריב״ש ז״ל בתשובה דבר זה בעיר טעם החפץ ידרשנו מספרו וכנראה שכתי״ר לא ראה את תשובתו מה שהקשה לכתי״ר איך יחלקו ר׳ אחא ב״י ורב פפא בשבועה דל״ת בפי׳ שאינן ראוין להעיד בשבועת הבדות אם הוא מלך דוקא דפסול מדאו׳ או משחק בקוביא מי אף דלא פסול אלא מדרבנן בשבועתא דר״מ ור״י בשבועה קובתי ע״ג בחמה דרי״מ מכשיר דאזיל בתר דאו׳ ור״י פוסל כיון דמדרבנן לא חזיא אזיל בתר דרבנן אמר לך רב אחא ב״י ע״כ ליק ר״י התם אלא להחמיר אבל להקל לשוטרו מקרבן אפי׳ ר״י מודה ורב פפא פסיקא דאתי׳ אפי׳ כר״מ דאמרי הכי קדא לא יגיד והאי לאו בר הגדה הוא בכל כדאמרינן בגמ׳ בחדיא ובר מן דין בשלמא אי הוא התם בעיקר גזירה דרבנן שלא לעלות בחילן קבדא מוקמתה שאם עלה בה ב״ש בין לר״מ בין לר״י לא יצא בה ידי חובתו הוא אפשר לדמוייכתו לאיס דהתם בין לר״מ ב״ש בין לר״מ משחק בקוביא פסול הוא לעדות מדרבנן אבל הכא ק״ל לר״מ דאפי׳ ב״ש עלמו אם עלה בקוכה אפ״ג אחילן אף שאבר על שבות דרבנן שאין עילין בחילן מ״מ ידי חובתו קוכה יצא מעילא ליכא לדמוייכתו לאתם דהתם לכ״ע אף שבבר הגיד המשחק בקוביא בעדותו ממש וז״ב ומה שהמה כתי״ר על ר״פ שאמר הכל מודים בעד מיתה שהיא חייב ואמאי הא איכא ר״י בקוכה דאמר קוכה האקורה מעום עוקלה פסולה דאזיל בתר דרבנן קדאה לי הדבר ברור דמעום דהגדה מעלייתא היא חיובי דחייב דוקא לא יגיד כתיב וכיון שהגדתו מועלת מ״מ פסיקא דחייב ואפי׳ ר״ל בר יעקב דפליג אר״פ במשחק בקוביא בעד מיתה מודה וכמ״ש התוס׳ ודבריהם ברורים ולא ידעתי במה נתקשה כתי״ר ואשר כ׳ כתי״ר וז״ל עו״ק לפ״ז ל״ל יהיה חייב קרבן שבועה כשכפר העד במיתה ואין לו מעלטלין כ״ל קרקעות כו׳ עשוה דהתורה פטרה מקרקעות ובמה דנהי דמדאורייתא פטור הא מדרבנן מחויב להעיד ואיכ ליחייב כמ״ש לענין עדי מיתה דהוה מדרבנן לדעתייהו הי״ה לענין קרקעות הוא חייב מדרבנן להעיד עכ״פ ואיכ ליחייב מי בקרבן אף דפטורי׳ מלהעיד מדאו׳ עכ״ל כתי״ר ואין מכבודך טעות גדולה יש כאן דודאי מדאו׳ חייב הוא להעיד בקרקע כמו בעטלטלין אלא שהתורה פטרתו מקרבן שבועה ואיכ המילא נפיל כל מ״ש כמ״ר עוד לקמ״ל ממאי דאי״ בגמ׳ מ״מ עידי קרקע חייב כו׳ ואין להאריך בזה כי הוא ברור ומעתה נבא לעיקר הדין בחומרת שמאה אבי לך ורגלים לדבר שכתב מהרש״ל לאסרה מכח התוס׳ דפ׳ אעפ״י דק״ג ע״ב ד״ה אבל אמרה וכתי״ר האריך לבאר שדברי התוס׳ הם לעאי דקליק אדעתין שבחומרת מאיס עלי כייפיכן לבעל ובחנם מרה כתי״ר לפרש כל הדיבור בזה שהם דברים פשוטים לתיבוקות ואף מהרש״ל עודה בזה שאינו ענין לכ״ד אמנם מ״ש כתי״ר וז״ל אבל בשבעיין בהיס יל דאינם קוראים כבל ז״ז והם דעת אחד כו׳ ע״ד ומ״ש התוס׳ וכן נראה דבחומרת שמאה אין להתיר מעשה מירכוכי כו׳ כ״ל לפרש פי׳ דאי מכח חומרת שמאה הוא נאסרת אם אין להתיר מכח מירכוכי אבל אאמת לא נפק״מ אם לא חומרת שמאה אבי או לא לגבי בעלה אם לא מכח מיגו מ״ש מאי דק״ל דהוס׳ דיש לה מיגו ובאמת אין לה מיגו ואיכ אין כ״מ בין לחומרת שמאה כו׳ עכ״ל והם דברים המוחים מאוד דהא

ר״י בתוס׳ דיבמות ליה ל״ד דכופין בחומרת שמאה על בחבואר בכל הפוקקים ואיכ אין לה מגו ואפ״ה ק״ל דבחומרת שמאה אבי ואירכוכי מירכוכ הוה אסורה ואם דקריא בכדרים עכום דלא מירכוכ טולף הא אי הוה מירכוכ הוה אסורה לבעל והיינו מעום שחומרת שמאה אבי הא אי ליה אמרה שמאה אבי אף דליכא טעמא דמירכוכי אבי הוה קריא הדי שמכה שחומרת שמאה אבי דוקא היא נאסרת בדמירכוכ בחמה ואפ״ה אתיה בדלא מירכוכ וזהו לפסק הלכה כמו שבדור כל זה בהבפסה דיבמות ובהרמ״ם פס והרי כתי״ר דלא להפוות בין התוס׳ ולפי דבריך הם רחוקים כרחוק מזרח ממערב ואיך יהבן שיהפצו התוס׳ בפ׳ אעפ״י בחומרם וכן נראה כו׳ לבמבע מה שמוסב ר״י ביבמות אמת לאמיתו גם הדברים בעצמם בפרק אעפ״י אין להם הבנה לפי״ד כתי״ר שתחלה יסוד קושיתם שהיא דבלהי כדרים דמיירי בחומרת שמאה היא ובלבך היא נאמנת בדמירכוכ שמום דיש לה מגו דמאים עלי הא לא״ה ליה שהיומא מה שאין בהמשמעות לשונם אלא שהם הבריחו זה מכח אין אמה נאסרה על בעלה עד שילאו כדרך האנאפים עוד תימא על כתי״ר ומה היו אומרים התוקפות אי לאו הך סברא דכופין בחמאים עלי והאיך היו מפרשים הא״ל דכדרים אי בחומרת שמאה אבי תיקשי לאו והא אין אמה נאסרת על בעלה אלא עד שילאו כדרך האנאפים כמו שהקשו בחמה ואי בבועל הייבו תירוץ וי״ל סב׳ התוס׳ ומי הנוטע שלא יפרשו לבדרת האומר בכופין בחמאים עלי כמו שהיו מפרשין בלא״ה:

גם מ״ש דדברי התוס׳ קאי על הבועל דבדרים אלו אין לחם

שחר אי על הבועל מה צריך לומר וכן נראה דבחומרת שמאה אל״ל אין נראה בכל להתירה מעשה מירכוכי הוה מירכוכ ומי הוא המהנגד לומר דבדקאי על הבועל מ״ירי בחומרת שמאה אבי הא כל עיקר לא תולרכו התוס׳ לאוקומי החיא דבדרים בחומרת שמאה אבי אלא מעום דאיא נאסרה על בעלה עד שילאו כדרך האנאפים הא לרוכל מיהא אבולא בדבר מבואר לכ״ע כמו שמשרש ביבמות דכ״ה יעוד מה יען ומה יוקיף הא״ל וכן נראה דהתוס׳ ועוד דקדוק קל חומרת שמאה אל״ל דקאי על הבועל אף שדקדוק קל הוא הכל קיום לדרך האמת ומה שביקש כתי״ר לרפאות שבר זה על נקלה בחומרו וז״ל ואל״ל דהא התירוץ דקאי על הבועל עדיין איכו מן המוכרח כו׳ זה איכו דבלא״ה ל״ל דאריא קאי הן על הבועל הן על הבועל כו׳ אף דק״ל דאבועל ל״ל למימר דבריא דפסיקא היא ועיב תירלו דהרבותא הוא לבני בועל דקאי גם אבועל ואני רבותא עכ״ל כתי״ר ואין לחכ מעם דהאי אי קאי אבועל אתי בועל בקיו לענין איסור איכא דאריכא אבל אי קאי אבועל דוקא אבועל הוא דלריכין לטעם ההיתר מעום דלא אירכוכ אבל בבעל אף אי הוה מירכוכ כמי הוי אריא ולא הולרך רבא בכל ליתן טעם לדבריו דאי ק״ל דעביד איסורא אירכוכי הוי מירכוכ אסר עליו כל יסוד האפלסול של התוס׳ בין בכתובות בין ביבמות אלא הפ״ר הבבור בשמם בדברי התוקפות הוא שהם הבריחו דעכ״ח לא מיירי הבילא דבדרים בחומרת שמאה אל״ל וכמו שרלו התוס׳ לפרש בקושייתם דאל״כ האיך הוה אריא לבעלה מטעם אירכוכי הוה מירכוכ אין בחומרת שמאה אבי ולבועל וכדברי מהרש״ל וזה לענ״ד יפ׳ הסיב על כל מ״ש כתי״ר אאיכ בענין מ״ש התוס׳ והרש״ם ביבמות ואין רלוי להאריך בדבר המובן מאליו אבן לא יכלתי להתאפק מלהודיעך דעתי בענין מ״ש כתי״ר דבחומרת שמאה אבי וכי הבילא עובדא דקילא בדרים הוה מהרזיק כולף ולהיתה בביה ופרט״ כולף לחולא ומרק לאוקמיה התוקפות בחומרת שמאה דאריא לבועל כיון שהיא מותרת לבעל דאל״כ אתה מוליא לעז על הבנים כדאמרי׳ אם גבי תרומה אלו דברי כתי״ר ובאמת כמו זר נאסנו דגבי תרומה כמי ק״ל כרבא דאפי׳ בעודה התיו אסורה לאכול תרומה ואפ״ר לרב אסת אי״ל דדוקא בתרומה הוא דאיכא לעז אי לא אכלה כיון דאסת כהן היא ותרומה מלוי לה ומוכחת לכנים בכל עת ודרך כל נבי כהנים לאכלה אבל אי לא הנאה לנאסר אין לעז דאיכא לאיתבי בכמה אאתבלאות וקל להבין וכולה שמעתתא דיבמות בהנאתן על אסת איש אבי מוכחא דבמאי דלא הנאה לכתחילה לנאתן ליה לעז בנים אלא בלאוליאה אם נישאה הוא דמחבלקין בין יש לה בנים לאין לה דהתם ודאי איכא לעז והרמב״ם ז״ל כ׳ בפ״ה מ״ב ע׳ חי״ד ד״ט אין אמרה לבעלה נאנסתי אעפ״י שהיא עוחרת לבעלה כמ״ש הרי היא אסורה לכל כהן שבעולם אחר שיעות בעלה

אחרי הודות שהוא זונה ומשקרה עצמה ונעשה כמתיבה החקורים
הרי מבואר הפך דעת כת"ל ולפ הרלב"ד המתיר אם בהיתה
קטנה ביניהם ומעשה המתנה בדבר מבואר בנ"ד לא יחלוק
ולפיתי אם בהה"מ שכתב ז"ל ואני אומר שדינו של רבינו
הינו מחבעטו אבל מקוגי" שבפי' האשה שבתאוה למדו
דאמרי" התם בהטשה את האשה ולא מצא לה בתולים היא
אומרת מפאר אבי נאנסתי ונקפחתה שדהו והוא אומר לא
כי אלא עד שלא הרקתיך והרי עקבי מקח טעות ר"ג ור"ל
אומרים נאמנת ואמרו שם מינו דלי בעי" אמרה מוכח עץ
אבי הבתיך דלא שקלה כספה מבחוצה ואמרה נאנסתי דפקלה
כספה עץ הבחוצה מבריה מיימנא ובכין קוגי" ע מבואר בדברי
רבינו מכ"ד הרב ז"ל ובעיי דבריו ז"ל המוחים מאד מאד לא
יכולתי להולמן דמתניתין במאי מוקי לה אי באשה שקראל מאי
מכינה לכאן דאתם אבו מאמינין אותה ובכל דברים שהרי אף
לפי דבריה מותרת היא לבעלה וגם בכתובתה מאתיים כדין
אלוקה תחת בעלה ול"כ מה תיתי לאסריה לבהן הא אפי"
בעורה תחת בעלה אבו מאמינין אותה ואמאי לא נאמינה
לאחר שהתגרש הגם לא שייך בה בכלל לומר כמה עינים
נתנה באחר שהרי אין דבריה מוציאין אותה מיד בעלה ואף
אי מוקי לה באשה כהן אין מכינה לכאן דהתם ודאי אקורה
כדאי"ל אלעזר אאומר שתה שתוה מלאתי נאמן לאסרה עליו והביא
הרמב"ם ז"ל גופי" דין זה בקמוך ול"כ התם הרי היא אקורה
לו אלא שאבו מאמינין אותה לתור שמשאירקה נאנסה ובזה
לא הפסיד כתובתה והיא הטענה האוקרתה לכתובה ועה רמיה
מכאן לאשה כהן שאמרה לבעלה נאנסתי בנאקוס שאין אבו
מאמינים אותה ומתירים אותה לבעלה בחזקת שלא בעלה
שלמפ"כ תהיה אסירה לכתובה שהוא הכדון שעליו דבין הרמב"ם
ראלב"ד ואין ליאמר דאלי" הא"מ היה לומר דלא תיהבי אמתלא
מדאמרי" בגמ' התם דפקלה כספה מן הבתולה מעמע דפקולה
לעולם אפי" אם תחזור ותהן אמתלא מלבד הדוחק שיש בזה
עוד אינה רמיה כלל דהתם אפי" אם תאמר מוכח עץ אבי
אקורה לבעלה כמ"ש הא"מ גופיה בדין שאחר זה לדעת הרמב"ם
ואמאי דקאמר דפקלה כספה מבחוצה עכ"ל לאו למימרא דאי
הוה אמרה מוכח עץ אבי הוה אבא אלא דמוכח עץ אבי לא
מיגניא ביין דשריא לבחוצה בשהיא מוכח עץ ודאית ומבשיו
אומרת נאנסתי תחתיך מיגני" אפי' שהרי אף לפי דבר" שקולה
היא לבחוצה וכיון דלעולם היא אקורה לבחוצה מה אמתלא
שייך בה הא אין פיה אוקרה ואפי" לדעת הרמב"ן והרשב"א
שהביא הא"מ דבטוענת מוכח עץ אבי נאמנת ומותרת אף לבהן
מ"מ לא דמיא לבדון זה דהתם איכא ריעותא שהרי בשותקת
היא אקורה ואין דיבורה אוקרה דממילא כמי אקורה אלא
שה" צריך דיבור להתירה ולאבי איכ"ל דלא מהני אמתלא
לאשוקי באומרת שמאה אבי לך דבכל מיקר אינו אוקרה אלא
דיבור ובהא אפשר דמהני אמתלא אף דבר דברי הא"מ לא"ע
עוד כ' כת"ל וז"ל ולדעה זו דק"ל דהתוס' דבתובות קאי
אליבא דמקקנא כו' דהכ"ל דבאומרת שמאה ואינה רוצה כתובה
נאמנת דהא כתבו בתירוצם קמא שם דאיירי בנדרים ברוצה
כתובה ובזה אאריך כת"ל בדברים ואינן אלא תמה דאמו
בחדא מחתא מחתינהו והלא הן דברים שאינן אבויים זה בזה
וכמו שכבר כתבתי דאף דתירוץ זה מוכרח הוא דדיקא אליבא
דה"ר כופין בטענת מאים עלי הוא מ"מ הא וכן נראה שב'
התוס' עכ"ל הוא אליבא דכל הפירושים אינה עוד ראיתי
בדברי כת"ל דבר שאינו לאמרו שדעתך לומר דאפי" למסקנה
ראשונה דוקא באומרת שמאה אבי נאוכם שהיא נאמנת
באומרת אינה ברצון לא שהיא כלל דאינו פוסה עצמו רשע
כי קרוב הוא אבל עצמו עכ"ד ואם שעות גמור כי אנה הרמב"ם
וכל הפוסקים סוברים דאפי" למסקנה אחרונה דאינה נאמנת
מעמע שמא עינים נתנה באחר עכ"ז לענין ממון הודאתה
שאינה ברצון כמאה עדים דמיא כ"ש וקי"ו בן קי"ו למסקנה
ראשונה דלא חיישי" לעיניה נתנה באחר דהיא נאמנת על עצמה
יותר מק' עדים ושויתא כספה אתיבה דאיקורה ומה לי ממון
או איקור כיון שניד האדם לאיקורי כספיה אתיבה דאיקורא
ומה ענין אדם קרוב אבל עצמו לכאן וכי בתורת עדות באנו
לאוקרה ע"פ הודאת עצמה אבל מעתה אאומר אנקתי ופתיתי
את בתו של פלוני או גנבתי וגזלתי לא יקבל לא בשם ופגם
ולא את הקדן וכן אאומר בשבועת העדות שכבר הייתי את
העדות בשעת שבועה וכשבעתי לשקר לא יניא קרבן ע"פ
עצמו וכמה דברים אין כיולא באלו אאוקר לשעתן ותלמוד

ערוך בפ' האולן דמ"ז מעשה באחד שבא לפני ר' יודא ואמר
מגיירתי ביני לבין עצמי כו' א"ל נאמן אתה לפקיל את
עצמך ואי אתה נאמן לפקול את הגרים והרי הוא הפ"ם עצמו
בכרי ואפ"ה נאמן על עצמו ליאסר בנה שקראל ובכל הדברים
אאוקרים לבכרי מעשה שוי כפשיה אתיבא דאיקורא כמ"ש
התוס' וכל הפוסקים ופסק הרמב"ם וכל פוסקי הלכות כרי"
והמגיאה שמלא כת"ל בפי" הרמב"ם על משנת שוף נדרים
נאותרו והבאתיה לו אם רלה לגרש ואם רלה הה" תחתיו
אחר שאין שם עדים כמו שמבואר בבאן ובשור כת"ל שזה
קאי למסקנה ראשונה כיון שעליה הוא עומד ונשרש וכן לאחר
כן הוא אומר ואשוב לבוכת פי' הטעי" ביני לביניך ואין הדבר
כן אלא הרמב"ם קושטא דמילתא לדידן נקיט וכן הוא נמה
שביאר הכף אחר זה דע שזה שנזכר עליו בתלמוד כו' זה
אינו אלא באשה בהן וזה ע"כ דוקא למסקנה אחרונה אינו
אגב דבני הרמב"ם להבריח פירוש מסקנתינו דמיירי באשה
בהן שבאנשה ולא באשה שקראל נקט כל גווני דאיכא לפרושי
ונקט בהו הדין האמיתי שהרי אין זה מוכח אברה פיריש
במסקנתינו וזה מוכרח בעצמו מדברי הרמב"ם שכ' ואם רצה
התיה החתיו אחר שאין שם עדים כמו שמבואר בבאן ואם
כתבנת כת"ל איזה ביאור יש שם במסקנה למסקנה ראשונה
דאינה נאמנת אינו מסקנה אחרונה קאמר דמבואר שאוסרין
שמא עינים נתנה באחר וזה פשוט וברור ואכל קיבב הולך
על יסוד אחד שהקדמתי בשתה דברי שאין לאוליא שום דין
אחד מדברי איזה מפרש או פוסק אם לא שהוא מוכרח
בהכרח גמור כי אין מדרך הפוסקים להביא דרך אגב ובלי
ראיה מה שאינו פשוט וברור ודבר זה ראוי לאיות נגד עיני
המעיין בכל מקום והוא כלל גדול בתורה פקח עיניך והבן
ודברי הרמב"ם אלו עצמן הן הסך דבריך שהרי כ' הרמב"ם
במסקנה זו על זה הדבר בעצמו וז"ל ולא נאמר לו אלו היית
מכחיש בו א"כ אתה מחויב בכתובה לפי שהעיקר אצלנו פשוט
ומוסכם בכל התורה דשלגיגן דיבורים כו' הרי שבכ"מ א"ל
להפסידה כתובתה אם לא שאמר שברצון זיבתה ונעשה רשעה
ואנו מאמינים אותה דבר זה לחובתה ולא לחובה הבעל וזה
הפך ממה שכתבת ולפי דרכינו למדנו שהרמב"ם אינו נסכם
עם הרשב"א בפי" פלגינן דיבור' אלא ס"ל שנאמינהו הדבר
בעצמו לאיזה ענין היה" ולא נאמינהו לענין אחר וכמ"ש זה
בפירוש ומה שביקש כת"ל להביא ראיה מעשה הקופר וכו'
ואח"כ יצא הגר מיד האיש כו' דאם לאחר זמן יצא ח"ז גם
ואין האשה נאמנת אין זה ראיה למסקנה אחרונה דכי היכי
דאינה נאמנת לומר שמאה היא לא ברצון ולא באונס הי"כ
אינה נאמנת לומר נאלף הגר אי מדאו' או מדרבנן לפי חילוף
הפירושים שכ' הרי"ן ז"ל בשיטה כדרים ודוקא לבעלה כדאמרי'
לאבד זכותו של שני אבל לתרומה ולכהנים אחרים אה"כ
דשויה בפשה אתיבה דאיקורא ואף למסקנה ראשונה שאמר אמי רא"
היא זו לאומרת שמאה אבי דהך שעתה דגר ושוכר אפילו
היה לה מגו ה"ל כמגו במקום עדים דאכן שהדי שבתגרשה
ולאו כל כמיניה לומר אלא כתגרשה משא"כ באומרת נעמא'
ברצון דשקיעא דמהימנא אי לאו מקום דאינה נאמנת בנה
כ"ש דאמיקרא דדינא שיבא דבשוכר יולא מחמת ידיה אין
לה מגו דניחא לה אפי לומר שמעתה מלומר שזיבתה ברצון
וזיבתה באונס לא מהני לה לאסורי מבעלה ישראל שהרי היא
גרושה וע"כ היא בקולה לישראל בינה זאת והוסיף כת"ל שמעה
באומרך דאף שהיא יודעת שנעשתה ברצון אינה מצווה לפרוש
דבין שהיא מותר בה אף היא מותרת בו וכמ"ש הרי"ן מעין
שוף נדרים דאלא מלינו זונה שתהא מוזהרת ואפ" למ"ש התוס'
שם דבכל היכא דאיהו מוזהר איהי נמי מוזהרת הכא דאיהו
אינו מוזהר מטעם דאין נדרים בדבר ה"כ ז"ל דגם היא אינה
מוזהרת לעפ"י שהיא יודעת האמת עכ"ד מכ"ת:

ואני תמה הלזה יקרא אינו מוזהר אין זה אלא כמי שראה
שנפל אבל לתוך קדרת חבירו והגיד לחבירו בנקום
שאין חברו מחויב להאמין לו שהרי בעל הקדרה מותר בקדרתו
היאמר אדם שגם אותו הרואה יהא מותר לאכול מאותה
הקדרה ראיל מהאי דעתא להתיר איסורי תורה ואליבא דראה"
שיטתה בזה שאפ" הסב"ר יודעין אותו ומ"כ לא עלתה ע"ד
של ראה אלא באיסורי כהונה שהרי אין ישראל מוזהר על
הזיבה אלא הכהנים לקדושתן וקבור הי" הראה אינה מוזהרת
דבר נאיסור הטוה בכל דבר הנרור לתיטוקות דהיא בהוא
דאל"ב

דאלי"כ לא תהא בת ישראל מזנהרת על המעזרים וכן בכל איסורי בילה שבכינו במסכתינו שילתי פ"ד מה"כ כל עריות מ' גדול ומ' קטן הקטן פטור מ' עד ומ' ישן איכן פטור מ' שוגג ומ' מזיד הבוגג בחטאת והמזיד בהכרת הרי דאף שבת' קטן לו יש לו שוגג באופן שהוא פטור הבני בהכרת והתיר לתייבי לאוין דמאי שבת אלא הדבר פשוט דהשוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה ואי"כ בנ"ד מזיכתה ברצון החת נעלה שהוא איסור הבוה בכל שפיעת שהיא אסורה אם האמת הוא שזיכתה ואף שכ' שם התוס' דיש כח ביד חכמים לעקור דבר כבר נעשה עליה הרי"ן שם ואף הרשב"א שעלה על דעתו לומר כך לא קמך עליה למעשה ואני תמה על הטור שכתב היו נוטלות בת נשים המוזרות בלבנה אחר קיטוי וקתירה אינו מעקה אבל נוטלת כתובתה וכן בחמש נשים המעידות אותה שבטמאה אחר קיטוי וקתירה כ' שאין מעקין אותה אבל נוטלת כתובתה ויוצאה ואמאי דל מהכא שנים המוזרת בלבנה וכן בחמש נשים דל מהכא שהדותייהו תיפוק ליה דבבר הפסידה כתובתה אף אם לא העידו לה. אלו הנשים שבטמאה שהרי בזה"ז הכא לאחר קיטוי וקתירה הפסידה כתובה דבשלמא על הרמב"ם ז"ל שדרכו ז"ל להביא כל הדינין אף שאינן נוהגין אלא בזמן הבית כיון שבזמן הבית בקתירה לחודה לא הפסידה כתובתה אף אלו הנשים אינן יכולות להפסידה כתובתה בעדותן אבל הטור ז"ל שכל עיקרו אינו אלא להביא הדינין הנוהגין בזה"ז אלא שאגב אורחא הביא דרך קצרה דיני שהיית הקוטה האיך כתב דין זה קוטר להבניג בזה"ז שהיא העיקר בספרו אלא דשיטפא דליבא דהרמב"ם ז"ל נקיט עוד ראיתי שכתב כתיר וז"ל אף לדברי הרי"ן שם דלא מן הדין היה צריך לטעמים כלל כי מותרת היא אף בלא שום טעמים אך שראוי לכל ירא שמים כו' ולפי זה גבי עד א' אם הודאתה אף אם הוא כמו רגלי' לדבר אין צריך לו טעמים לאתירה דשם הוי רגלי' לדבר ומותרת ע"פ הדין בלי שום טעמי' אף מאן יימא לן לסמוך על דעת הרי"ן בזה להקל כ"כ עכ"ל כתיר עיכוב פרטיות יש כאן ובין גברא לגברא איחלף לך דמאן דמתני הא לא מתני הא דלהתיק' דפתרי לתיא דבדרים בפה' אומרת שמאת אני מיירי רבא לענין דינא ולהרי"ן דמוקי לה בבא בלאת ידי שמים לא מוקי לה באומרת שמאת אני וז"ב אבל באומרת שמאת אני רגלי' גמורי' לדבר כגון אילא ערק נולף אלא הוא שיעמד לא מלאנו מי שיחלוק על התוס' והרא"ש בפירוש להקל באופן שהלכה למעשה אשה זאת אסורה לבעלה את זה ראיתי לכתוב לרוב הטפלות שהפליר בי כתיר להודיעו דעתי וה' ברחמיו יאיר עיניכו באמור תורתו וילילנו משגיאות: הלעיר לבי' הירם בא"ת הרב המובחק כמוהר"ר יעקב זלה"ה אסכנזי ס"ט:

שאלה קנא בשאלתי לפרש לי' רש"י בפסחים פ' אמשה דפיח ע"ב ד"ה בתקנת' דרב' שאין לו תקנה אחרת דהא לא מצי למימר גדי שלו ושלא שלמי' כדמפרש לקמן שמעמע באכילתו דקאכיל לתרוויהו באותו הליל מקום קפק אקם וחד מיניהו שלמי' הוא עכ"ל ונתקשו בו הרבה עד שמהר"ם מלובלין מחקו בספרו ובידאי קושייתם היא דהא כשיבא הרב בלילה ע"כ היא יודע איזה מהם אמר ואי"כ יאכל הפני לשני ימים ולילה כדין שלמים ואם באת לאוש שיעכבה גם הרב כשיבא בלילה גם תנאי זה אינו כלום כי שניהם יצאו לביה הטרפה ואדרבא זה התנאי גרוע הוא כי אינא לאכול בכל מקום אחד מהם כדי שלא יהא הפסח נאכל שלא למנויו ובתנאי השלמים עכשיו נאכלים שניהם כל זמן אכילת הפסח מיהא זהו מה שראוי לעורר בדברי רש"י. ונ"ל ברור דבין דקיי"ל שלמים נאכלים לשני ימים ולילה א' יפה כח אכילה יום ראשון כאכילת יום ב' וכשם שאסור לשחוט שלמים בתנאי הודה מקום דמעמע באכילת יום שני הים והוא הטעם באכילת יום ראשון שהוא יום זבחו להתנות עליו בתנאי שהוא אוסרו ומעמעו באכילת יום זבחו דמאי שבא ואכא הרב לא יבא עד הלילה שהיא זמן אכילת הפסח שאינו נאכל אלא בלילה ועד שיבא הרב ויבדר איזה הוא שלמים אינא לאכול אותו שהוא שלמים שהרי אינו ידוע לנו ובכל אחד יש לחוש שהוא הפסח עד שיבא הרב ונמצא מעמע אכילת שלמים ביום ראשון שהוא יום זבחו ובפיי"ד הרמב"ן בפירושו הוא הביקר בדבר' אין יום זבחו יאכל ומעמעה אכל אחר יותר בדיעבד יאכל ביום שלו אחריו אבל עיקר מצותו ליאכל ביום זבחו ובאן אתה מפסידו עיקר מצות אכילתו שהוא ביום זבחו והיינו דנקיט רש"י דקאכיל הרוייהו באותו הליל ר"ל ולא ביום זבחו ואם דנקיט מיעוט אכילתו ולקמן יש עוד טעמים אחר מייהו וקמייתא נקיט אלא שיש לי לדקדק עוד האיך אפשר להתנות בשלמי' אחר תמיד של בין הערבי' שהוא זמן הקרבת הפסח דבשלמא בקוגיא דלקמן דאמר אמאי פטוקין מלעשות פסח שי פריך שפיר אף דיקריב אחר תמיד של בין הערבים עומד שיבא עשה ע"ב כרת שהוא הקרבת הפסח וידחה עשה דהשלמה אל"ב כרת כדאמרינן לעיל צפ' תמיד נסמוך אבל הכא כיון דאפשר לו בהקנה דע"מ שאין לרצו רשות בו אסור להתנות בשלמים וי"ל דהיינו דקאמר שאין לו תקנה אחרת לצוטו שאף אם לא ימלא מי שילא להקנות לו ע"מ שאין לרצו רשות בו ואז נדחה עשה דהשלמה מפני עשה דפסח אפ"ה אין להתנות בשלמים משום שמעמע באכילתן כדאמרינן לקמן נראה לי:

קנב תוס' פ' אלו דברים דק"ז ע"א מה לתמיד שכן תדיר ותימה ונילף מביניהו דתמיד ומילה עכ"ל ותימה לי דהאמרי' בזבחים בפ' כל התדיר דל"ת מילה לגבי פסח כי תדיר דמיא ואי"כ איכא למיפרך מה לתלד הטוה שבתן שכן תדיר ואפי' לליסנא קמא דאמר מאי הדיה בתמנות מלבד שהוא דחוק והעיקר כליסנא בתרא עוד אין קשה שתדיר לכל הפחות הוא כמעי ואי"כ לליסנא קמא מי איכא למיפרך מה לתלד הטוה שבתן שכן מעי ואף דרבא קאמר התם מעי קאמר' תדיר קמבעי' לן מעי לא קמבעי' לן הייבו לענין מקודם ותדיר או מקודם ומעי דמקודם עשיה לן דבדיק ממעי אבל אין קשה דמעי חומרא הוא כדאיתא בתמ' ר"ש ד"ה גבי סמיכה

ואי"כ פרכינן לה בדיבא דמה תלד ונ"ב:

קנג תוס' פ' כילד עולין דע"ד ע"א ד"ה אויר קטן וכו' בלא אויר שני' אי' יכול לקיים מצות זריקה אלא לכך היה אויר שני' כך יזכר לזרוק עכ"ל תימה לי דאיסהמיע לתו תלמוד ערוך בזבחים פ' קיק דק"ב ע"ב אמר ר"ש ב"ר ל"ת אמר ר"י אומר היה רשב"י אויר יש בין כבש למזבח וכו' דליקה הוא זורק הכם מעשה דלא איפסר פי' ואי"כ ל"ל קרא אע"כ קרא אתא לאשמועינן דיש אויר כדפירש"י רב פפא אמר כי דם עם דם אויר קרקע מפסיקו אף בשר אויר קרקע מפסיקו הרי דלשתי הלשונות גזה"כ הוא שיהא אויר קרקע מפסיקו ונ"ב

קנד פ' ערב בקלפי דמ"ג ע"א תוס' ד"ה הכל כשרים לקדש וכו' והא דכ' ונתן עליו מים חיים יש לפרש ונתן עליו בשבילו עכ"ל תמה מנכי דאיסתמיע לתו הלמוד ערוך פ"ב דקומה דף י"ז ע"ב ונ"ב:

קנה פ' הוליאו לו דק"ג ע"א ד"ה אלא תתחיל לא ידענא מאי קאמר וכו' דילמא האי בריתא ליתו נמי הכי לא וכו' אי"ל הכך הרי בריתות לא מיתניא בי ר"ח ור"א ומייתי מהא דמיתני' בי ר' חייא עכ"ל ותימה לי דאיסהמיע לתו דמסנה היא בפ' שני דמק' תמיד ובזה אין צורך לכל מה שכתבו בדיבור זה ונ"ב:

קנו גמרא דנ"ז ע"ב בתרגו לו כוסות בכוסות נותן ומוזר ונותן וכו' אף דאמרי' לעיל האי חיור והאי קומק הא אמרי' משום חולשא דבי"ג לאו אדעתיה ואפשר שתהיה לו חולשא גדולה עד שלא יוכל להנה ן בין חיור דשעיר לקומק דפר דשעיה דחיור דקאמרי' אינו כפיר האיכל ולא בקרוס בילה אלא חיור מעט בערך אדמומית דם הפר ולזה צריך הבחנה עובה ואפשר שתגיע חולשה הבי"ג עד שאף אם ילא להבחין לא יוכל אי נמי משום חולשא דבי"ג שכח הי מיניהו חיור הי מיניהו קומק ואחרי הוא בהיכל ואי"א לו לנאת החוץ ולשאול לאחיו הכהנים ולחזור ולכבוס דתכף בלאתו מקי"ק צריך הוא לחזות בהיכל:

קנז יומא פ"ק די"ד א"ל רב אדא בר אהבה לרבא ומי גזר ר' יהודא שמא יאכל ויתנו אף אשה אחרת מתקינין לו ולא מייתא עביד עבודה ולא גזר ר"י שמא יאכל וכו' וכתי"ג מי חיילא עליה אינות וכו' נתי דאינות לא חיילא אמרודי מי לא מיסריך ופירש"י ובקדשים בעינן שמחה וגדולה וכו' עכ"ל ואני תמה על רבנו לפי דבריו מי שנפל ביתו או שבעה שפיכתו בים יהא אסור לאכול בקדשים וזה לא שמענו ועוד מאי קשיא ליה לרב אדא וכי לא ידע שאין איסור ליגע באוכלין ביי"כ ולקמן אמרי' מדיחה אשה ידה א' נמי' ונותנת פת לתינוק ומשמע אפי' באין שכנה וכן התירו קניבת ירק מן המנחה ולמעלה כדאי' שילאי אלו קפרי' ורש"ז"ל נופים ז' אתם דאיסורא דקודם מנחה אינו משום שמא יאכל אלא

מקום דאיכא מקום פסח פשי ועוד מקרבנות אבל מקרבן
ביה"כ כולן מלאים ואם אפילו הכי אם כשרפים אחין נאכלין
אבל חטאה אחילות בלבד ואי"כ אף לכל עוות אמרה אמלה יהא
כל כמן אסור להקריב אבלה אמה יאכל ממנה ונראה דהכי
פירושו אמה יאכל מחמת פירדה מניטה יאכל ויאכל ואהא
תריך ליה רב אבא דאי"כ כיון ביה"כ כמתה אסתו דאמרינן
מיקריב נגזר אמה מחמת פירדתו יאכל ויאכל ביה"כ ואיקורא
מקום יהא"כ לחוד הוא ולא מקום אחיות כלל ובתחילה לא
ידע וקקבר דלא גזרי לאמה יאכל אבלא נאונן ממש ולא
בפירדא דעלמא ומסני דאבי בפירדא דעלמא מני איכא למיחש
אמה יאכל אבל אין איסור כלל למי שהוא אדוד לאכול
בקדשים דוק כלע"ד:

קנח פסחים פ' אלו דברים דע"ל גמרא אמרא זמנין קגילין דלא
מעבחת לה אלא ז' כגון אחל יש לאסון בשבת כתב
מהרש"ל קיק אמאי לא קאמר הכא דאמנה איתיה ברוב אנים
דומיא דאמר ז' איתיה ברוב אנים ועוד יש לתק' כיון דבשבת
אין אמתה לפניו ואין אם כמי זביחה בשבת אמתה אמאי
עדיף ליה מליל לאסון דמעמעינן ליה מאך מקום דאין אמתה
לפניו ואין זביחה בשבת אמתה עכ"ל וסגנת היא דכל מידי
דאפשר לו לחיות בשחות הא אסיב ליה הכם בתמני' לובב
ובריבה אבה וסבעה אחליל אמתה ובשה אבל אבל ואמתה
לעולם אמנה וכן קוכה וכיוון אמים שבעה דקאסיב הכם
אייבו לעולם אבעה ז"ב ופשוט אם בשבה וומילא כפלה אקו'
אסביה דודאי אמתה לעולם אינא אמנה לפום מתכיתין ובל
המבנה גופה ליק למה בחמת חייב בשמתה ביום א' אחל
לאיות בשבת אמאי אבא מליל יש הראשון דודאי קל לאבלן ביכיאם

קנט ועוד בתרש"ל בגמרא דע"ג אחנו אבלא לאוכלו פסיאה
וכו' ריש ליטב דבעי ר' אקרבן מפקא לאלמים ודאי
דאיקון דאקול אלמים הוא ולא מיחייב אחתר דידיה כמו אבוהר
דפקא עכ"ל איסתומיתי' מפנה אלמה דפיק דמעילה דאין
מיבין מקום ביתר על קרבן פקול:

קס עוד ביתרש"ל על מ"ש רש"י דע"ג ע"ב בדיה אלא אי"ל
פפא וכו' ומקום דאלמים הוא וכגון דאחרים בחדיה
וכו' עכ"ל הלאון מגומגם קלת דודאי בחבי אייבי דאחרים
לאם פכם אחרי לא כודע עדיין אמשבו בעלים עכ"ל חוץ
מכבודו נראה אלא עמד על כונת רש"י והקוגיא דודאי
הכא איירינן בשוחט אחם ולא הזכיר לא פכם ולא אלמים
וכאותה אסנינו אף מי אלא היא בלבו לאם א' מכל אלו
כאר וכל הפלפול אל הקוגיא עד הסתא היא בשוחט אחם
ומאפקא לן אם הוא פכם פסול או אלמים אקולין ואין לתך
כלל לומר אחזיר בפירוש פכם אבל ר"ש חדיה לן דמיירי
בפירוש לאם פכם ואחרי זה כשוחט אלמים לאם פכם
ולעולם בשוחט אחמה אלמים כיונו ודו"ק: לבי אסבכזי ס"ט

שאלה קסא אחלה לבאר לך מה דינן אל הדקים
אלו המלאים באמסרדם והמבורג הלהא
בחד קינא והלוסין לאמתן מן המחוגר והדורי' בכל מיני
יפוי והדור לפי ארחית בא' כדמ"ח נקרא שבות יע"ב אב'
אים לחוש ולאחרים מקום חסם מורכב וכל הנוטלם רעות רוחא
הוא וגם לבו בחורחא ע"כ:

תשובה בעל הספר הי"ל לא חש לקמחים ופרא ליה
מלרים כי דבר קרח על עבדי הי"ת המרדי'
אל דברו לקיים המנות בתקנן לא ממידת חסידות לבד אלא
אף מעיקר הדין וכמו שבאר בעז"ח וגם בעלם ממנו עיקר
הפיקול אים בחדקים אלו אמביאי' מאיטליאה וקבור ה' אחין
פיקול' אלא מחמת היובש ומעמ בזה כי הדקים אלו מעיקר
הדין פקולים הם והם נקראים הדק סוטה וכ"כ בפה מלא
מהרי"ק סורם מ"ל הדק סוטה ברוב מדינת אסבכזי יולאו' בו
מאוד בבאלתי בל זה כו' ואסר כתבת לחודיעך כו' בלע"ד
דאפשר לומר כו' דק"ל דאין זה הדק סוטה ואף רבנו מפה
פוסל בחדיא וגם כ' בא"ח כו' מ"מ פרש"י וכו' ולפי דבריו
נוכל לומר דדוקא אותו שבאלי' אקלים למעה מן אבנים כו'
אבל אם הוא למעלה מן אבנים כאותו שאנו רגילין לקרות
הדק סוטה אפשר שהוא כשר לרש"י ע"כ אבל רוחה כמה מהרוחה
והדוחק יש לתכביר אבי' הדקים אבנים מאיטליא ואם
קורלים אותם הדק סוטה ואם פקולים בודאי לפ"ד רוב
הפוקקים אלא אלפ"ד מהרי"ק אפשר אלפי פירוש רש"י יש
לתכבירם באותו חילוק אחילק הרב בתורת אפשר הגד כא
אם זה כדאי אפי' בחיקור קל דרבנן לאמרך על אפק פירוש
א' נגד ודאי דעם אחר כל הפוקקים כ"ב בחיקור דאוריתא
ואני אומר דמעולם לא עלה ע"ד רש"י לחלק אותו אחילוק
אחילק הרב ז"ל אלא רש"ז"ל דיבר בתוח וכן הוא הדקים
עלויים בחלנו בל רש"ז"ל ובי"כ אין חילוק ובאמת אופן אייהו
תרי ואחד אם אקולים דאי לאיה תקפי מכ"ל לרש"י לומר
דמיירי דוקא בשהבלה הקליפי עולה ממעה למעלה
ולא כשהוא למעלה מן אקרים אדרבא מקמעית תרי ואחד
הוא אהקרים הם אחלה ואחי"כ הוא הא' למעלה מהם ועל
גביהם אלא ע"כ לאו דוקא ועוד אני אומר דהדק סוטה
אמנינא מהרי"ק (אהם הבאים מאיטליא) אהוא עלא א' למעלה
ועל גבי הבים אהוא אקול אליבא דכ"ע וכיכא מלן דקליק
אדעתיה למימר אייהא כאר ודלא כמהרי"ק אחרי אינו עצות
בכל ובהחוא ליה מכאיר רב כהנא אלא כי מכאיר ר"ב דקיל
דהוה עצות דוקא בשהבלה הא' עולה ורוכב על אבנים דהויל
כי עצות אחרי כל הצן מחופה. ומבוקה ע"י כן אבל בשהבלה
הבליפי למעלה על גבי הבים בהחיא אפי' ר"ב עודה דאקול
וזה ביקר בעיני בבוכת. רש"י ואי"כ הדקים אלו הבאים
מאיטליא אקולים אליבא דכ"ע בלי אום אקפוק ואין לאם
לאמוך כי אם על דעת בעל הבאלמה אהבינ אם אהרי"ק
דק"ל אאם אחר לו א' מכל המינין מברך על אים לו וגם
דעה זו ליה הפך מאבתיו והפך כל הפיקקים מהרא"י בפקקין
ק' רב"ש גם הוא לא אלא מעם כלל למנהג זה אל הבאבכזים
הבותגים לברך על אלו הדקים הבאים מאיטליא אים בכלל
הדק סוטה וגם הוא ז"ל עודה דהדק סוטה מיקרי אלא אחבינ
רא' אגם בימי' קדמוני' מאמע קלת דנהגו לברך אליו עלותה
אחבי' המרדכי בשם ר' אפרים ואינו מברך על הדק ס"ט יבא
ואין בו לאבוחים וכו' מאמתא דוקא קאמר ר' אפרים דקאמי
לי' הדק סוטה ולא בבדיחותא בעלמא ע"כ וכבר הובאה הא'
זו בהרי"ק ודאאה בעוד טעם וגם מי אמונב לומר דבבדיחות'
הוא דקאמר אהיא סוטה ואין בו לאבוחי' ריח ולו יהא אהיו
בוהגין כן בזמן החוא מאן לימא לן דברלון חכמים היו עוסין
דלעמא אלא ברלון חכמים וכאותה אסנינו אסא דברים עבו
אבבי' ירחו אלאם ברלון חכמים ואלבה בלא ברלון חכמים
ובא' אלו מגלחין דיה אמר בר חידי' לדידי חזי לי יתה אל
בבר' דעפקי לה מסיבלי דמני כיתבא בחילא דמועדא עפקיף
לה אבי מאן לימא לן דברלון חכמים עבדי דילמא אלא ברלון
חכמים עבדי והא דאמרי' בפ"ק דר"ה דבי' ולימא ליה קאמינא
לך נהגו ואת אמרת לי איקורא דאמר לי' במקום איקורא
כי נהגו אבקינן ליה ומאי קר דילמא אין כה ביד חכמי' למחות
אתם אדי' יוחנן קא קשיא ליה דלא ה"ל לאתויי מנהג אורים
ורבנים הביבריים על דברי חכמים ואח"כ דאיכא כי"ב מנהגי'
גרועים אמנות לבטלם ולא אמרי' זיל בהר מנהגא אלא במקום
אהבלבה רוחפת ביד וכבר זה מבואר בפוקקים ז"ל ומ"ש עוד
בא' אבי' אביון אהבדקים הבאים מאיטליא מבביאם קטנים
ומבולים ואין בהם אום גרעינין והמלאים אלבו מבביאם
ארוכים וגדולים ובתוכם ממלאו כמו גרעינים גדולים יש לחוש
לאם אהם מורכבים אינו כלום דאמנו כל מיני מבבי הגפן
אוים הלא יש מהם ארוכים ויש מהם מבולים ואחורים ולבני'
וכן כל מין האבים אינו אות יש האבים אחורות ויש לבבות
אחרוכות ומבולות וכאותה אסנינו בממנהגי כל מין האבים (דאייבו
אחורות ולבבות) אחד וכן בזיתים ותפוחים ואהרוגים ובכל
הפירות יש מהן ארוכות יש מהן מבולות ומכל מיני לבבים
אאפשר בספור בבביר זה אהאחד מהם מורכב הא ודאי לא
ומה אאין ממלא דבר בתוך מבבי הדקי איטליא ומלאים בתוך
אלבו הוא ברור ליודעי' אהדקי איטליא בהלבים באמנע הקין
עידם בוקר וקבבים ועדיין אין זרעם בהם ואלבו בפילאי קייטא
וכבר בגמר אריו וחרבו בו למיבהו ומה אראה להבריח איקולם
אאיטולי כן היו הדורות אאר לפיבו מאהדליב לבעבם בבבולינו
כדי לבאת בהם ידיה מלות אומר אני וכי זו בלבד המליאו
דורות הבלו אאר מלאבים לא ידעום והבלא כמה מיני פירות
וירקות ומלבות הביאו לבו מאהרלות רחוקות והם מגדלים
אותם בתחבולות גדולות ותולאות מרובות ועורח רב אאר לא
אבבוים אבותבו מה גם כי אף בזמנינו לא כל אדם זוכה
למלות מהדקים הבלו הגדלים בפרדקי המלבים והאבים אם
לא בדמי' יקרים ובהאתדלות עלום ומי יודע אם גם ביעים
אהם היו גדולי יסרלב מחפש' ובוקחים לבעלמם מן הדקים
הבלו אם היו מלויים בעירם ואני המה מזה החכם אבאביל
אינו מובבו אבין אלו אהדקים רלה לדונם בבורכבים ואיסתמיסתי'

מלעוד עדוך נמקומו חלי חסה מעלתה דקיימ ז' ז' בחל
קילא כמר לחיסמכא ולין לך סימר גדול מזה ומעמ"כ אין
בו חסם הרכבה ולא סקפוק עין חסר ולם לא דרך סלקה
דעתך סחרי כסתקסו בגמ' פסיטא מסכי מתא דתיעמא ומיל
ולית לים סם לוי וכו' דהיה קבלה לחוקה כמו סתקסו
בתוס' ד"ה ולימוא ולא קאמר קד"א כיחום להרכבה קע"ל
ס"ע דלם סדרך הסדקים לחיות בני תלתא תלתא נקיבא
ונטיעה ז' בת סבע לא עלה על דעת אדם לחוס לזה מסוס
הרכבי אם סהיה מסוכת סיטוי גדול עד מאוד מתברות' כ"ם
בסיטויים סכתב בעל קפר זה סהיה סיטויים כלל כמו סביהרבו
ומאין הרגלים לו מי חחולס חפוס סבסניל סיטוי ל' סיראה
בעין ממיני הבטיעת סיהיה לומר סתמת מהן מורכבת ובהמיתת
התוס' כ"ל בחותה סאמרו בפ' ל"ט דק"ב ל"ר יהודה הכי
כופסכי ליליי כפרים לגבי מזבח מיתיבי חזוב ולא חזיב יון
וכו' אמר רבא הכי כופסכי בחבריהו קפעל קרי לחו ופירס"י
והאי מקשה בבר דליליי סם ליי הוא ולא על סם מקומן
כופסכי לסון סל תורים אין בו מסום לחת דסם לוי סחוא
לו חתרגום סל תורים אין בו מסום לחת דסם לוי סחוא
סם חצנס סלו בחותה חבסון כמו תורי' בלח"ק חלא
בלוליגא חוא דקד"ל דהוה בם לוי נוסף על כופסכי ה"ה
בחסא מלדחה אע"ג דבקרא לא כתיב חדם ולא חפה קד"ל
דסם אסא כיון סהיה חבעה בל בן בבות דכתיב בקרא חו"ל
כאילו חוא סם הבעם ומלדחה חבוקף עליו חוא סם לוי ולא
ליתכבר ואילו היה הירדוף פירוסו סל בן בבות והיה הירדוף
מ' ס"ם לו סם לוי כמי קד"ל דליפסול ודקאמר בן בבות
אמר רחמנא מיי לבוסו כיון דבקרא לא כתיב אדם סהיה
סמו הבעם אלא בן בבות סחוא סם המוחר אין לחקריב על
סם לוי סלו כל סחוא בבות ומ"ת לפירוס סני סכתב רס"י
הדם המלרי אמאי אילטריך למימר בן בבות אמר רחמנא מ"מ
תיפוק ליה דסם לוי סהיה על סם מקומו אינו עוקל דבודאי
בחתריהו קחמא קרי לחו דמי' דכיפסכי דלעיל ובפיק ד"ג
אמרי' סבי מרליתא דאגיתי אוס יולא בחן ידי מובתו ומפרס
רבא מעמא הבי מרליתא קפעל מעיהו והאי דקרי לחו
מרליתא דאגמא דעסיבא בחגמא ומ"ב בפירוס לאפוק סל
רס"י סחוא גדל על המלר אמי קאם דחבא אמי חאי דקרי
ליה אקא מלרא דעסיבא בין המלרים ואם דחבי סיביי רבא
אמרינהו ואבי מסבי סיביי אחריני הא כתבו התוס' דם הכ"ל
ד"ה מסוי דסכיחן דאבי מודה לרבא וי"ל כיון דאסכחן לאבי
גיפ' דכל היכא דאית ליה סיבוא אחרינא מסבי ליה קחמא
דתלמודא אמי מביד חכא ועיד דהאמת מסבי דבהדם אין
לחקריב כלל על סם לוי אפי' סהיה לוי גמור כיון סאין
סם הבעם נזכר בתורה ואין לחק' על דברי התוספות הכ"ל
דמוכחי דמודה אבי לרבא דהא בפ' אוב מכבירין עיז
דבאלא לגבי מזבח דהא מקק' הסם אומר עדי תרבייהו
ואיכ פקולין לגבי מזבח דאפ"ה ספיר מוכחי דטעמא דעדי
תרבייהו מקום דמיכא דתלו לו דומר ניכסו הא לי חוי מין
בחמה לכ"ע כפרות לגבי מזבח ולא מיפקלי מעמם סם לוי
ודאתאן עלא בחדקים חלבו סם בני תלמא אלמא בחד קינא ותבוסין
לסמתן לא די סם מנות מן המובחר אלא סאני לומר בכל
סים בעירו מן החדקים חלבו ויכול לקבותם אפי' בדמים יקרי
ממויב הוא לקבותם כדין הסתרוג ומאר המיכים ואקור לו
לבדך על לוחן הבדקים קטים הבאים מאיקלים ומהרמ"ל
ומהרי"ק מודים בזה ואין אדם חילק בדבר ולא נאמרו הדברי
סבפסקי מהרמ"ל ומהרי"ק אלא בנקום וזמן סאי"ת לעגלא מאלו
הכפרים והכלבי"ד כתבתי הנני הסבכזי ס"ט:

כסב בחלי בילת הנקדם פ"ג ד"ס הביא בשם הרי"ל קורקוס
לחדן דברי הרמב"ם דבבר דמחוקר כפורים שבכנס
לעזרת ישראל ליבו לוקח דק"ל במ"ם רבינו ממשון דתנא
דכלים ק"ל דמחוקר כפרים דבר לאו כזב דמי ובמח"כ אין
מדברי ר"ם עזר לדברי ר"מ דאדרבא מכל המקומות של
התוס' בין בפ"ק דיבמות בין בזבחים מוכח הפך דברי הר"מ
ז"ל ודברי ר"ם לשיטתיה אזלי דק"ל דדוקא לענין בבר הבא
בטומאה הוא הוא דמבפקא לן אי כזב דמי חו לא
ואין כניסת המקדש ענין לזה ודבר ברור הוא דר"ם מוכח
לה מדלא קתני מחוקר כפורים לענין מחנה לויה בהדי זבין
וחנוה דלעיל אבל בחמה אם דבאו דבר עכ"ז אם נכנס
למקדש חייב כפסטא דמתני' דכלים דמעבול יום ומחוקר
כפורים קתי' ומיינן עליה חטאת דקאמר ובמ"ם התוס' אלא

אחיטו כזב ממש כענינמחר מעבות או לענין בבר הבא בטומאה
אלא כבאר מעמים וזהו כונת הרמב"ד בהגיה התוקפתא
דמבר כלים בתמה בכ"מ למה תלך להגיה רחיה מהתוס'
ולקיימ דרבינו לומר בתוקפתא זו היא פירוסה דעתני' דכלים
דקתני ומיינן עליה חטאת דקאי כמי אמחוקר כפורים וכיון
דבתם מהני' היא והכי לה גבי. הילכתא בפיקתא אין לזה
ממנה גם מ"ב בב' ברכה הזבח בזבחים ד"ז ע"ב בל תוקפנת
ד"ה בקבר רבא וז"ל בדבלי הוס' הבלו בבנה לחבגם
הכ"ח מכ"ל לא דק דאדרבא דברי התוס' הם הפך הרמב"ם
מכל וכל דוק ותבכח לבי אבכזי ס"ט

כסג שרב י"ח מהל' מעבה הקרבנות דין י' מביג הרמב"ד
בל הרמב"ם בחומרו אבם תלוי וחטאת הבוף בחקרינן
בחון בבור בחרי לא נקבע הביקור וז"ל ל"ח לא ידעתי מאין
הוליח זה כו' כי חטאת הבוף הבאה בל הבפר אינו דאוי
למזבח אלא דמה כו' אבל אבם יש ממנו בבזבח. דמו
ואימוריו ובשרו נאכל כו' הילבך חוי בכל הקרבנות הראוי'
ואם הקריב דמו או אימוריו בחון חייב חטאת וכהב עליו
הכ"מ ריש לתמות עליו כו' דהא הביא פ"ד דכריתות הבומאה
אבם תלוי בחון ר"מ מחייב ומבמים פיטרין דלא איקבע
איקורא כו' והתוקפתא בב' הראב"ד לא חם לה רבנו עבוס
בחתיה כר"מ דלא בעי קביעותא לאיקורא ולא קי"ל כוותיה
אלא כחבמים עכ"ל והתיעא עליו ז"ל איך מבד לאביהן בל
ישראל הראב"ד ז"ל אבר עיניו מבוסטות בבולחי תלמודי בלא
ראם דבר. הבבנה בעקומו וגם למה בייב הראב"ד ואם הקריב
דמו או אימוריו בחון חייב חטאת ואמאי בבקה לבחיבה
בהיא תחילה בל המעבים בחייבים עליהם בחון גם מ"ם הכ"מ
דהתוקפתא אחיא כר"ע לא הביכותי ומאי בילתיה דר"מ הכא
דבבלמא בחיוב אבם תלוי ביחא דבליגי בחי בעיבן קביעותא
לאיקורא דחייבו חביבה עב' חביבות או לא אבל חיוב חטאת
דמייבי בתוקפתא בחביא הראב"ד מאי בלוגת' ביב בים ואבה
הת"ס כתבו דהבי חבמים לאו הייבו חבמים דלקמן דב"ל בעודב לו
בבלא חטא ירבה עד ב"מבתא וכוותייהו דחבמים דמתני' דלקמן
בבבק הרמב"ם ז"ל בפ"ד מה' בבה"מ ואי ב"ל להראב"ד בבבנה
התוס' בבינה בחדין עמו אלא בחין אבו לריבין לזה דבאבי
בין בחיבה לזריקה והקטרה דבבלמא בחיבה איב"ל דאיבו
חייב אבי' באבם תלוי כיון דאיבו מיחיבא ליה קודם בחיבה
בחטא או בבלא חטא איבו ראוי לחקריבו בבבים אלא ירבה
ולא עוד אלא דאבי' לאחר בחיבה כי איתיבא ליה בחיבתו
בבולה כדתבן בחדיא בעתיבתין אבל בזריקה והקטרה דכי
איתיבא ליה לאחר זריקה הזריקה בבבה והבבר יאבל ובביטא
בעבלת אם איבו לבחחלה ולא עוד אלא דאבי' בודע לו
קודם זריקה דאמרי' הדם יבפך והבבר יבבך אם זרק הדם
הקודם מקבלו לענין באם הבלה איבו ראוי אחיב בבלא ירדו
וקיי"ל בכל דבר באם בלה לא יבד אם הקריבו בחון חייב
כמו בבבק הרמב"ם לקמן בפ"ט בכל דבר בחיה בבולו בקודם
הקריבו בחין חייב כיון בחקודם מקבלו ואיב הדבר ברור
בראוי לחייבו חטאת אלינא דכ"ע בל זריקת דם אבם תלוי
בחון בבבי הוא בתקבל בבבים אם יודע לו קודם ואי"ל
אם בודע לו לאחר זריקה בהוא בתרת בבר בחבילה ואיבו
ל"קבל לבתחלה ובתגלה טעמא בל ברייתא בלבאורה היתה
חבוה בחיב יבטל הבוחב אבם תלוי בחון בעבם דילמא לא
חטא ואם בל בבבק זה חייבתו תורה קרבן זה וקרבן זה ראוי
לבא לפני מבבן ה' אלא דחוא"ל ולאחר בחיבה בבבר בדיין אבבר
לא בחיבבל בבון ביודע לו ואי"ל בחיבה בחיבה בחיבה
חבוה בחיב יבטל הבוחב אבם תלוי דהו"ל בלא איקבע איקורא
אבל בזריקה והקטרה לאחר בבבחו בבבים ליב"ל הבא אלא
בדאמרי' ואיבו בעבא דבחטאת הבוף אי"ח חטאת בל הזריקה
בין דאילו איתיבא ליה אף לאחר זריקה בלא ילדה לא
חובילה הזריקה בלים בהרי אין בבבה ראוי למזבח וליב"ל
הקודם מקבלו ואבם תלוי איבא חייב אף אי"ל דבל הבחיבה
בעוד דקודם בחיבה אבתי לא איקבע איקור קבוע אבל לאחר
עליקה בבבים הו"ל בראיקר קבוע בין בדמו ומעוה
ליבתון ע"ג המזבח וכל שחייבין עליו בבבים חייבין בל ביו"ב
בחון ודברי הר"י קורקוס ז"ל דעדמי בחיבה חטאת הבוף
לבחיבה אבם תלוי לא מבדעי דאיב"ל דלבנין בחיבה בדיבא
חטאת הבוף מאבם תלוי דבאבם ליבא בלא חד בבבק אבם
יודע לו או לא אבל בחטאת הבוף איבא בבבק לחומרא ב'
אם יודע לו ואי"ל יודע לו בעמא יודע לו ביבלה בחבבה

ודאי

ודאי כמלא דאיכא ס"ס לאומרא וכתב"ג אפשר דמיקרי איס"
קבוע ואיך שיהי' דברי הרא"ש ז"ל רא"י למי שאמרן לבי אפכנזי ס"ס
קסד רמב"ם פ' שבי מה' שגגות ד"ע האוכל כזית חלב
וכזית חלב בהעלם א' ונודע לו על הראשון ואחר
ונודע לו על השני מביא שתי חטאות שתי"ות מחלקות ואעפ"י
שעדיין לא הפרים קרבן אבל אם נודע לו על שניהן כאחת
מביא חטאת א' עכ"ל ובד"א כ' אכל שני זיתי חלב בהעלם
א' ונודע לו על א' מהן ואחר ואכל כזית א' בהעלמו של
שני והביא חטאת על הראשון ראשון ושני מתכפרין וכו' ודין
זה קיבל הרמ"ם בדין ע' וכמ"ש בכ"מ ודברי הרב בכ"מ
ואינוקו שבשונדע לו קודם הפרשה ואחר"כ צריך להביא
עליו ואם לא נודע עד אחר כפרה אז די בקרבן א' על
הכל א"ל לאומרן כלל ואם הפך התלמוד והפך הסברא וכ"כ
בפשיטות מורי הרב מהרר"י בי רב שהביא ז"ל בשלמו שם
וא"ל להאריך בשתיהן ודברי מהרר"י בי רב אף שהם מתקבלי"
על חלב לפוס ריחטא אמנם גם עליהם יקשה לשון רבינו משה
שבאומרו הביא חטאת על האמצעי שלשהן מתכפרין ומשני
שהראשון והשלישי בהעלמו של אמצעי וכשידע לו על הראשון
ועל השלישי אינו צריך להביא חטאת אחרת רצונו שבשר נודעו
לו הראשון קודם לאכילת השלישי וגם השלישי עם האמצעי
יחד קודם הפרשת החטאת הראשונה שהביא על האמצעי
וכשידע לו דקאמר רמב"ם לאו דוקא שהרי בשר כלם גלוי"
וידועים אלא ר"ל כשירלה להביא חטאת על הראשונה ועל
השלישי אין צריך לשון רבינו משה קונבו כלל ואיך יתכן לחכמי"
בגלות כשידע כשירלה להביא קרבן וגם אין טעם לומר כשירלה
להביא חטאת כו' אינו צריך להביא חטאת אחרת ודו"א אם יאמר א"ל
לחבי" חטאת אחר' על הראשון והשלישי וגם בידיעת האמצעי השלישי
צריכים להיות שתי א' דוקא אבל אם נודעו שא"ז צריך להביא חטאת
על כל אחת ואחת אין שום רמז בדברי רמ"ז אדרבא הפכו מבואר
בדברי רבינו ז"ל שאף שבשר הקריב חטאת על האמצעי ואחר כפרה
נודע לו על השלישי אעפ"כ פטור מלהביא עליו חטאת אלא
שהר' ז"ל הבא ל' ר"מ ז"ל לדרך דמוקא ורחוקה הפך המבואר
ונגלה וזה לא יתכן בדברי איזה מהמחברים כ"ש בדברי רבינו
ז"ל בלשונו לא ומיאור ואין בפיו עקם ונפתל והנלב"ד הוא
דקשי" לית להרמב"ם מלבד קושית הילכתא מחילכתא שכתב
בכ"מ כיון דעכ"ח צריך לאוקימי תאי דאמר רבא בגמ' ונודע
לי' על קנירה ושחיטה כו' ואחר ונודע לו על קנירה ושחיטה וכו' דלאו
ידיעת לאוד היא אלא תפרשת מי וכמו שהכריחו התוס' בשם
רבינו שמואל דף ע' בד"ה נודע לו וא"כ קיק לרמ"ז ז"ל המיתה ר"י
בעל התוס' האמורה שם דמיבעי' לן לקמן אי פליגי בהפרשות
מחלקות או לא תיפשוט דפליגי בהפרשות דאי ס"ד בידיעות פליגי
אבל הפרשו' מחלקות לכ"ע רבא דאמר כמאן ותירוץ התוס' דאוק
מאוד כמבואר למעיין שם ע"כ נראה לו לרמ"ז ז"ל לחלק בין הנושאין
ואוא דהך דקלר ושמן כו' עכ"ח בהעלם ידיעת התורה ודיניה הוא
ולא בהעלם ידיעת החטא שם הוא אם חטים או שעורים אם
מחובר או הלום והך דפליגי ר' יוחנן ור"ל לקמן מיירי בהעלם
הפשן שידע היה שאבל אסור בתורה אלא שבשר היה שם
הבזית שהוא אוכל הוא שומן וכן בבזית הבני בשר היה שהוא שומן
והתפרש ביניהם הוא שבקלר ושמן בשגגת שבת ואחר ובקלר
ושמן בשגגת מלאכות כיון שהכל הוא בהעלם דיני התורה
ולא היתה לו ידיעה ביניהם שוב א"ל להם להתחלק לשתי
חטאות לא מחמת שתי ידיעות שלאחר שני המעשים ולא מחמת
הפרשה שבין ידיעה לידיעה וכיון שעל כרחנו בחנו לידי מדה
זו לומר דבהך דקלר ושמן אין הפרשות מחלקות הוא
לו לרבינו משה לומר דאף בהקריב קרבן על קנירה ושחיטה
א' נמי הייני דכיון דנודע לו דקאמר רבא לאו ידיעת לאוד
היא דהא על כרחנו לריכין לומר טודע לו והפרים קרבן כדתוכחנו
לעיל בשם ר"ם בתוס' אף אתה אמור נודע לו והפרים הקריב
קרבן מדקשה" קתימי ולא אמר נודע לו והפרים קרבן ס"מ
דאכל בכלל אפי' הביא כפרתו ואח"כ נודע לו על הקנירה
ושחיטה בכיה והרוחנו ג"כ דלא תיקשי לן הקושיא האחרת
שהקשו בתוס' דא"כ רבא אתי כרים לקים ורבא גופי' פשיק
בהחולן דלא כרי"ל בבתא"כ בר מתנתי אלא דנקיט הכא
והילו בדוחק ולפי דרכנו אין ענין זה לזה דהך דרבא מיירי
בהעלם ידיעת תורה וכן תהוא דאכל ב' זיתי חלב בהעלם
א' ונודע לי על אחת מהן ואחר ואכל כזית בהעלמו של שני
דבר אחד הכניסו דמיירי דכוותה בהעלם ידיעת התורה
שאינו יודע שאבל אסור בתורה בכלל ובני אחי אין כח בידיעת
שאחר מעשה שניהם לחלקם לחטאת אלא הם מתכפרים
בחטאת אחת אפי' הקריב חטאת אחת על הראשונה עד שלא
נודע לו השניה ואחר כפרה נודע לו הבזית הבני הרי הוא
מתכפר בחטאת שכבר הקריב מעין תיבוק שנשבה לבין הגויים
שאינו מביא אלא חטאת אחת על מאה זיתי חלב שאכל אף
שהחלה לא נודע לו אלא כזית א' והקריב עליו קרבן ואחר
כפרה נודעו לו האחרים שאינו צריך להביא עוד עליהם שום
קרבן אף שנודעו לו אחר כפרה וכן אם עשה כל הע"ל
מלאכות בשגגת שבת אף שמתחלה לא נודע לו אלא על
אחת מהנה והקריב עליה קרבן ואחר ונודעו לו האחרות א"ל
להביא עוד שום קרבן על האחרות שכולן נהכפרו בכפרה
הראשונה שהביא על הנודע לו ראשונה ואינו משנתו הידע
ביקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל
שבת ושבת דמשמע מילתא שפיקתא קתני דלעולם א"ח אלא
אחת על כל שבת ושבת אין שנודעו לו אח"כ המלאכות שעבר
עליהן בשגגה אי לו בכמה פעמים אין קודם כפרה אין לאחר כפרה
ואף רבינו שמואל בתוס' שאמר דוקא בנודעו לו הבניים קודם
כפרה היינו משום דלא עלה על דעתו לחלק בין הפרקים
וא"כ רבא דלא כמאן אבל למה שחילקנו ביניהם אף רבינו
שמואל יודה דעוד עוד הוא לאוקומי הך דרבא דנודע לו
על קנירה ושחיטה אף לאחר כפרה כיון לשתם קאמר וכדפירשנו
והך פלוגתא דר"י ור"ל מיירי בהעלם אחת אין ליקור
אבל מה"ת אלא שבבור שזה שומן ואחר ואכל כזית אחר
בחזקת שומן דכיון שהעלם והשגגה היא בחסן נקל הם
מתחלקים לחטאות אם נודע לו ואחר ונודע ועשה נכון ובכור
יש לחלק בין הנעשים דבשהעלם הוא בידיעת התורה כיון
שנודע לו על א' מהן בבר נודע לו מקלת ידיעה על כל
האחרים שעדיין הם עלומי' ממנו שהרי אינו ידע ידיעה זו
שנודעה לו עכשיו שהיא שאבל אסור בתורה קודם אכילת
הבזית הבני לא היה אוכל הבזית הבני לאפוקי בשבור היה
שהוא שומן אף אם נודע לו שהבזית הראשון הוא אבל עדיין
לא נודעה לו שום ידיעה על הבזית הבני שאבל בחזקת שומן
שאף אינו ידע קודם אכילת הבזית הבני שהבזית שהוא שאבל
היה אבל עדיין לא היה נמנע מאכול אם הבזית הבני כיון
שבשבור היה שהוא שומן ודיקא נמי ליבנא דרבינו משה דבדינא
דר"י ור"ל נקיט האוכל כזית אבל וכזית אבל בהעלם אחת
שכל כזית וכזית נעלם ממנו שבבר אשבר היה שיהעלם הא'
בחוסנו שהוא שומן ויהא האחר ידוע לו שהוא אבל אבל
בדינא דרבא נקיט אכל בני זיתי אבל בהעלם אחד שכל
האבל שאכל בפי' פעם זיתים הבל הוא העלם א' ואי"ה ביידע
האחד ויתעלם חברו והוא בחופן שהעלמו הוא שאינו יודע
שאבל אסור בתורה ואינו ידע שאבל אסור בתורה היה ממנו
בודאי מאכול שום אחד מהזיתים שאכל ולכן אין כח בידיעות
שאחר אכילת שניהם לחלקם לחטאת מעשה שנזכר למעלה
ודרך זו עושה ובכונה בעיקום הסמיעות וברורה בטעמה ומה
שפסק ר"מ בהביא קרבן על הראשון או על השלישי שאין
אותו שנקלה האחר שהתכפר עמו ובקנירה ושחיטה שפק דקנירה
גרירה קנירה ושחיטה שעמה וכן בנודע לו על הקנירה שם
שגגת שבת שפק דקנירה גרירה קנירה ושחיטה גרירה שחיטה
ובגמ' משמע דדין שניהם שוה דקאמר בתר דשמעה מחבי
בברה ובירבי' דאחר בו מבברתו שאם הביא קרבן על הראשון
שלישי אינו מהכפר ואם דלא גרירה שחיטה לשחיטה משום
דגרירה דגרירה לית ליה כ"ל דס"ל לרבינו משה דבאמי דקאמר גרירה
אית ליה אחר בו (וכמ"ש תר"י קורקוס) הבאיה דקאמר בתר
דשמעה מחבי בברה וכאילו אמר אלא גרירה אית ליה וכו'
ודרך התלמוד לקבל מלא אלא כדאשכחן בפ' אי"ש דכ"ה ע"א
בתוס' דיש הבם לאומרא אשמה אחר בו מבכל מה שתירץ
ואי כמו אלא ע"כ ודבוותה איכא פוכא בתלמוד וס"ל לר"מ
דכיון דבשלשה זיתי חלב אבל אבל אשלישי אחרי ידיעת הזית
הראשון הו"ל גרירה דגרירה ולא דמי לקנירה ושחיטה של
שגגת שבת דתרוייהו כחדא חשבי ואי"ה לחם להפרד ושניהן
נעשו קודם ידיעה קנירה שגגת מלאכות ובזה כל דברי
הרמב"ם קיימין כלעיד הנני אשכנזי ס"ש:

קסה כסא הבי' נא"ח סילחי פ' פרמ"ח לתרן קו' הרא"ש
על הקמ"ג שהביא הברייתא דאתרוג הבוכר וכו' וחכמי"
מכשירין כדי לבשוק הלבה כחכמים אחיך פירש הבוכר כפירש"
שהוא כפול וכו' וז"ל הבי' ולא דאפשר לומר דקמ"ג סובר כמ"ש
התוס' בשם דבריהם דיפכן דאפ' רבנן דמכשרי אתם שקלי
בתחור

נפחות ובכלן לאחרון הבוקר חציצ פרי דהפתח בלחרוג הבוקר לפי לינו גדול יותר מעשל הלבן מלחר שקופו ליגדל יותר כשר לחבל לחרוג קלין עתיד לגדל יותר לריך שיהא כבילה עכ"ל הבין ז"ל דכוכת התוס' בלומרס עוד יתכן דלפי' רבנן דמכשירי התם שקלי תכא דלחרוג הבוקר חציצ פירי פרי מוקב על פירס"י שלחרוג הבוקר הוא כשול ובמחילת כבודו כי רב זו שגגת גדולה ושיבוש בכוכת' ז"ל וכמעט הוא הפך המוסכלות הרלשונות הודלי כל שהוא עתיד ליגדל יותר ולא נתגדל עדיין רלוי הוא ליקרא בוכר טפי מלחותו שלינו עתיד ליגדל יותר שהרי נגמר פריו אלא שהתוס' חידשו דכל שלא הגיע לכזית לחר וכבילה לחר לף שלין קופו ליגדל יותר נמי לא חציצ גמר פרי עוד תפקו בעוסל' שבלחרוג שהוא פרי גדול אין לשער בשר בשול ודלא כפירס"י ואם אפילו בר' בקיבא הפיקלו אמרו שלפי' בגדול מכבילה עדיין בוכר יקרא ופקול כ"ש לרבנן דמכשרי דל"ל לומר שיכשירוהו בכשול הלבן אלא כוונתם בלומרם דלחרוג הבוקר חציצ פרי עפי בלחרוג שהוא גדול כזית לחר וכבילה לחר מיירי ולהכי חכמים מכשרי כיון דלית ביה אך שיעורא לכל חד כדאית ליה לף שעתיד ליגדל יותר ומזה היה עולה על הדעת לפוקלו לפי' מכשרי חכמים דחשבי ליה פרי כיון דלית ביה כזית לחר וכבילה לחר אבל בשחות מכזית וכבילה ליכא מלן דמכשיר לפי' בלין עתיד ליגדל וכ"ש בעתיד ליגדל שהוא פקול דלית ביה תרתי פחות מכשיעור ובוכר ולאו דברים ברורים בעלמם

ומוכרחים בכוכת התוס' הלבי אשכנזי ס"ט:

קסו הלכות תמידין ומוספין פ"ד ד"ג כתב הרמב"ם אל יום מ' להפסיק בין השבת ובין י"ט וכו' משמר שזמנו קבוע נוטל עשר חלו' וזה תיכוכ נוטל שתים לא נשאר לחם לעבודה הם לבדם אלא יום מ' שהוא ערב שבת וכו' ומתעללין ולין בלין מלן אלא מעט וכ' עליו הראב"ד כל זה הבל ורעיון רוח והכ"מ הביא דברי ר"מ בפ' המשנה וכ' ולינו יודע למה הביל לוהו הראב"ד והדבר ברור בעיני משום דקשיא ליה משנתינו דתנן משמר שזמנו קבוע מקריב בדרים ובדבות ומקריב לת הכל ול"כ לינו עובד פחות ממה שעובד כל משמר בכל השנה כלה לף שבאמורי הרגלים כלם שוים מ"מ לין לו פחות בעבודה ממה שעובד כל משמר ומשמר בזמנו שכל ימות השנה אדרבה רוב כו"כ ברגל הם קרבים ועוד לישנא דהמתעכב לא אתי שפיר כלל שהרי המתעכל לינו בא ולינו בוטל כלל ואבא הוא בוטל ועוד איך שייך לומר משמר שזמנו קבוע כאילו המתעכב לינו קבוע והלא לף הוא קבוע כמזמו הבא

כי כן פרס"י הוא תיכון ובו הפס הראב"ד:

קסי כ' הרמב"ם בפ"ו מהל' תמומ"ו ד"ו מלותו להקלר בלילה בין בחיל בין בשבת וכו' ולא קלרוהו ביום כשר ואהו הפך קוגיא עליכא ושלמה בשילתי פר"י וכבר הניח דבר זה בל"ע בפ' לחי"מ ובפ' בחי"ז האריך הרבה מאוד בדברים שבודאי לא עלו על דעת ר"מ אבל האמת הברור בעיני בדעת ר"מ הוא דק"ל דהכך שיטוי דלאמרו בגמ' שיטוי דחיקי ניהו ולא קמכיון עלייהו ולא אבל אך שקלא וטריא וכדאמרינן בעלמא ואלן אשיטוא ניקום וניקמוך והיא דרך רחבה וקלולה שבבשום הגאונים והרי"ף והרמב"ם בחרבה מקומות ואנו אין לנו אלא ככל הכך קמאי משנתינו ויהיו כל דברי חכמים קיימים ולף דנקלר ביום כשר מ"מ עיקר מלותו בלילה וכהחיא דפסחים דק"ח דאר"ש בא ולאה כמה חביבה מלוה בשעתה שבני הקטר חלבים ואברים וכו' ואע"ג דאתם כשר דאתה שחיטת לת השבת מ"מ הכא כל עיקר מלותו לכתחילה הוא בליל שבת שהוא זמנו ולכן בדין הוא שתדחה בשבת לף אם נקלר ביום כשר אבל מלאתי בירוש' פפ"ק דר"ה דקב"ל בעי קבירת הטומר עמו שתדחה לת השבת ביום ופשוט התם דדחי וכ"ל ברור שבל זה הירוש' קמך הרמב"ם ז"ל כמנהגו לסמוך על הירוש' במקום שאין הדבר ברור מאוד בתלמודין ובתכי אתיין

פשטי משנתינו כמשמען כ"ל:

קסו שאלת בני ח"ל הטולם לא"י דרך חרבי האיך יתנהגו בשלם רגלים אם בבני חרן ישראל או בבני ח"ל:

תשובה נלע"ד דלריכים הם לתתנהג בעניני המועדים כמ' מבני א"י התוספים ואין זה בכלל חומרי מקום שילא משם לא מבעיא בתפלות וברכות וקריאת ס"ת שאינן חומרות בעצם אחרי אם בא להאמיר לברך ולהתפלל תפלת המועדים בזמן שאינו מועד בעירה היא בידו אלא אפי' במלאכה מותרים הם שאילו היו כל אנשי המקום שילאו משם כאן בקביעותא שפיעא שאלוריים היו לעשות יותר מיום אחד מקום בל תוסיף אחרי היקן בשמיני בקוכה לוקה וכן בשקה ובקבועות שבועה יום מ' מועד יותר מהמלות עובר על ב"ת ולא אמרו נוהגין עליו חומרי מקום שילא משם אלא בחומרא שבשאין בני המקום שילא זה משם לנהוג חומרתם במקום הנוהגין קולא אף אם יקבעו דירתם במקום הלז אבל בדבר שאילו בלו בני מקום החומרא למקום הקולא וקבעו דירתם בו היו אלורין לנהוג חומרתם בזה לא אמרו ואף דשלחי מתם הזהרו במנהג אבותיכם דלמא גזרו שמדא ואתי לאקלקולי הך קלקלה גופה לא שייכא אלא כשהם במקומם בא"ל אבל בהיותם בא"י לא שייכא ובין שבא"י איקור הוא להוסיף יום מ' על המלות ואין ביד אנשי א"י להוסיף יום מ' יותר מהכתוב בתורה ולהחמיר אף הבאים מא"ל אלורים הם לנהוג שני י"ט של גליות כל זמן שהם בא"י אפי' דרך ארעי כיון שהמקום גורם ואין זה בכלל חומרי מקום שילא משם והבלע"ד כתבתי לבי אשכנזי ס"ט:

שאלה קסח בהיותי בבילוגראדו שבת תשיל היינו מקובין בשעודת מלוה בחברת ה"ה מ"ת שם ועוד חכם מ' שליח מחברון תוב"ב זצ"ל והחכם השליח היה בזיר שמשון ולהיותו אורח נתנו לו לברך והוא לא קבל הכוס בידיו כי אם אחר קיבל הכוס והוא ביריך וזימן בשם ולאחר גמר בהמ"ז בירך האחר שהכוס בידו ברכת היין ושתו המקובין כומיתי להם לא נכון לעשות כן והתחלתי מביא להם ראיות אחד שהבזיר אינו תופס בידו אלא אחר הוא התופס ואחד שהבזיר בעצמו תופס הכוס בידו לאו שפיר עביד בלינו תופס הכוס בידו פשיטא דלא יאות דהא בעינן מקבלו בשתי ידיו ונותנו לימין ומגביהו מן הקרקע טפח דכל הני לריך המברך למעבדיכו דאין לומר דבקבלת מ' מתמקובין קגי ולאו דוקא המזמן דהא אשכחן בכל דוכתא דהמברך הפיס ליה ותבי אמרי' בפ' ערבי פסחים ג' דברים מקלרין ימיו של אדם מי שנותנין לו כוס של ברכה לברך וכו' ומנמע דבנתינת הכוס הליא ברכה ואמרי' מי בהיא פרקא דרש רב עוירא עתיד הקב"ה לעשות משתה גדול וכו' ונותנין לו כוס של ברכה לאברהם לברך וכו' עד דוד אמר אני אברך ולי נאה לברך שנאמר כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא ואי ק"ד דמלי אד למיתפס בכא ואידך מברך הריל לאברהם לקבולי בכא ולבריך מאן דאזא אע"ג דיש לדאות שפטן של דברים הבי הוו ועוד מדאמרי' אומר קדושה על הכוס או ב"ה על הכוס ע"כ פירשו שהאומר תופסו וזה מקרי עליו ואף דקיי"ל כר"י פ' התודה דע"ח דשוחט את הבודה בפנים ולאמה חוץ לחומות עזרה קדש הלחם ולא בעינן על בסמוך ואף ר"ל ל"ק אלא בחין לעזרה הא תיך העזרה ורחוק מן המזבח ליה לן לה דבלא"ה הקשו דבפ' כל המחות דק"ב פליגי תנאי אית דק"ל לחם על כבשים ואית דק"ל כבשים על הלחם ור' ק"ל נותן זה בלד זה ופריך והא בעינן על ימשני ר' לעמיה דאמר מאי על בסמוך כוותיה פסק הרמב"ם פ"ח מה' תומ"ו הא מיהא לכ"ע בעינן על בסמוך ולר"י דהלכתא כוותיה אפי' הרחק מאוד נמי מיקרי על בזה נתקשו התוס' שם פ' התודה ע"ש תירולם ואני כבוד מאוד בדבר דאמו מי פליג ר' בעל כל קרבנך תקריב מלח אחיא על ממש וכאותה שסכינו בזמנו' שפגו במלח וכו' (אלא דזה י"ל דכתיב נמי כל קרבן מנחתך במלח תמלח) וכן והזה העתור על העמה הוא ממש כאותה שסכינו פי"ב דפרה הזה על ב' כלים כו' שפק מחבירו מילה עליו הזייתו פסולה אף שחברו אלו וכן מחט שחיא כתובה על החרס שפק על המחט וכו' הזייתו פסולה אף שאין לך סמיכות גדולה מזו וכמה מסכיות מפורסות דבעינן הזאת על הטמא ממש וכן בטהרת מצורע על הבוך אזנו וכו' בעינן על ממש כאותה שסכינו אין לו בהן יד וכו' אין לו טהרת עולמות ולא אמרינן יתן בסמוך לו אף ק"ל דכי אית ליה בהן אף בסמוך לו שפיר דמי אין הדבר כן ועוד דתיקשי לך למ"ש רש"י ביבמו' דק"ג ע"א והתוס' הרמיביהו ד"ה מאן דמקבי דמי שנקטם רגלו שוקו הייבו מעל רגלו דכיון שקודם קטיעה הי' שוקו מעל רגלו אחר קטיעה נמי קרינא מעל רגלו וכן פי' גאון ז' ע"כ ואי ס"ד דקודם שנחתך בהן ידו נותן לכתחילה סמוך לבהן או אם אפי' בדיעבד קבי בעל בסמוך אף שנחתך תיקבי בהכי דומיא דהתם אין על דוקא בעינן וכן בשלוח הקן כ' והאם רובצת על האפרוחים ותניא בפ' שלוח הקן דק"מ היתה יושבת ביניהן פטור מלשלח ע"ג חייב לשלח ס"מ דבעינן על ממש ולינן שעם

בכל

בכל מ׳ לא נעבו הסערים אבל הכרלה בעיני הוא דלעולם
על ממש בעינן בכל מקום אא״כ איכא קבלה לאפוקי מפסעי״ה
כי התיא דשני כבשים דכיון דאיכא לספוקי אם לחם על כבשים
או כבשים עליו נותן זה בלד זה ונתקיימו שניהם וכן בתורה
כתיב והקריב על זבח התודה חלות מצות ועוד כ׳ על חלות
לחם חמץ יקריב וא״א לקיים שני המקרלים וגם הלהם איכו
קרב לגבי המזבח כלל וגם לשחוט עליו ממש א״א להכי אזלי
ר״י ור״ל כל חד בחר בקבלה דידיה וכן תניא דבריכין אין
אומרין שירה אלא על היין א״א לקיימו על ממש שהלויים הם
המשוררים והכהנים המנסכים אבל בכל מקום על ממש בעינן
וא״כ צריך המברך להפוק הכוס בידו ואף אם תופס הכוס
בידו לא״ל שפיר עביד כיון דהוא איכו מחוייב לברך על הכוס
שהרי הוא נזיר איכו מחוייב בדבר קריבן בית לענין זה ואיכו
מוציא את המקובין המחוייבים לברך על הכוס ואף שמחייב זה
שחייבי״ המקובים לברך על הכוס איכו אלא דרבנן הא אשכחן
לרש״י בפ״ג שאכלו דונ״ח דהמחוייב מדרבנן מחוייב בדבר קריבן
ליה אפי׳ להוציא את הא״ח מדאו׳ דון מיכה דהמחוייב מדרבנן
צריך לחיות אותו המוציאו מחויב כמותו ואפי׳ לבה״ג דפליג
התם וסובר דאין כח ביד המחוייב דרבנן להוציא המחוייב
דאו׳ בהא מודה דצריך לחיות המוציא את החייב דרבנן לחיות
חייב כמותו דרבנן שהרי כך הוא אומר דהא איתמר בגמרא
להוציא את הרבים יד״ח עד שיאכל כזית דגן חייבו רבנים
אלא אכלו אלא כזית דגן ס״מ דאף שהרבי״ איכם אלא דרבנן
שהרי לא אכלו אלא כזית דגן אפ״ה אין מוציאין יי״ח אא״כ
אכל כזית דגן כדי שיהא חייב דרבנן כמותן ואף התוספות
דק״ל שם בד״ה עד שיאכל דבגדול אפי׳ לא אכל כלל כמו
מחוייב בדבר קריבן בית חייבו משום דבידו לאכול כדי שביעה
ולהביא עצמו לידי חיוב שדקדקו בלשונם בגדול שהוא בר
חיובא מה״ת כי אכיל כדי שביעה אבל בנזיר זה שאין בידו
להביא עצמו לידי חיוב לברך על היין דאפי׳ לי בעי מיתסיל
על כדריה ליכ״ל בזה דהא קיי״ל בזיר שמשון אין לו התרה ובוד
אחר גמר בהמ״ז מי יברך הכוס אם בנזיר זה לא יתכן דאף
דקיי״ל אם בעם אחד מהמוקובים יצא אפי׳ לא בעם המברך
ואפי׳ א״א לו לבעום כדאמרי׳ בעירובין ד״מ בברכת זמן
ביוה״כ ליתבי׳ ליבוקא וכו׳ ה״מ בדלא אפשר לו לבועם לברך
כגון בביו ובני ביתו אבל בדאפשר לבועם לברך אסור לאחר
לברך וכמ״ש רש״ל שם בעירובין ואם יהן הכוס ביד אחר
אחר גמר בהמ״ז ואחר יברך עליו ויפתח ממנו אקבלה ליה
מעשה הראשון ואין זה מברך בהמ״ז על הכוס כלל הדע דע״כ
לא מיקרי מברך על הכוס אלא כשאומר עליו בהמ״ז
הוא מברך עליו בפה״ג דאמרי׳ התם לבריך עליה ולבחיה
המברך לריך שיבעום וזה״ז המברך לריך שיבעום ע״כ מבעם
שבירך עליו בפה״ג הוא כמ״ש רש״י ומי ק״ל דאפשר שאחר
יאמר עליו בהמ״ז ואחר יברך עליו בפה״ג אחיך נקיט בפשיטות
לברוך עליה ולבחיה המברך לריך שיבעום ואם הך לבריך
עליה דקאמר היינו ברכת זמן וא״כ אחיך מחייב מזה המברך
לריך שיבעים שהוא איכו אלא מקום ברכת בפה״ג וכי תימא
ה״ב קאמר לבריך עליה זמן ולבחיה אחרי שיברך בפה״ג על
כוס זה האומר עליו זמן או איכ אחר עכ״פ אחרי שאומר
עליו בפה״ג לריך שיבעום א״כ קשה מבל לרש״י לפרש ליתבי
ליבוקא לשתותו לאחר שיברך עליו הגדול ולומר דהאי שיבעום
דקאמר לאו דוקא אמברך קאי דילמא לבעום אימא לך דוקא
אמברך קאי ודקאמר ליתבי ליבוקא פירושו שהתיבוק יברך
עליו בפה״ג ושתהו כתו שאכו מפרשין תחילת דבריו שהוא
לבריך עלי׳ אין הוא בין אחר ועוד בקצר׳ מי איכא לאוכחי מדפשיט׳
ליה לרש״י דהאי ליתבי ליבוקא ר״ל שהגדול יברך ותקטן
יבעום ילתילא מזה דהמברך לריך שיבעום לאו דוקא ש״מ
דבע״פ אותו האומר זמן על הכוס הוא לריך לברך עליו בפה״ג
אא״כ דילמא ליתבי ליבוקא ר״ל שהיבוקא יברך בפה״ג ושתהו
אע״כ דפשיטא ליה לרש״ל דהאומר זמן הוא לריך שיברך
בפה״ג וכן לענין בהמ״ז ושאר דברים הבעובים כוס וחזרו
בהם חכמים והודו לדברי תלמי אסכנזי ק״ט

קסט שלום לאחו׳ ה״ה פ״ו ק״ל פ׳ כתבכם הגיעני ע״ד הקיק
שכנגדיכ׳ האומרים שתברכו ב״ד לדין עמהם ואתם
מביבים שיודיעו לכם החלה על מה הם רולים להתדיין עמכם
והם מביבים שאיכם רולים להודיע לכם עד שתברכו החלה
דלא עביד איכם דמגלה טעכתיה אלא לב״ד עכ״ד דבר זה
מפורש בש״ך סי׳ י״א סבק׳ ב״ש מזבה את התובע אבל הרב
בעל ש״ך פוסק שהדין עם הכתבע ודברי הב״ש בזה בטלין
הן דאין זה ענין לגילוי טעכתא אדרבא יש ראי׳ להיפך מדאמרי״
בעלמא אמרוחי ב״ד בכדי לא מערערינן ה״ב סמא כפיסמע
הכתבע מה התובע מבקש ממנו יאלא מסאלתו ועיד ראי״ת
הב״ש אינה ענין כלל לב״ד דהתם הייכו שיכול לטעון בב״ד
טענה שהוא זוכה בה אף אלא טען אותה חוץ לב״ד או אפי׳
טען חוץ לב״ד הפכה מקום דלא עביד איכם דמגלי טעכתי׳
אלא בב״ד אבל להכריחו לילך לב״ד על בלי מה זה לא עלה
על הדעת וגדולה מזו אמרו דקיי״ל דמגלה אומר אלך לב״ד
הגדול כופין את המלוה דוקא כשים עדים או רא״ל להלוה
הא בלא״ה לא כ״ש שכשהתובע איכו אומר כלל מה הביעתו
שאין הכתבע מחוייב לילך עמו לב״ד או לברר לו ב״ד מ״ת
שאני התם שהתליכה לב״ד הגדול יש בה טורח והוצאת
ממון לכך אין להכריח את המלוה עד שתתיה להתובע רא״
אבל הכא הרי הקיל שכנגדכם אומרים שתברכו דייכים המקומכם
אף זה דבר בטל מאליו שהרי אם יעלה על הדעת שאתם
המחוייבים לדון לפני ב״ד ממוצע לפניכם בזבל״ל לריכים אתם
להוציא ממון רב להביא אלליכם חכם גדול ובקי בדיכין איש
חיל ירא אלקים וכו׳ בודאי אין חכם בעולם יכול להכריח
אתכם על ככה עד שיודיעו הקיק שכנגדכם על מה יריבו
אתכם ואפי׳ היה הדבר שקול ראי״ת ב״ש וראי״ת הש״ך אין
ספק שהלכה כדברי הש״ך שהוא בתרא וראה דברי ב״ש וחולק
עליהם כ״ש וקיו שאתם הכתבעים ולא יהא אלא מחלוקת
שקול א״א לכיף אתכם הכתבעים מכפק וז״ב לכל מי שהריח
ריח תורה ובעכין הפק״ד שיש לכם מן הרב שהיה מקובל לאב״ד
על הקהלה והם רולים לחזור ולהתדיין על הפק״ד הוא הדבר
ברור שאיכם זקוקים בלל להתדיין על הפק״ד שפסק הרב
המקובל על הקהלה וזמן הדיה ותלמוד ערוך הוא שילהי
י״ב אר״ד הכהדבע׳ הילכתא אין מוסמין לב״ד טופין וב״ד בהר
ב״ד לא דייקי וכ״כ כל הפוסקים גם מה שמקרבי״ הקהל הדיה
לעמוד עמכם ועם ק״ק פלוני יחד אין נפקותא בדבר זה עתה
עד שיגלו הקיק הדיה את תביעתם עליכם מה היא ואז אם
הדבר נוגע לחברת הג׳ קהלו׳ לא מיבעי׳ לדעת הקמ״ג שכתב
שאם שני הסוכפין בעיר שלריכין שניהם לבא וכ׳ הב״ח דכל
הפוסקים מודו לו דשפיתא שאיכם לריכים לחביב על הביעת
ק״ק פלוני אם לא שיצמדו גם הקיק המסותף עמכם אדין
אלא אפי׳ לדעת הש״ך שכ׳ שהרמב״ם והטור ושאר פוסקין
חולקין עליו ב״ד אף אם יודו דעיב ליק אלא בעידי דבר
אליבא הוא בגון קרקעות ומטלטלין אבל בעסקי הקהלה
שא״א לחלק חלק א׳ ולהפרידו מחברו שאם זכו זכו שניהם ואם
הפסידו הפסידו שניהם אף אם ז״ל יודו שאיכם לריכים
להביב על טענת הא׳ עד שיבא חבירו וא״ת לקתה מדת הדין
וכי בשביל הא׳ בלא רלה לבא יפסיד התובע הבני וכמ״ש
בהגו׳ מיימוני פי׳ י״ג מ״ז פותפין לא קפי׳ דהתם כשהאחד
במד״ה דאפשר שלא יבא לעולם הוא דמחוייב להביב לבני
שבאמן כדי שלא יאבל הלא וחדי׳ אבל כשבניהם כאן עד
שכופין את זה הכתבע להביב על טענת חיוב נכונתו לחפותף
הבני שיבא גם הוא ויטעון אלא הא מיהא כשהתובע הבני
ישאר על אמר בגזר על אותו הבא ולא יוכל לבטות הפק״ד
אז אין טעם למנוע מלהביב על טענת הבא לב״ד בשביל חבירו
שלא בא שהרי אין התובע מפסיד כלום כ״א לדעת הב״ח שכ׳
טעם לדברי הכמ״ג שיוכל לומר מבדרך לא יביז בבגדי ולכך לא אביב
לך לבטעם זה אפי׳ אם אותו שלא בא רולה להפסיד אלקו
עכ״י טענות הבא לב״ד אין כיפין את הכתבע להביב עד כי
יבואו שניהם ואיך שיהיה כיון שאתם כתבעים מליתו למיתר
קים לן כדברי הכמ״ג וכפירושו של הב״ח וכפסקו ואיכם
זקיקים להביב על טענת ק״ק התובע עד שיעמדו ק״ק המבוהף
עמהם ואף דלעיל כתבנו דמליתו למיתר קים לן כהש״ך ודלא
כב״ש והבא אמינא דקים לכו כאב״ח ודלא כהש״ך כבר כתבנו
כן הפוסקים והתלמוד ערוך הוא בפ׳ חזקת ר״ה אבן אחרבא
וכו׳ אתא שקלא אחר רפיק בה פירתא אתא לקמיה דר״נ
אוקמא בידי׳ א״ל מאי דעתיך וכו׳ כיעביד לי מר כאידך
דשמואל וכו׳ א״ל בההוא אבא כשמעתך ק״ל כו׳ ע״ש כלל
הביבלא שאיכם מחוייבים לברור שיש ב״ד עד שיודיעו לכם
הק״ק פ׳ על מה הם רולים להתדיין עמכם ואם הוא ע״ד
הפק״ד שבבר יש לכם איכם זקוקים להביב להם דב״ד בתר
ב״ד לא דייקי ואפי׳ בשומא ע״י ג׳ כל דהוא אמר אי ליתו ג׳
אחריני אין שומעין לו קל וחומר ברב הפוקק בעירו שאין
לשום ב״ד אחר עסק בדבר דא״כ לא שבקת חיי ואפשר
שהרב הוא יאמר שהוא יותר בקי ומומחה מן הב״ד שהם

רוצי׳ לברר ומכ״ש שנתקבל בכתב מהג״ק והוא הפו׳ לבקי ומומח׳ בכה״ע ובודאי שפוס רב לא יבא׳ יצל לבי׳ דבר כזה ואם יעלה מי שיכתוב נגד האמור הודיעוני ואשיבה ידי להוליא לאור צדקת

אמת ואל תראו ואל תחתו כי הש״ית ברחמיו ילילכם מזרוע בשר ושלוס כנפשך אחיך:

תלבי אשכנזי ק״ט

שאלות ותשובות חכם צבי הנוספת

שאלה א׳ מעשה שהיה כך הי׳ קהלה שהיה מנהגה מקדמת דנא כשהיה רולים לעשות איזה התקנה או תיקון לצורך שעה הן בענייני מסים ובכל מילי דמתא לפי ראות עיני מנהיגי הזמן אז עולין קלפי ומניחין שמות אנשים מכוייני׳ שבעיר לפי הנהגתם ואותן שיעלה שמותיהם תחילה מן הקלפי יצורפו עם המנהיגים שיהיה בימים ההם דהיינו שיהיה בין הכל עשרים וחרבע אנשים עם המנהיגים ואז יפקחו בעסק הצריך להם ויעמדו לענין ויהי בימים ההם הרב שהיה בק״ק הכ״ל נתקבל לעיר אחרת והלך לשם לבדו כנהוג וסברו שיעקור דיריתו ונתקבלו כ״ד אנשים עפ״י הנהגה הכ״ל ומנהו ורבו ועשו כמה הקנות בעסק קבלת הרב וכתבו בספר והתמו ואעתיק קלת פרטי דבריהם הצריך לענינינו וז״ל בהתאלף יחד אנחנו והמנהיגים בלירוף העדה ר״ל אותן שעלו מהקלפי כנ״ל עלה ונגמר בלקיפה בסיבות הזמן לקבל אב״ד לקהילתינו יל״ו יהנהגו עיפ האופנים האלו ועל הנהלים האלו יתקבל אב״ד לקהלתינו וכתבו כמה אופנים ועוד כתבו וז״ל בסיגיע זמן לקבל אב״ד לקהלתינו יל״ו אז ישבו לקבלת הרב המנהיגים דהאידנא עם המנהיגים שיהיו בימים ההם וגם ילערף אליהם אנשים שבולי׳ ראשונה מהקלפי עד שיהיה בין הכל ל״ג אנשים ועפ״ש יהקבל הרב וכו׳ ועוד כתבו וז״ל אין לקבל אב״ד ערם כלות זמנו הראשון כ״א אלי שנה קודם כלות זמן הראשון ואז יהיה נעשה האלקיפה כנ״ל לקבלת הרב ואין לקבלו יותר כי אם על שני שנים ובכל פעם יהנהגו כן וכו׳ ובסוף כתבו וז״ל כל אלו האופנים יקוים בכל תוקף ועוז וע״ז קבלנו אנחנו א״מ בחלה ובשבועה חמורה לקיים את כל פרטי אופנים הנ״ל ולא שתנה אפי׳ קולו של יו״ד באחו על החתום היום יום הנ״ל והתמו כולם כ״ד אנשים החם והרב הנ״ל חזר לביתו ולא עקר דיריתו ועשה בק״ק אחוא עוד כמו שני שנים ואח״כ כתבו מעל״ד וז״ל כל האופנים המבואריים מעל״ד יקוים בכל תוקף זולת מה שנזכר שם שהמנהיגים החם שהתמו בחם כמה כנ״ל יהי׳ מן ל״ג אנשים לקבלת הרב הנאי׳ אחוא בטל רק המנהיגים שיהיו באותו זמן המה יהיו ולהלערף עליהם מן הקלפי עד השלום ל״ג אנשים עכ״ל ויהי בימים הרבים החם והרב הנ״ל נתקבל עוד לעיר אחרת ועקר דיריתו מק׳ אחוא ונתישב שם והתאלקפו המנהיגים והלערפו עליהם מקלפי להשל״ ל״ג אנשים לקבל אב״ד אחר וערם כל הוקיפו ל״ג אנשים החם לעשות הנאים והאופנים בסדר הנהגות הרב הנלו ג״כ בכתב השני ונתקבל הרב בלקיפה האוא והודיע לו ערם כל הדרך אשר ילך בו עפ״ש האופנים שקבלו אותו לבעל יזון מהם כל הנ״ל היה זה כמה שנים ואין פולה ומלפלף פה ועתה מקרוב חזרו והתאלקפו מנהיגי הזמן והלערפו עליהם מקלפי כנ״ל וקבלו את הרב עוד על שלשה שנים נוסף על הראשונה ועדיין לא שלמו ימי קבלת הראשונה ונשאר יותר משני שנים לכלות זמן קבלת הראשונה ונעשו בני העיר מגודות מגודות לוחמים כברוכיא שאוא נגד התקבמה ראשונה הנ״ל שנעשה בחלה ובשבועה חמורה ושם נאמר שאין לקבל הרב כ״א אלי שנה קודם כלות זמנו הראשון ולא יותר משני שנים

כנ״ל מעתה אלינ״ג מעבת המתירין והשובת האוסרים:

(א) **יש** מהם אמרו כי כל התנאים והאופנים שנעשו בהתקבמה הראשונה ל״ה רק נגד הרב הראשון שהיה בחוקן הימי׳ ולא נגד הרבנים האחרונים שאחריו ואף שנכתב בתם מ״מ לא היה כוונתם בעת ההיא ולא עלה על דעתם לעשות תקנה נגד רב אחר זולתו ורא״י שבהתקבמה שעשו המה שנית בעת קבלת רב לא נזכר תנאי זה שאין לקבל ערם כלות זמנו הראשון וכו׳ וגם לא נזכר בחלה ובשבועה ויש תנאים אחרי׳ בהתקבמה ראשונה ונשני׳ בשני׳ אלמא מה שלא נשנית בהתקבמה ראשונה ונשני׳ בשני׳ הוא בטל ממילא והא דא״י שלא יעבו המנהיגים האחרונים על התקבמה הראשונה אלא קבלת הרב כאשר היה זה מ׳ מהאופני׳ ואף שנתבטל אח״כ מעכ״ד כנ״ל אם איתא שהשבועה קיימת אאיך הי׳ יכולין לבטל ולי״ה שום ערעור בדבר: (ב) ויש מהם אמרו שהתקבמה

הראשונה נעשית בהם אם בשעה קבלת הרב זה בלקיפה שני׳ כשהוקיפו אופנים נאמר בפי׳ ביניהם לבטל השבועה הנ״ל בהתקבמה ראשונה: (ג) כה שליפית אמרו לרווחא דמילתא ליכוף לן ב׳ תלתא ונתר לנו השבועה כי ל״ה עד״ר ואלד שבנגדם טען כנגדם ויש מהם שהיה בלקיפה ראשונה ויש שהיה ג״כ בלקיפה ב׳ הכחישו בפועל לאותן ב׳ ואמרו טעם שהתקבמה ראשונה נעשה בתם לדורות וגם בלקיפה ב׳ נאמר בפי׳ שהראשונה קיימים וכותבים טעם לשבח למה מקלת דברים הראשונה נאמר בב׳ ומקלתן נשמעו לפי שבלקיפה ב׳ ל״ה לריכי׳ לכתוב מה שקבלו כבר רק דברים שנתחדשו ולא נשנו שם רק דברים המדברים בהנהגות הרב בעצמו ולהודיע לו איך יתנהג עשא״כ הנהגות המקבלים אותו לא חזרו וכתבו שני׳ וגם היה רולין להודיע לו שכל הנ״ל נעשה בשבועה כדי לחזק הענין אלא שהשו לכבוד הרב ובר מן דין אף אם לא נדע האמת עם מי מ״מ אם לדין יש השובה ועכ״פ יש ספק כי מה שטענו החלה שלא היה כוונתם רק לאותו הרב מבואר בריב״ש ח״א (סי׳ ל״ח) דאין נאמנין ע״ז אפי׳ אם כולם יאמרו כך והובא בב״י (סי׳ רכ״ח) ב״ד ועל טענת הפני׳ יש לדין דהא הפוסקים רובם ככולם הסכימו דהתקבמה שנעשה בשבועה או שום שנוי לתוספות חומר צריך היתר מכם ע״י פתח או חרטה כמבואר בב״י סי׳ הנ״ל וכן הביא שם בשם הריב״ש בהדיא לחלק בין התקבמה לאלה ולשבועה ומה שהביאו רא״ מתה שנתבטל יביבה המנהיגים אפשר דהתם בעצמם מחלו על כבודם עוד אפשר דע״ז לא קאי אשבועה דלאו כל כמיניה לחלק כבוד לבעצמם ולמעבר כבוד אחרים והם נוגעים בדבר מ״ה נתבטל ואכת שטענו שיהיו להם השבועה יש לפקפק מדא דאיכא למ״ד דבכה״ג מיקרי עד״ר כיון שרב״ כשבע כמ׳ ועוד דאכתי צריך עיון מי המתירין אם הם מאותו עיר ומחוז או לא ועוד דהתיבא אותן שהיה בחותי שבועה יכולין למחות פתח וחרטה לבעצמן משא״כ לאותן דלא היו שם אלא דבעי״כ רמו עליהו כמ״ש הריב״ש שם בשם הראב״ד ז״ל והובא בב״י שם וז״ל והראב״ד מחמיר דשבועה שמשביעין הש״ץ אפי׳ לא ענו אמן ולריך שאלה חכם וכו׳ הגע עצמך האיך יכול להתיר השבועה בחרטה והרי אפי׳ אם היה שם ולוח כבכוכי׳ ל״ה משגיחין ב״ כיון שלא נענו עמהם ר״ל בשי׳ יועיל חרטתו דבר זה אין לו שחר והיה ברחה לגדר ומהקל לומר דבאמת לא חלה השבועה כ״א על אותן הנשבעין ולא על אחרים כמבואר דאין שבועה חלה על הבולדים לאחר זמן וכן בטעמע ג״כ מל׳ התקבמה הנ״ל שכתבו קבלנו עליו הא״מ אבל אחרי יש לדון מדרבא מל׳ תשובה הרא״ש שכתב שאין השבועה חלה על הבולדים לאחר זמן וכן הוא בש״ע בטעמע דעל אותן שישבן פה חיל׳ שבועה אף על אחרים ולמעבר רק הבולדות לאחר זמן ולא משמע כן בש״ז וכן משמע מל׳ הראב״ד הנ״ל ויש לחלק ועוד אף אם נאמר כן בשבועה מ״מ אלה ע״כ חיל׳ על אחרים שהיא לבון קבלה וכמ״ש בש״ז ז״ל הנ״ל קמ״ג טעם הדבר וכ״כ בב״י ועוד דבנדרים ושבועות הולכים אחר כוונת הנודר וכיון שחזינן שהחמירו לקבל אלה ובשבועה ע״כ כוונתם לחזק הענין שלא יתבטל ואם נאמר שלא קבלו רק על עצמם א״כ מה הועילו בתקנתם מאחר שיצאו אחרים התיתם ויבטלו התקבמתם ואין לאל ידיהם לאחות בידם ושבועה זו למה (ויש לדחות דכל זה היה שקברו שהמה בעצמם יקבו גם על הקבלה ויהי׳ בידם לקיי׳ ואינו שהרי השבועה היתה על כל פרטי דברים גם מה שלא יהיה בידם לאחר זמן רב) ומ״ש קבלנו עליו א״מ כ״ל כאלו גזרו על הצבור שהיותם היא היא הגזירה על הצבור ואין הש״ץ גוזר בהתקבמה על הצבור כמו שהיה מנהג מקדמונים כדמשמע בב״י רק בחיותם נעשה ונגמר הדבר ומ״ה הא והוא הטעם בשבועה שכתבו עליו כאלו הם כל הצבור ומ״כ הוא אותן אלה השבועה מעשם הזקנים ובע״כ אין להם היתר כ״א כשיתילו להם כל הנשבעין ובכדון דידן שמקלת הנשבעין אינם כאן ומקלתם מתו ומל״ח ומקלתן אינו רולים להתיר א״כ קשה